

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Pomorskiego (RIS-P)

Komitet Sterujący Projektu RIS-P

- Jan Kozłowski, Marszałek Województwa Pomorskiego, Przewodniczący Komitetu
- Paweł Adamowicz, Prezydent Miasta Gdańska
- Leszek Czarnobaj, Starosta Kwidzyński
- Prof. Wiesław Makarewicz, Rektor AMG, Przewodniczący Rady Rektorów Województwa Pomorskiego
- Prof. dr hab. inż. Janusz Rachoń, Rektor Politechniki Gdańskiej
- Władysław Fediuk, Dyrektor Przedsiębiorstwa Innowacyjno-Wdrożeniowego "IMPULS"
- Tadeusz Jednorą, Prezes Zarządu Pomorskiej Rady Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT
- Jerzy Kowalski, Prezes Pomorskiej Izby Przemysłowo-Handlowej
- Andrzej Liberadzki, Prezes Agencji Rozwoju Pomorza S.A.
- Wiesław Malinka, Sejmik Gospodarczy Województwa Pomorskiego
- Zbigniew Markowski, Prezes Zarządu Gdańskiego Klubu Biznesu
- Ewa Matuska, Prezes Zarządu Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego
- Leszek Pankiewicz, Prezes Intel Technology Poland Sp. z o.o.
- Włodzimierz Szordykowski, Dyrektor Pomorskiej Izby Rzemieślniczej MSP
- Włodzimierz Ziółkowski, Prezes Zarządu Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Konsorcjum Wykonawcze Projektu RIS-P

- Politechnika Gdańska (jednostka koordynująca)
- Agencja Rozwoju Pomorza S.A.
- Centrum Techniki Okrętowej
- Akademia Morska w Gdyni
- Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna
- Uniwersytet Gdański
- Akademia Medyczna w Gdańsku
- Akademia Marynarki Wojennej

Komitet Techniczny Konsorcjum Projektu RIS-P

- prof. dr hab. inż. Wojciech Sadowski, - Prorektor ds. współpracy ze środowiskiem gospodarczym i inicjatyw europejskich PG
- dr hab. Jerzy Kubicki, Prorektor ds. nauki, prof. AM
- dr inż. Jan Dudziak, Dyrektor ds. rozwoju CTO
- mgr inż. Włodzimierz Ziółkowski, Prezes Zarządu PSSE
- mgr inż. Andrzej Liberadzki, Prezes Zarządu ARP S.A.
- prof. dr hab. inż. Bernard Lammek, Prorektor ds. nauki UG
- dr hab. med. Jacek Bigda, prof. AMG Dziekan Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii UG-AMG
- kmdr dr hab. inż. Waław Morgaś, prof. AMW

Koordinator Konsorcjum

prof. dr hab. inż. Wojciech Sadowski - PG

Kierownik Naukowy

prof. dr hab. inż. Krzysztof Rosochowicz - PG

Kierownik Realizacji Projektu i Główny Konsultant

dr inż. Jacek Jettmar - PSSE

Zespół autorów Projektu RIS-P

dr inż. Jacek Jettmar - główny konsultant, PSSE
dr inż. Jerzy Koszałka – konsultant, PG
mgr inż. Paweł Wilkowski – konsultant, PG
mgr inż. Tomasz Klajbor – asystent, PG

Współpraca ekspercka

dr Przemysław Kulawczuk
dr Piotr Tamowicz
dr Witold Toczyski
mgr inż. Edward Sulżycki
mgr Stanisław Szultka

Nadzór nad Projektem ze strony Urzędu Marszałkowskiego

dyrektor dr hab. inż. Tomasz Parteka
Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Ogólna charakterystyka potencjału gospodarczego Województwa Pomorskiego.....	6
2.1. Województwo Pomorskie w liczbach	6
2.2. Efektywność gospodarki Regionu.....	6
2.3. Struktura gospodarcza Województwa Pomorskiego	7
3. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw.....	9
4. Edukacja i potencjał badawczo-rozwojowy Regionu oraz jego powiązania z gospodarką.	15
5. Instytucje Wsparcia.....	19
5.1. Wprowadzenie.....	19
5.2. Certyfikacja.....	21
5.3. Finansowe wsparcie innowacji.....	21
6. Charakterystyka obszarów poza aglomeracją trójmiejską.....	24
7. Regionalna Strategia Innowacji jako narzędzie rozwoju gospodarki Województwa Pomorskiego.....	26
8. Cele i model wdrażania RIS-P	27
8.1. Struktura celów RIS-P.....	27
8.2. Model wdrażania RIS-P	30
8.3. Warunki wdrożenia strategii	38
9. Mapa celów, priorytetów i działań RIS-P	39
9.1. Cele główne RIS-P.....	39
9.2. Priorytet 1 Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji.....	46
9.3. Priorytet 2 Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R.....	53
9.4. Priorytet 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P.....	61
10. Plan realizacji Strategii i propozycja działań pilotażowych.....	68
10.1. Etapy realizacji RIS-P.....	68
10.2. Warunki wykonalności wdrożenia RIS-P.....	68
10.3. Znaczenie i pilność działań	71
10.4. Potencjalne źródła finansowania realizacji działań RIS-P	73
11. System monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego ...	76
12. Zakładane rezultaty wdrożenia RIS-P w horyzoncie do 2013 roku - „kamienie milowe”	82
13. Zakres preferowanych dyscyplin i specjalności naukowych dla Działania 2.6 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)	83
Spis tablic.....	84
Spis ideogramów i schematów	85
Załączniki.....	86
Załącznik 1. Słowniczek terminów	
Załącznik 2. Struktura celów SPO RZL (Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich)	
Załącznik 3. Struktura celów SPO WKP (Sektorowy Program Operacyjny – Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw)	
Załącznik 4. Struktura celów ZPORR (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego)	

1. Wstęp

Akcesja Polski do Unii Europejskiej przyniosła szereg wyzwań polskiej gospodarce. Do najpoważniejszych należą te, które związane są z wolnym rynkiem i konkurencją. Przedsiębiorstwa wszystkich 25 członków poszerzonej Unii uzyskały możliwość operowania na Jednolitym Rynku Europejskim. Groźniejsze stały się zagrożenia konkurencyjne dla wielu krajowych firm, szczególnie małych i średnich. Z drugiej strony przestały istnieć formalne przeszkody, ograniczające rodzime podmioty gospodarcze w działalności na rynku unijnym. Tworzące się szanse oraz zagrożenia zmuszają przedsiębiorców Województwa Pomorskiego do stałego podnoszenia konkurencyjności ich firm. Najskuteczniejsze sposoby wzmacniania pozycji konkurencyjnej podmiotów gospodarczych związane są z wprowadzaniem innowacji produktowych i technologiczno-organizacyjnych. W działaniach tych mogą być pomocne regionalne uczelnie, instytuty PAN i jednostki badawczo-rozwojowe, tworzące niemały już potencjał innowacyjny, który dotychczas praktycznie nie był zorientowany na zastosowania komercyjne.

W trosce o wzmocnienie innowacyjności firm Regionu i lepsze wykorzystanie regionalnego potencjału B+R Zarząd Województwa Pomorskiego powołał Komitet Sterujący, który w maju 2003 roku rozpoczął nadzór nad wykonywaniem projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego (RIS-P¹). Projekt RIS-P dofinansowany został w połowie ze środków KBN, w połowie z budżetu Województwa Pomorskiego. Dla wykonania projektu powstało Konsorcjum Wykonawców, na czele którego stanęła Politechnika Gdańska. Konsorcjum Wykonawcze ukonstytuowało się dwuetapowo. Pierwotnie składało się z pięciu członków:

- Politechnika Gdańska (jednostka koordynująca),
- Agencja Rozwoju Pomorza S.A.,
- Centrum Techniki Okrętowej,
- Akademia Morska w Gdyni,
- Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Skład Konsorcjum został poszerzony o:

- Uniwersytet Gdański,
- Akademię Medyczną
- Akademię Marynarki Wojennej.

Trójstronna umowa o wykonywanie projektu RIS-P, między Politechniką Gdańską, KBN i Urzędem Marszałkowskim została podpisana w dniu 9 maja 2003 r., a działania realizacyjne podjęto w dniu 12 czerwca 2003 r.

W fazie Definicji oraz w fazie Realizacji Projektu przeprowadzono:

- serię 13 powiatowych konferencji „Innowacyjny Powiat Województwa Pomorskiego” oraz 2 miejskich konferencji (w Gdańsku i Gdyni) „Innowacyjne Miasto”, których celem było poinformowanie przedsiębiorców oraz przedstawicieli władz lokalnych o celach i istocie RIS-P oraz zainicjowanie wzajemnej współpracy dla podnoszenia konkurencyjności lokalnych firm poprzez rozwój nowoczesnych produktów i technologii,

¹ RIS-P - skrót z ang. *Regional Innovation Strategy for Pomeranian Voivodship*.

- badanie regionalnych potrzeb innowacyjnych na poziomie firm w Regionie, w których uczestniczyło 266 przedsiębiorstw,
- warsztaty identyfikujące problemy rozwojowe firm Województwa w wybranych branżach, zaliczanych do kategorii firm-sukcesów oraz firm-porażek, w których wzięło udział 8 firm, po 4 z każdej kategorii,
- badanie potencjału badawczo-rozwojowego regionalnych uczelni, instytutów PAN i jednostek badawczo-rozwojowych, w trakcie którego zidentyfikowano 96 zespołów B+R w uczelniach i 36 zespołów B+R w instytutach PAN oraz określono ich związki z gospodarką regionalną,
- serię 10 spotkań audytorskich w uczelniach, instytutach PAN i jednostkach badawczo-rozwojowych, służących zidentyfikowaniu ich potrzeb restrukturyzacyjnych i rozwojowych,
- serię 5 spotkań branżowych wybranych grup firm, które posłużyły zainicjowaniu stałej współpracy firm oraz określeniu oczekiwań grup pod adresem RIS-P,
- 2 konferencje: Regionalne Forum Innowacji, w trakcie których zaprezentowano cele RIS-P oraz przyjęte rozwiązania projektowe.

Opierając się na zgromadzonych materiałach badawczych i analitycznych sformułowano Regionalną Strategię Innowacji dla Województwa Pomorskiego (RIS-P), którą przedstawiono w niniejszym opracowaniu, w układzie:

- ogólna charakterystyka potencjału gospodarczego Województwa Pomorskiego,
- sektor małych i średnich przedsiębiorstw,
- edukacja i potencjał badawczo-rozwojowy Regionu oraz jego powiązania z gospodarką,
- instytucje wsparcia,
- charakterystyka obszarów poza aglomeracją trójmiejską,
- Regionalna Strategia Innowacji jako narzędzie rozwoju gospodarki Województwa,
- cele i model wdrażania RIS-P,
- mapa celów RIS-P,
- plan realizacji strategii i propozycja działań pilotażowych,
- system monitoringu RIS-P,
- zakładane rezultaty wdrożenia RIS-P.

2. Ogólna charakterystyka potencjału gospodarczego Województwa Pomorskiego

2.1. Województwo Pomorskie w liczbach

Województwo Pomorskie, jako jedno z trzech województw Polski, jest położone nad Bałtykiem (linia brzegowa Morza Bałtyckiego w województwie, łącznie z Zatoką Gdańską, stanowi 60 % linii brzegu morskiego kraju).

Poniżej w Tab. 1 przedstawiono podstawowe dane charakteryzujące Region.

Tab. 1. Wybrane wskaźniki charakteryzujące Województwo Pomorskie

Lp.	Charakterystyka podstawowa	Wartości liczbowe
1.	Liczba ludności	2179,9 tys. mieszkańców (8 miejscu w kraju – 5,7% ludności Polski)
2.	Powierzchnia	18 293 km ² (5,9% obszaru kraju)
3.	Gęstość zaludnienia	120,5 osób na km ²
4.	Struktura administracyjna	16 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu (Gdańsk, Gdynia, Słupsk, Sopot) oraz 123 gminy (25 miejskich, 17 miejsko-wiejskich i 81 wiejskich)
5.	Telekomunikacja	czołowe miejsce w kraju pod względem stopnia telefonizacji - 325,5 łączy telefonicznych na 1000 mieszkańców
6.	Szkolnictwo wyższe	86 tys. studentów, ze wskaźnikiem 39,4 studentów na 1000 ludności (średnia krajowa 44 studentów)
7.	Produkt Krajowy Brutto (PKB) na 1 mieszkańca	19,3 tys. zł przy średniej krajowej 19,4 tys. zł* (7 pozycja w kraju)
8.	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem	216,6 tys. (6,4 % wszystkich MSP w kraju - 7 lokata)
9.	Liczba pracujących	743,2 tys. (4,9% zatrudnienia krajowego)
10.	Stopa bezrobocia	22,4% (11 województwo w kraju) przy średniej krajowej 19,6%**

* w 2001 r. ** stan na maj 2004 r.

Źródło: GUS (<http://www.stat.gov.pl>), Urząd Statystyczny w Gdańsku (http://sp.stat.gov.pl/urzedy/gdansk/gd_pl/index.htm), Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku (<http://www.wup.gdansk.pl>)

Do powyższych danych można dodać, że 68,0% ludności województwa zamieszkuje w miastach (4 lokata w kraju). Co do wskaźnika telefonizacji w Regionie, to był on znacznie wyższy na obszarach miejskich (360 abonentów) niż na obszarach wiejskich (179 abonentów).

2.2. Efektywność gospodarki Regionu

Województwo pomorskie, w porównaniu do reszty kraju, jest obszarem o stosunkowo niewielkiej aktywności zawodowej. Stwierdza się, iż liczba pracujących wynosi 4,9% ogółu zatrudnionych w kraju (13 lokata), co jest wartością znacznie niższą niż udział w liczbie ludności (5,7% - 8 miejsce w kraju). Wskaźnik ten wynika również z wysokiego bezrobocia. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w Trójmieście (Sopot – 9,1%; Gdynia – 10,3%; Gdańsk – 13,1%;), najwyższą natomiast w powiecie nowodworskim (40,5%) oraz sztumskim (39,6%)². Spośród 743,2 tys. osób pracujących w Regionie w 2002 r., 70,7% to mieszkańcy miast (średnia w kraju 61,6%).

² Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku. Stan na 31 maja 2004 r.

Według statystyk GUS, pod względem PKB per capita, wartości dodanej na pracującego czy wartości eksportu per capita, Pomorze zajmuje dobre pozycje w kraju:

- Udział Województwa Pomorskiego w wartości PKB przypadającej na 1 mieszkańca w 2001 roku wyniósł 19 301 zł (5 lokata w kraju) przy średniej krajowej 19 430 zł. Najwyższy udział w PKB województwa zauważa się przy tym w aglomeracji trójmiejskiej.
- W roku 2001 wartość eksportu Pomorza wyniosła 3 765,1 mln USD, co stanowiło 10,43 % eksportu kraju (1 lokata w kraju). Przyczyną tak wysokiej pozycji Województwa Pomorskiego w kraju pod względem eksportu może być specyfika produkcji Regionu, która koncentruje się w: produkcji przetworów ropy naftowej i pochodnych, artykułów spożywczych i napojów, produkcji i naprawie statków oraz sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i komunikacyjnych (łącznie ponad 50% całości wartości sprzedanej przemysłu).
- Z kolei wskaźnik wartości dodanej na pracującego (44 081 zł brutto w Polsce w 2001 r.) – oddający charakter zlokalizowanych w województwie sektorów - plasuje Pomorze (49 972 zł) na czwartym miejscu w kraju po województwie mazowieckim, śląskim i dolnośląskim.

Oznacza to, że w Województwie Pomorskim znajdują się branże oparte o pracę przetworzoną, które charakteryzują się dużą wartością dodaną (przetwórstwo ropy naftowej, produkcja urządzeń elektronicznych, produkcja wyrobów farmaceutycznych).

2.3. Struktura gospodarcza Województwa Pomorskiego

W 2002 r. województwo wytworzyło 5,9% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu i 7,0% produkcji w budownictwie. Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu na 1 pracującego w porównaniu z 2000 rokiem był znaczny, gdyż wynosił 12,8%³.

Gospodarka morską, ze względu na położenie województwa, odgrywa kluczową rolę w Regionie, a przemysł stoczniowy utrzymuje nadal mocną pozycję w strukturze gospodarczej województwa.

Silny wpływ na wzrost społeczno-gospodarczy Województwa Pomorskiego ma rozwój sektora małych i średnich firm (MSP). W 2002 r. na terenie województwa pomorskiego zarejestrowanych było 216,6 tys. podmiotów gospodarczych (6,4 % wszystkich w kraju - 7 lokata), które dawały łącznie zatrudnienie ok. 689 tys. osób⁴. Najwięcej podmiotów zajmuje się handlem i naprawami – 28,6%, obsługą nieruchomości i firm – 16,5%, przemysłem – 12,6 % i budownictwem – 11,1%.

Najwięcej mieszkańców Pomorza pracuje w branżach takich, jak⁵:

- „przetwórstwo przemysłowe” (21,7% ogółu zatrudnionych),
- „handel i naprawy” (15,4%),
- „transport, gospodarka magazynowa i łączność” (7,3%),
- „budownictwo” (6,6%) i
- „obsługa nieruchomości i firm” (6,3%).

³ Źródło: Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2004-2006.

⁴ Źródło: IBnGR, Mapa przedsiębiorczości województwa pomorskiego, 2003.

⁵ Źródło: Szultka S., Rot P., Tarkowski M., Wstępna ocena stanu innowacyjnego przedsiębiorstw województwa pomorskiego, Raport wewnętrzny RIS-P, 2003.

Analiza liczby pracujących w poszczególnych branżach gospodarki województwa pomorskiego pokazuje, iż pomorskie charakteryzuje się korzystniejszą strukturą gospodarki w porównaniu do całego kraju. Podstawowym tego objawem jest niski udział pracujących w rolnictwie (15,1%), podczas gdy w kraju w sektorze rolnym pracuje 28,4% zatrudnionych. Pozytywnym aspektem struktury zatrudnienia w regionie jest wyższy udział liczby pracujących w przemyśle (21,7 %) w stosunku do średniej w kraju (17,6%). Jak wcześniej wspomniano popularny jest także pod względem zatrudnienia sektor budowlany (6,6% w ogólnej liczbie pracujących), którego wskaźnik jest wyższy od średniej krajowej (6,2%). Warto podkreślić jest wyższy udział liczby pracujących we wszystkich branżach usługowych w Województwie Pomorskim (55,9%), w porównaniu do przeciętnej w kraju (34,2%). Jest to szczególnie korzystne w przypadku branż zaliczanych do usług wiedzochłonnych, tj. pośrednictwa finansowego, obsługi nieruchomości i firm oraz edukacji.

Pomorze jest regionem rozwijającym się i posiadającym podobne słabości w dziedzinie innowacyjności, jak inne województwa Polski. Pozycję konkurencyjną województwa na tle kraju, a także innych regionów Unii Europejskiej, będzie można podnieść poprzez wdrożenie regionalnego systemu innowacyjności.

3. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

W 2002 r. na terenie województwa pomorskiego działało 216 tys. małych i średnich przedsiębiorstw, co dało województwu 7 miejsce w Polsce. W pomorskich MSP pracowało 5,6 % ogółu pracujących w sektorze MSP w Polsce (7 miejsce w kraju).

Tab. 2. Struktura firm Województwa Pomorskiego według liczby zatrudnionych

Kategoria firmy / liczba zatrudnionych	Liczba firm w Regionie	Liczba firm w Polsce	%
firmy mikro – do 9 zatrudnionych	206 046	3 302 411	6,24%
firmy małe – od 10 do 49 zatrudnionych	8 155	131 480	6,20%
firmy średnie – od 50 do 249 zatrudnionych	1 790	28 884	6,20%
firmy duże – od 250 zatrudnionych	289	5443	5,31%
RAZEM	216 280	3 581 593	6,03%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Przedsiębiorstwa Regionu są mniejsze, niż przeciętnie w kraju - pomorskie MSP zatrudniają mniej pracowników, niż MSP przeciętnie w kraju.

Region cechuje wysoka koncentracja przedsiębiorstw w większych ośrodkach przemysłowych – 56,3% firm ogółem jest zlokalizowanych w samym Trójmieście⁶. W Trójmieście też, częściej niż w całym Regionie, działalność gospodarcza jest prowadzona w formie spółek.

Pomorskie małe i średnie przedsiębiorstwa eksportują przeciętnie 12,4% swojej produkcji sprzedanej, co stanowi wartość o 3,2 punktu procentowego wyższą od średniej krajowej i klasyfikuje województwo na 4 miejscu za zachodniopomorskim, lubuskim i opolskim⁷.

W Tab. 3 przedstawiono udział poszczególnych branż przetwórstwa przemysłowego w przychodach ze sprzedaży oraz udział ich zatrudnienia w zatrudnieniu ogółem w Województwie Pomorskim. Trzon gospodarki Województwa Pomorskiego stanowią branże tradycyjne, o dużym zatrudnieniu i przychodach ze sprzedaży. Ze względu na wpływ na konkurencyjność gospodarki Regionu oraz możliwości wdrożenia RIS-P, wskazać można następujące, szeroko rozumiane tradycyjne branże, należące do najważniejszych w Regionie:

- budowa i remonty statków,
- chemia lekka (kosmetyki, środki higieny, itp.),
- przemysł rafineryjny,
- przemysł metalowy,
- przetwórstwo spożywcze,
- budownictwo.

Komentując powyższe wskazania można stwierdzić, iż branża przetwórstwa spożywczego coraz silniej absorbuje nowoczesne technologie i zaawansowane produkty innych branż (np. opakowania). Z uwagi na duży potencjał surowcowy, możliwości technologiczne i dostęp do kanałów dystrybucji, rozwój tej branży jest kluczowy dla wykorzystania atutów jakie posiada Region w chwili akcesji do UE.

⁶ na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

⁷ S. Szultka, P. Tamowicz „Mapa Przedsiębiorczości Województwa Pomorskiego”, s. 40

Branża budowlana ma znaczący udział w przychodach (11,5% udziału) i w zatrudnieniu (6,6% udziału)⁸, a także znaczny udział MSP w strukturze przedsiębiorstw ogółem. Podstawą jej innowacyjnego rozwoju są materiały budowlane oraz elementy wyposażenia. Pochodzą one z innych branż, mają jednak kluczowe znaczenie dla rozwoju całego przemysłu budowlanego.

Obok branż tradycyjnych w Regionie funkcjonują branże innowacyjne, które już są znaczące i które mogą stać się podstawą rozwoju gospodarczego Województwa w przyszłości. Należą do nich:

- elektronika, informatyka i telekomunikacja oraz
- przemysł farmaceutyczny i biotechnologia.

Tab. 3. Udział w przychodach ze sprzedaży w branżach przetwórstwa przemysłowego w województwie pomorskim z uwzględnieniem klasyfikacji poziomu technologicznego branż wg OECD (2002 r.)

Opis według PKD	% pracujących	% przychodów
Wysoka technika	7,50%	15,60%
Produkcja statków powietrznych i	X	0,00%
Produkcja wyrobów	1,70%	3,40%
Produkcja maszyn biurowych i	0,30%	X
Produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i	4,10%	11,80%
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i	1,40%	0,40%
Średnio wysoka technika	10,50%	7,10%
Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej nie	5,20%	2,90%
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, gdzie indziej nie	2,20%	1,30%
Produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i	1,60%	1,10%
Produkcja wyrobów chemicznych, bez produkcji wyrobów	1,00%	1,60%
Produkcja sprzętu transportowego, gdzie indziej nie sklasyfikowana	0,50%	0,20%
Średnio - niska technika	34,50%	49,40%
Produkcja i naprawa statków i łodzi	16,00%	13,30%
Wytwarzanie koksu, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw	0,90%	23,80%
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw	4,00%	4,80%
Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych	4,10%	2,20%
Produkcja metali	0,20%	0,00%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyjątkiem maszyn i	9,20%	5,20%
Niska technika	47,50%	25,30%
Produkcja artykułów spożywczych i	16,30%	15,20%
Produkcja wyrobów	0,00%	0,00%
Włókiennictwo	1,20%	0,10%
Produkcja odzieży i wyrobów	5,50%	1,20%
Produkcja skór wyprawionych i wyrobów ze skór	2,90%	1,20%
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i	7,50%	3,20%
Produkcja masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z	1,80%	0,80%
Działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników	2,80%	0,70%
Produkcja mebli; działalność produkcyjna, gdzie indziej nie	9,20%	2,70%
Żagospodarowanie odpadów	0,30%	0,20%

Źródło: S. Szultka, P. Rot, M. Tarkowski, *Wstępna ocena stanu innowacyjnego przedsiębiorstw województwa pomorskiego. Raport przygotowany na zlecenie Komitetu Sterującego RIS-P, Gdańsk, październik 2003, strona 30-31.*

Zwraca uwagę wysoka już dziś sprzedaż branży produkcji sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i komunikacyjnych. Znaczna część jej przychodów jest realizowana przez grupę kilku dużych korporacji międzynarodowych. Firmy te wykazują stosunkowo niską skłonność do współpracy w dziedzinie innowacyjności z lokalnymi partnerami oraz regionalnym sektorem B+R. Korporacje te korzystają z własnego zaplecza B+R, zlokalizowanego za granicą. Należy podjąć działania zmierzające do przekonania tych przedsiębiorstw do zwiększenia zakresu kooperacji z regionalnymi podmiotami B+R, w tym

⁸ na podstawie S. Szultka, P. Rot, M. Tarkowski, „Wstępna ocena Stanu Innowacyjności Województwa Pomorskiego” raport wewnętrzny RIS-P, s. 11

do inwestowania przez nie w sektor badawczy w Regionie. Znaczenie dużych, międzynarodowych firm, działających w oparciu o nowoczesne technologie, jest dla Regionu zdecydowanie pozytywne. Zatrudniając absolwentów wyższych uczelni i szkół średnich, wspomagają one tworzenie rynku wysokowykwalifikowanego personelu wykonawczego i ułatwiają transfer wiedzy, jaki dokonuje się w drodze dyfuzji oraz poprzez kooperację z przedsiębiorstwami lokalnymi.

Równolegle, w branży tej funkcjonuje grupa wysoce innowacyjnych firm polskich, zdolnych konkurować z firmami spoza województwa oraz z firmami zagranicznymi. W grupie tej są przedsiębiorstwa małe, średnie i duże. Firmy te powinny zostać zachęcane do inwestowania i szerszej współpracy z regionalnym sektorem B+R.

Branża biotechnologiczna, reprezentująca duży potencjał innowacyjny, choć posiada marginalny udział w przychodach województwa, ze względu na występowanie małych firm o wysokiej innowacyjności powinna być wspierana i rozwijana. W ramach Pomorskiego Parku Naukowo Technologicznego w Gdyni zostały podjęte działania, zmierzające do zbudowania infrastruktury laboratoryjnej dla tej branży.

Warunkiem włączenia przedsięwzięć innowacyjnych do projektów RIS-P jest podjęcie inicjatywy przez zainteresowane firmy oraz zawiązanie grupy branżowej. Lista branż wskazanych jako kluczowe dla RIS-P jest otwarta. Oznacza to, że przedsięwzięcia innowacyjne, pojawiające się w innych branżach również będą mogły być wspierane w ramach Strategii. Branże te mogą się wyłonić w wyniku współpracy między firmami oraz firm z podmiotami B+R. Opracowanie i realizacja przez grupę współpracujących firm strategii branżowej będzie warunkiem niezbędnym do włączenia branży do programów RIS-P.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze spostrzeżenia dotyczące stanu i barier innowacyjności MSP w Województwie Pomorskim oraz działań zmierzających do budowy systemu wsparcia innowacyjności, wynikających z potrzeb MSP Regionu.

- Większość firm Regionu nie współpracuje w żaden sposób z jednostkami badawczo-rozwojowymi. Wynika to z powszechnego wśród MSP nastawienia na krótkoterminowy zysk, kosztem inwestycji realizowanych w średnim i dłuższym okresie. Niemal regułą jest, że im mniejsze przedsiębiorstwo, tym niższa skłonność do współpracy w tej dziedzinie. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest brak systemu finansowego wsparcia przedsięwzięć innowacyjnych, co praktycznie stanowi barierę nie do przebycia przez mikro- i małe przedsiębiorstwa. Sposobem rozwiązania problemu może być wspólne inwestowanie przez firmy w opracowywanie nowych produktów i technologii. Współpraca ta powinna być realizowana przez konsorcjum firm z podmiotami B+R lub konsorcjami naukowymi (np. Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze - CZTP) i powinna być pobudzana przez mechanizmy funkcjonowania RIS-P.
- Dzięki znacznej liczbie firm innowacyjnych⁹ i stosunkowo wysokim nakładom przedsiębiorstw na działalność badawczo-rozwojową, (głównie średnich¹⁰), poziom innowacyjności pomorskich firm można uznać za stosunkowo wysoki. Firmy te wytwarzają stosunkowo wysoką liczbę nowych – w skali rynku – produktów, co przekłada się na wysoki udział sprzedaży wyrobów nowych i zmodernizowanych w sprzedaży ogółem, wynoszący 11,0% (najwyższy wskaźnik w Polsce – 15,4 %, występuje w województwie śląskim). Wprowadzane innowacje to, w przybliżeniu w równych

⁹ według S. Szultka, P. Tamowicz „Mapa Przedsiębiorczości Województwa Pomorskiego” s. 41, w roku 2002 wskaźnik liczby firm innowacyjnych na 1000 MSP wyniósł w Regionie 5,1, co zapewniało mu 5 miejsce w Polsce.

¹⁰ według danych GUS (www.stat.gov.pl), w roku 2002 na działalność badawczo-rozwojową firm w Regionie wydano kwotę 99 mln zł, co zapewniało mu 4 miejsce w Polsce.

proporcjach, innowacje procesowe i produktowe. Innowacyjność regionalnych przedsiębiorstw można zwiększyć poprzez zachęcenie do współpracy przedsiębiorstw małych, nie inwestujących w B+R, z firmami większymi, dokonującymi takich inwestycji.

- W Regionie istnieje niewystarczająca liczba profesjonalnie zorganizowanych instytucji, zapewniających przedsiębiorcom możliwość podnoszenia kwalifikacji w dziedzinie innowacyjności i zarządzania procesami innowacyjnymi. Niedostatek ten jest szczególnie widoczny na obszarach pozaaglomeracyjnych. Rozwiązaniem problemu może być utworzenie powiatowych centrów szkoleniowo-wdrożeniowych, które z racji bliskości względem przedsiębiorców i firm, powinny funkcjonować skuteczniej i sprawniej niż obecne instytucje.
- Ważną rolę w pobudzaniu innowacyjności przedsiębiorstw powinny spełniać lokalne władze samorządowe. Konkurs typu „innowacyjny powiat/gmina”, obok tworzenia zachęt do działań proinnowacyjnych, konsolidować mogą środowisko przedsiębiorców, dając im okazję do lepszego poznania się nawzajem oraz nawiązywania roboczej współpracy w dziedzinie innowacyjności.
- W małych i średnich firmach praktycznie nie funkcjonuje strategiczne planowanie technologiczne. Istnieje pilna potrzeba zorganizowania szkoleń dla przedsiębiorców w tej dziedzinie, celem wprowadzenia planowania jako elementu budowy i realizacji strategii rozwojowych. Problem dotyczy poszczególnych firm, jak również strategii branżowych, opracowywanych przez grupy robocze.
- W Województwie Pomorskim występują zorganizowane obszary przemysłowe. Należą do nich m. in. tereny Pomorskiej- oraz Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, na których funkcjonują liczne przedsiębiorstwa krajowe i zagraniczne. Należy wykorzystać potencjał organizacyjny i warunki inwestowania oferowane przez specjalne strefy ekonomiczne do tworzenia skupisk nowoczesnych firm przemysłowych.
- W Gdyni funkcjonuje Pomorski Park Naukowo-Technologiczny (PPNT), skupiający kilkanaście firm, które wykorzystują zaawansowane technologie. W ramach PPNT działa Pomorski Inkubator Innowacji i Przedsiębiorczości. Jest to pierwsza praktyczna inicjatywa na terenie województwa, nastawiona na tworzenie środowiska sprzyjającego przedsiębiorstwom innowacyjnym. Wzorując się na doświadczeniach PPNT, należy rozwijać infrastrukturę dla rozwoju firm innowacyjnych w lokalizacjach, dostosowanych do potrzeb innowacyjnych firm Regionu.
- W województwie pomorskim można zidentyfikować następujące bariery rozwojowe małych i średnich przedsiębiorstw:
 - bariery występujące na terenie całej Polski, tj. zbyt wysokie podatki i skomplikowane prawo, drogi i trudno dostępny kredyt, wysokie koszty pracy oraz brak rozwiniętych instytucji finansowania innowacji,
 - brak łatwo dostępnej bazy danych o potrzebach innowacyjnych firm i o ofercie zaawansowanych produktów i technologii powstających w podmiotach B+R województwa i w Polsce,
 - zbyt małe upowszechnienie platform współpracy firm (w tym również konkurentów) w układach branżowych, nakierowanych na wspólne rozwiązywanie technologicznych barier rozwojowych,
 - niewystarczająca współpraca pomiędzy przedsiębiorcami a uczelniami i instytutami B+R Regionu, wynikająca z braku mechanizmów transferu technologii i zasad awansowania pracowników nauki.”

- Choć bariery natury finansowej dla rozwoju innowacyjności firm nie są jedyne, ich rola w aktualnych uwarunkowaniach rozwojowych przedsiębiorstw, a szczególnie MSP, jest wciąż ważna. Dlatego też należy wspierać rozwój regionalnych instytucji i instrumentów finansowania innowacji. Można sądzić, że wraz ze wzrostem wykorzystania funduszy strukturalnych, bariery finansowe powinny stopniowo tracić na znaczeniu. Równocześnie pojawia się silna potrzeba tworzenia instytucji, których zadaniem byłoby finansowe wspieranie procesów innowacyjnych. Z powodu ich nieprzewidywalności i ryzyka procesom tym nie odpowiadają tradycyjne formy kredytowania przedsięwzięć gospodarczych. Jednocześnie podkreślić należy rolę władz lokalnych i regionalnych w tworzeniu firmom innowacyjnym dogodnych warunków rozwojowych.

W ramach prac nad Regionalną Strategią Innowacji dla Województwa Pomorskiego przeprowadzono szeroką analizę stanu innowacyjności sektora MSP Regionu. Wyniki tej analizy zostały syntetycznie ujęte w zapisach SWOT w Tab. 4.

Tab. 4. Analiza SWOT dla branż przemysłowych i podmiotów gospodarczych (firm) Regionu

ATUTY	Ranga¹¹	SLABOŚCI	Ranga
<ul style="list-style-type: none"> wysoka elastyczność działania firm światowy poziom techniczny przemysłu okrętowego potencjalnie wysoka możliwość kooperacji sektora okrętowego z MSP duża różnorodność firm (branżowa, produktowa, co do wielkości, itp.) stosunkowo wysokie zdolności samodzielnego działania na rynku zdolność działań i rozwoju MSP opartych o skromne zasoby – umiejętność przetrwania w trudnych warunkach gospodarowania otwartość MSP na wyzwania rynku przygotowanie techniczne większości firm do usprawniania przepływu informacji w oparciu o Internet istnienie firm o dobrej marce powstawanie środowiska firm o podobnym profilu (branżowych) w wybranych dziedzinach (elektronika, obuwie, meble, itp.) stosunkowo dobre przystosowanie do formalnych wymogów rynku (certyfikaty) funkcjonujące w sieci regionalne oddziały organizacji samorządu gospodarczego (m.in. Pomorska Izba Przemysłowo-Handlowa, Pomorska Izba Rzemieślnicza MSP) 	1 1 1 2 2 2 2 2 2 3 3 3	<ul style="list-style-type: none"> niski stopień zorganizowania grup branżowych MSP niedostatek zrozumienia dla potrzeby podejmowania ryzyka związanego z innowacjami niedostatek kompetencji innowacyjnych kadry MSP - słaba znajomość procesów innowacyjnych niedostatek środków i mechanizmów wspierających prace rozwojowe (słabość finansowa) brak zaufania do PBR – niewiara w sukces współpracy brak tradycji i niedocenywanie korzyści działania zespołowego oraz w układach sieciowych małe zasoby kapitału intelektualnego w MSP dekapitalizacja majątku przedsiębiorstw mało regionalnych liderów inicjujących innowacyjne przedsięwzięcia regionalne brak zdecydowanego wsparcia działań restrukturyzacyjnych i rozwojowych branży okrętowej brak umiejętności myślenia strategicznego i planowania rozwoju firmy małe zainteresowanie dla przedsięwzięć przynoszących korzyści w przyszłości nierrealistyczne oczekiwania przedsiębiorców wobec oferty PBR nadmierne zaufanie do własnych kompetencji menedżerskich słabe wykorzystanie usług oferowanych przez instytucje wsparcia częste ograniczenie zainteresowania do rynku lokalnego praktyczny brak skupisk („cluster’ów”) 	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 3
SZANSE	Ranga	ZAGROŻENIA	Ranga
<ul style="list-style-type: none"> potencjał do budowania platform produktowo-technologicznych w oparciu o środowisko firm (tworzenie organizacji branżowych) dostęp do funduszy strukturalnych, stwarzających warunki finansowania przedsięwzięć innowacyjnych wymuszanie współpracy firm i firmy-PBR przez unijne zasady programowania rozwoju wciąż niższe koszty pracy w Polsce w stosunku do „starszych” krajów UE przy relatywnie wysokich kwalifikacjach rozwój instytucji wsparcia innowacyjności jako skutku polityki rozwojowej UE swobodny przepływ produktów, kapitału i technologii w ramach UE otwarcie jednolitego rynku UE dla firm regionalnych – upadek formalnych barier ekspansji nowe możliwości rynkowe wynikające z konieczności przystosowania funkcjonujących produktów do norm europejskich reorientacja szkół wyższych – otwarcie na potrzeby gospodarki rynkowej dopływ do gospodarki stosunkowo dobrze wyedukowanej kadry absolwentów uczelni 	1 1 1 1 1 2 2 2 2 2	<ul style="list-style-type: none"> nieprzyjazny dla wdrożeń i aplikacji innowacji system podatkowy oferta PBR nie dostosowana do potrzeb firm (zakres, elastyczność, warunki rozliczeń, itp.) brak rozwoju infrastruktury wspierającej współpracę firm i firmy-PBRy brak wsparcia polityki państwa w zakresie restrukturyzacji gospodarki morskiej oraz przemysłu okrętowego niestabilność prawa gospodarczego i związana z tym niepewność niesprawny przepływ informacji o innowacjach: <ul style="list-style-type: none"> ❖ brak informacji o ofertach PBR ❖ nieskuteczne zarządzanie transferem wiedzy do firm/praktyki gospodarczej upolitycznienie gospodarki oraz biurokracja mało przyjazny klimat dla biznesu w Regionie słaba znajomość oczekiwań MSP przez PBR niewiara w sukces współpracy nauka-biznes niedostatek środków na badania wyprzedzające i finansowanie wspólnych przedsięwzięć firm i firmy-PBR niechęć do ryzyka wśród przedstawicieli sfery B+R swobodny przepływ ludzi w ramach UE (odpływ najlepszych kadr) 	1 1 1 1 1 2 1 2 2 2 2 2 2 3

Źródło: opracowanie własne

¹¹ Ranking: 1 – wysoka ranga 2 – średnia ranga 3 – niska ranga

4. Edukacja i potencjał badawczo-rozwojowy Regionu oraz jego powiązania z gospodarką

Na terenie Województwa Pomorskiego w roku 2002/2003 kształciło się 86 tys. studentów. Zaledwie 11,3% mieszkańców Województwa Pomorskiego posiada wykształcenie wyższe. Wskaźnik ten jest korzystniejszy dla mieszkańców miast (14,3%) niż dla mieszkańców wsi (4,4%).

Potencjał naukowy i badawczo-rozwojowy (B+R) Regionu tworzą podmioty B+R, w tym:

- 24 wyższe uczelnie, z których 19 znajduje się w Trójmieście (w tym duże publiczne uczelnie - Uniwersytet Gdański, Politechnika Gdańska, Akademia Medyczna, Akademia Morska, Akademia Marynarki Wojennej), 2 w Słupsku (w tym Pomorska Akademia Pedagogiczna), po 1 w Kwidzynie, Starogardzie Gdańskim oraz Pucku,
- instytuty naukowo-badawcze Polskiej Akademii Nauk (PAN) - Instytut Oceanologii w Sopocie oraz Instytut Budownictwa Wodnego i Instytut Maszyn Przepływowych w Gdańsku,
- pozostałe państwowe instytuty i jednostki badawczo-rozwojowe, wśród których najważniejszą rolę w Regionie odgrywają Morski Instytut Rybacki w Gdyni, Instytut Morski w Gdańsku, Centrum Techniki Okrętowej w Gdańsku, Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Centrum Techniki Morskiej w Gdyni, a ponadto oddziały instytutów, których centrale zlokalizowane są w Warszawie: Instytut Energetyki O/Gdańsk, Instytut Elektrotechniki O/Gdańsk, Instytut Łączności O/Gdańsk.

O komercyjnej użyteczności podmiotów B+R decydują zespoły badawczo-rozwojowe (ZBR)¹². W ramach analiz potencjału B+R Regionu, potwierdzonych audytami wewnętrznymi, zidentyfikowano dotychczas 96 zespołów badawczo-rozwojowych w uczelniach publicznych oraz 36 zespołów - w instytutach i jednostkach badawczo-rozwojowych.

Poniżej przedstawiono najważniejsze dane statystyczne charakteryzujące potencjał badawczo-rozwojowy Regionu oraz ocenę jego powiązań z gospodarką.

- W roku 2001 w działalności badawczo-rozwojowej w Regionie pracowało ok. 5,2 % ogółu zatrudnionych w tej działalności w kraju¹³, w tym 965 profesorów i doktorów habilitowanych¹⁴ (5,25 % ogółu zatrudnionych w kraju). Udział zatrudnionych w działalności B+R Regionu jest więc nieco niższy, niż udział ludności Regionu w ludności kraju (5,7 %). Na działalność B+R w Regionie trafiało ok. 4,4 % całości nakładów krajowych na B+R. Przy niższym udziale zatrudnionych ogółem, na jednego zatrudnionego w działalności B+R w Regionie przypadało więc ok. 85 % nakładów krajowych na zatrudnionego w B+R. Oznacza to znaczne niedofinansowanie sfery badawczo-rozwojowej w Regionie w stosunku do średniej w kraju. Jeszcze większe zróżnicowanie wykazuje wskaźnik nakładów na działalność badawczą i rozwojową na jednego mieszkańca, który w kraju wynosi 127,04 zł/osobę, w Regionie natomiast – 93,40 zł/osobę, czyli ok. 74 % wskaźnika krajowego.

¹² W niniejszym opracowaniu, jako zespół badawczo-rozwojowy (ZBR) przyjęto traktować wyodrębnioną część struktury podmiotu badawczo-rozwojowego (oznaczanego jako podmiot B+R lub PBR), złożoną z ludzi, wyposażenia i aparatury, informacji i specyficznego know-how oraz występujących relacji, zdolną do kreowania wynalazków oraz tworzenia innowacji produktowych i technologiczno-organizacyjnych, które mogą być przedmiotem obrotu rynkowego.

¹³ Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, rok 2003. GUS, Warszawa 2003, s. 329-330.

¹⁴ Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego, rok 2002. Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2002, s. 341-342.

- W Regionie wzrasta udział nakładów na działalność badawczą i rozwojową, pokrywanych z budżetu państwa, który sfinansował 61,1 % całości nakładów w roku 1995, wobec 68,5 % nakładów w roku 2001¹⁵. Znacząco spada natomiast udział podmiotów gospodarczych w finansowaniu działalności B+R, z poziomu 17,8 % w roku 1995 do 10,3 % w roku 2001. Jest to sytuacja odwrotna do tej, jaką obserwuje się w krajach najwyżej rozwiniętych, gdzie większość nakładów na prace B+R ponoszą podmioty gospodarcze. Aby podobna tendencja wystąpiła w Regionie, przedsiębiorcy oraz dysponenci środków publicznych muszą lepiej rozumieć konieczność poprawy konkurencyjności firm poprzez stosowanie innowacji i potrzebę ponoszenia związanych z tym nakładów. Wymaga to budowania kultury innowacyjnej w kręgach gospodarczych i samorządowych.
- Potencjał innowacyjny podmiotów B+R, szczególnie uczelni, jest relatywnie duży. Nie jest on dostatecznie ukierunkowany na zastosowania gospodarcze. Zespoły badawczo-rozwojowe nie znają potrzeb i uwarunkowań działania podmiotów gospodarczych, nie dysponują też gotowymi propozycjami współpracy (np. produktami czy technologiami oferowanymi w formie licencji), spełniającymi oczekiwania przedsiębiorców. Tylko nieliczne mają doświadczenia ze współpracy z MSP. Można jednak dostrzec wzrost zainteresowania pracowników sfery naukowo-badawczej i rozwojowej współpracą z partnerami gospodarczymi. Wsparciu pozytywnych tendencji powinno służyć opracowywanie strategii rozwojowych podmiotów B+R i pobudzanie ich komercyjnej aktywności, kształtowanie innowacyjnych postaw i umiejętności w edukacji na poziomie wyższym oraz rozwój bazy informacyjnej, doradztwa i ochrony patentowej. Jest to szczególnie ważne dla programowania i realizacji strategii grup branżowych oraz dla podejmowania projektów Europejskich Platform Technologicznych.
- Na przeszkodzie szerszej współpracy zespołów B+R z firmami Regionu stoi wąski profil ich aktywności badawczo-rozwojowej oraz mała elastyczność w dostosowywaniu się do oczekiwań potencjalnych partnerów gospodarczych. Podmioty B+R mają trudności z przygotowaniem kompleksowych ofert komercyjnych, wymagających różnorodnych kompetencji technicznych. Celowe byłoby tworzenie warunków do badań multidyscyplinarnych, opartych o szerokie rozpoznanie stanu istniejącego i określenie spodziewanych tendencji, np. w formie czuwania technologicznego (regionalny foresight) czy scenariuszy rozwoju gospodarki.
- Pracownicy uczelni, instytutów naukowo-badawczych oraz jednostek badawczo-rozwojowych mają stosunkowo słabą orientację w zakresie problematyki praw własności intelektualnej. Nie bardzo orientują się, jak należy chronić wynalazki i innowacyjne rozwiązania, nie znając obowiązującego w tym zakresie prawa. Z drugiej strony potrzebne są jasne regulacje podziału korzyści między bezpośrednim twórcą (twórcami) a pracodawcą (podmiotem B+R) – prawnym właścicielem patentowanych rozwiązań. Motywacyjne uregulowanie podziału korzyści zwiększy liczbę rozwiązań patentowych i pobudzi tworzenie firm typu spin-off.
- Kierownictwa zespołów B+R nie dysponują wystarczającą wiedzą menedżerską z zakresu prawa, marketingu, finansów czy własności przemysłowej, której znaczenie w obrocie rynkowym innowacjami i zaawansowanymi technologiami jest szczególnie wysokie. Z brakiem własnych służb podmiotów B+R, o powyższych kompetencjach, idzie w parze niedostatek firm, przygotowanych do profesjonalnego pośrednictwa w rynkowym obrocie innowacjami na zasadach komercyjnych. Poprawa sytuacji wymagałaby, aby obok podmiotów, które zaistniały na rynku (np. Pomorski Park Naukowo-Technologiczny), budować dalsze elementy infrastruktury dla rozwoju firm innowacyjnych, takie jak parki i

¹⁵ Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego, rok 2002. Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2002, s. 343.

inkubatory technologiczne czy centra edukacyjno-wdrożeniowe. Elementy takie powinny współpracować z regionalnym centrum transferu innowacji oraz z centrum zaawansowanych technologii, jako kluczowymi ogniwami Pomorskiej Sieci Innowacyjnej (PSI). Infrastrukturę dla rozwoju firm innowacyjnych powinny też wzmocnić komercyjne podmioty B+R, głównie projektowe i transferu technologii.

- Jednym z naczelných problemów współpracy podmiotów B+R z firmami jest niedostatek środków na finansowanie przedsięwzięć innowacyjnych. Cechuje je długi i trudny do precyzyjnego określenia cykl wykonania oraz niepewność co do końcowego rezultatu. Stąd też w ich realizacji zupełnie nieprzydatne są tradycyjne formy finansowania projektów gospodarczych, oparte o kredyty bankowe. Poprawie dostępu do źródeł finansowania działalności badawczo-rozwojowej powinno służyć intensywne wykorzystanie Funduszy Strukturalnych UE (głównie SPO WKP, ZPORR, SPO RZL), wsparte zasobami Regionalnego Funduszu B+R, który należałoby zawiązać. Środki finansowego wspierania innowacji powinny być powiększone regionalnymi źródłami kredytowania i kapitałem dla finansowania innowacji, np. funduszami wysokiego ryzyka („venture capital”) oraz funduszami zalążkowymi („seed capital”), umożliwiającymi finansowanie uruchomienia nowych firm opartych o wynalazki.
- Trudności wykorzystania regionalnego potencjału B+R potęgują bariery mentalne, wedle których wysiłki zmierzające do komercjalizacji wyników badań i uzyskiwania efektów praktycznych nie są godne naukowca. Przy niskiej randze osiągnięć wdrożeniowych w ocenie dorobku pracowników nauki, ich zaangażowanie we współpracę z partnerami gospodarczymi bywa przeszkodą w awansie zawodowym. Konieczne jest pobudzanie innowacyjnych postaw i umiejętności, oparte o szerokie kształtowanie kultury innowacyjnej oraz edukację proinnowacyjną. Wsparciu regionalnego potencjału B+R służyłoby również zwiększenie liczby prac kwalifikacyjnych na stopnie naukowe, inspirowanych problemami praktyki gospodarczej.
- Podstawowa część potencjału badawczo-rozwojowego Województwa Pomorskiego skupiona jest w Trójmieście. Oznacza to, że potencjał intelektualny i możliwości innowacyjne firm oraz instytucji pozostających poza aglomeracją trójmiejską są znacząco mniejsze. Ogranicza to zdolności rozwojowe tych obszarów. Stąd potrzeba i celowość wsparcia w różnej formie lokalnych inicjatyw proinnowacyjnych.

Wyniki analizy potencjału B+R Regionu zostały syntetycznie ujęte w zapisach dotyczących formuły SWOT w Tab. 5.

Tab. 5. Analiza SWOT dla podmiotów badawczo-rozwojowych (PBR) Regionu

ATUTY	Ranga	SŁABOŚCI	Ranga
<ul style="list-style-type: none"> • relatywna spójność kierunków prac B+R w PBR z potrzebami podmiotów gospodarczych • bardzo dobre zaplecze kadrowe • rozbudowane struktury PBR (nowe kierunki studiów i badań, badania rozwojowe i aplikacyjne, dobre zaplecze laboratoryjne) • stosunkowo wysokie ogólne umiejętności komercjalizacji osiągnięć badawczych wybranych PBR • powiązanie wybranych dziedzin badań z partnerami europejskimi /światowymi (np. NATO, UE) • relatywnie wysoki poziom badań naukowych PBR 	1 1 1 1 1 2 2	<ul style="list-style-type: none"> • brak koordynacji współpracy pomiędzy PBR na poziomie Regionu • brak wymiany kadr z gospodarką • mało skuteczne uregulowania wewnętrzne i praktyka ochrony praw własności intelektualnej i przemysłowej • brak struktur i procedur skutecznego i sprawnego transferu technologii w PBR • nieprzyjazny dla wdrożeń i aplikacji gospodarczych system ocen pracowników naukowo-badawczych • niedocenywanie kierunków badań zorientowanych na zastosowania praktyczne – bariery mentalne • niechęć do podejmowania ryzyka związanego z komercjalizacją innowacji • niedostatek nowoczesnej bazy laboratoryjno-badawczej • brak tradycji i niedocenywanie korzyści działania zespołowego oraz w układach sieciowych • brak znajomości oczekiwań i warunków funkcjonowania firm, szczególnie MSP • niedostosowanie oferty do wymagań firm szczególnie MSP – oferta wycinkowa, mało elastyczna • relatywnie wysokie koszty usług • niewystarczająca informacja o komercyjnych ofertach ZBR oraz brak ich promocji • długi cykl wykonywania usług • brak infrastruktury ułatwiającej zakładanie firm innowacyjnych – „spin off” • niewystarczająca wiedza i umiejętności menedżerskie kadry naukowej i badawczo-rozwojowej • brak kształcenia postaw i umiejętności innowacyjnych u absolwentów uczelni i kadry naukowo-dydaktycznej • niekorzystna struktura wiekowa kadry B+R 	1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2
SZANSE	Ranga	ZAGROŻENIA	Ranga
<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie regionalnych strategii innowacji ułatwiających kreowanie i rozwój nowości • opieranie rozwoju na racjonalnie przygotowanych podstawach (wynikach B+R) w UE • dostęp do funduszy strukturalnych oraz innych UE – możliwości zdynamizowania rozwoju PBR • tworzenie systemu finansowania innowacji • wzrost wymagań rynku wywołujący popyt na prace B+R • wzrost złożoności produktów i procesów przemysłowych wymuszający współpracę firm z PBR • wymuszanie współdziałania PBR z podmiotami gospodarczymi i otoczeniem instytucjonalnym przez unijne zasady programowania rozwoju • Zwiększenie popytu na prace B+R – szerszy dopływ środków z rynku do PBR • Możliwość specjalizowania się PBR w niszowych dziedzinach B+R, użytecznych w UE • Uczestnictwo w Programach Ramowych UE – VI FP i VII FP 	1 1 1 1 2 2 2 2 2 2	<ul style="list-style-type: none"> • brak skutecznej polityki naukowo-technicznej i przemysłowej • utrzymujący się niski popyt na prace B+R, szczególnie z MSP • tendencja do dużego uzależnienia firm od zagranicznego know-how • zwiększający się dystans pomiędzy krajowym a europejskim sektorem B+R • słabość ekonomiczna MSP, nie zdolnych do samodzielnego finansowania prac B+R • brak instrumentów pobudzania i wdrażania wyników prac B+R przez MSP • niedostatek źródeł finansowania przedsięwzięć z zakresu wdrażania wyników B+R - niski i spadający udział wydatków na B+R w dochodzie narodowym • małe zapotrzebowanie dużych firm na prace badawczo-rozwojowe (samowystarczalność) • niski poziom kompetencji MSP w zakresie innowacji • możliwe dalsze ograniczenie wielkości środków na prace B+R finansowane centralnie (słaba kondycja finansów publicznych) • w zamówieniach publicznych dominacja kryterium ceny nad jakością i innowacyjnością rozwiązań • niechęć MSP do ponoszenia nakładów na badania 	1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2

Źródło: opracowanie własne

5. Instytucje Wsparcia

5.1. Wprowadzenie

Instytucje wsparcia to ta grupa instytucji, które prowadzą aktywną działalność na rzecz rozwoju lokalnego i gospodarki regionu, szczególnie poprzez świadczenie usług dla małych i średnich przedsiębiorstw. Główne obszary usług oferowanych przez instytucje wsparcia obejmują:

- doradztwo,
- szkolenia,
- usługi informacyjne,
- certyfikację,
- usługi finansowe,

W województwie pomorskim działają instytucje wspierające przedsiębiorczość: centra wspierania biznesu, agencje rozwoju regionalnego, izby gospodarcze, organizacje pracodawców, ośrodki transferu technologii. Część z nich należy do Krajowego Systemu Usług (KSU) dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Celem tych instytucji, zwłaszcza członków KSU, jest podniesienie konkurencyjności pomorskiego sektora MSP dzięki dostarczeniu wysokiej jakości kompleksowych usług (doradczych, szkoleniowych, informacyjnych, finansowych), a przez to lepsze przygotowanie do procesu integracji Polski z Unią Europejską.

Istnieje w regionie kilka silnych i prężnych instytucji wsparcia, posiadających szeroką ofertę usługową:

- Agencja Rozwoju Pomorza,
- Pomorska Izba Rzemieślnicza MSP,
- Gdański Związek Pracodawców,
- Gdański Klub Biznesu,
- Pomorska Izba Przemysłowo-Handlowa,
- Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych,
- Fundacja Gospodarcza w Gdyni,
- Krajowa Izba Gospodarki Morskiej w Gdyni,
- Pomorska Izba Rolnicza,
- Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego w Słupsku,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Centrum Wspierania Biznesu w Lęborku,
- Słupskie Stowarzyszenie Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości,
- Słupska Izba Przemysłowo-Handlowa,
- Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne w Dzierżgoniu.

Głównie na tych instytucjach, posiadających bogate doświadczenie i szerokie kontakty w środowisku gospodarczym, należy w pierwszej kolejności opierać tworzone przez RIS-P mechanizmy wspomagania innowacji. Pozostałe organizacje są zwykle instytucjami o stosunkowo wąskich specjalnościach (np. inżynierskie stowarzyszenia zawodowe), co nie oznacza, że będą nieprzydatne w budowaniu przewagi konkurencyjnej w oparciu o innowacje.

Charakterystykę wybranych instytucji wsparcia Regionu przedstawiono w Tab. 6.

Generalnie, oferta instytucji wsparcia jest standardowa i stosunkowo płytka, zapewniająca jedynie podstawowy poziom usług. Tylko kilka instytucji wsparcia ma w ofercie np. szkolenia dedykowane (o tematyce decyduje klient).

Tab. 6. Instytucje wsparcia – charakterystyki wybranych instytucji

Instytucja	Charakterystyka
Pomorska Izba Rzemieślnicza MSP www.pomorskaizba.com.pl	Organizacja samorządu gospodarczego, zrzeszająca 25 organizacji cechowych i 5 spółdzielni rzemieślniczych. Łącznie zrzeszonych jest 2 705 zakładów. Działalność Izby koncentruje się na zagadnieniach szkoleniowych oraz wspierania swych członków w podnoszeniu standardu wykonywanych usług, m. in. poprzez certyfikację ISO i HACCP. Izba posiada wiele powiązań z podobnymi organizacjami w Polsce i za granicą.
Gdański Związek Pracodawców www.gzp.pl	Głównym celem organizacji jest ochrona praw i reprezentowanie interesów swych członków względem związków zawodowych, pracowników, organów władzy, administracji i samorządu. Organizacja realizuje wiele funkcji typowych dla izby gospodarczej.
Gdański Klub Biznesu www.gkb.pl	Prestiżowa organizacja przedsiębiorców, właścicieli i szefów czołowych firm regionu. Misją Klubu jest aktywizowanie gospodarki we wszystkich aspektach dotyczących kondycji ekonomicznej jego członków i wzajemne wsparcie w działaniach biznesowych. Podstawowe cele: budowanie wspólnego prestiżu i siły środowiska, reprezentowanie interesów środowiska przedsiębiorców, tworzenie lobby przedsiębiorców, tworzenie więzi regionalnych.
Agencja Rozwoju Pomorza S.A. www.arpg.gda.pl	Agencja świadczy dla małych i średnich przedsiębiorstw usługi informacyjne, doradcze i szkoleniowe. Ponadto ARP S.A. jest Regionalną Instytucją Finansującą (RIF), jako regionalny partner PARR, współpracującą przy wdrażaniu polityki „sektorowej” adresowanej do MSP. Działający w ramach RIF Punkt Konsultacyjno-Doradczy, który jest punktem „wejścia” przedsiębiorstw do programów finansowanych z funduszu PHARE.
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Słupsku www.parr.slupsk.pl	PARR oferuje w ramach Centrum Rozwoju Biznesu pakiet usług doradczych i szkoleniowych dla firm. Prowadzi także Centrum Informacji Europejskiej, świadczące usługi doradczo-informacyjne z zakresu problematyki akcesji Polski do Unii Europejskiej. Ponadto Agencja zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną.
Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (PRFPK) www.prfpk.com.pl	Fundusz udziela poręczeń kredytowych dla małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa pomorskiego. Parametry poręczeń: do 70% kwoty kredytu lub pożyczki celowej na działalność gospodarczą; maksymalna wysokość poręczenia to 200 000 PLN; okres poręczenia – do 4 lat; zabezpieczenie – weksel własny in blanco z deklaracją wekslową.
Fundacja Gospodarcza w Gdyni www.fungo.com.pl	Fundacja prowadzi działalność na rzecz wspierania przedsiębiorczości i podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników i osób bezrobotnych. W ofercie Fundacji znajdują się usługi doradcze, szkolenia, informacja gospodarcza, pomoc w nawiązywaniu kontaktów biznesowych.
Pomorska Izba Przemysłowo-Handlowa www.piph.com.pl	Izba reprezentuje interesy gospodarcze zrzeszonych w niej podmiotów w zakresie działalności wytwórczej, handlowej, budowlanej lub usługowej, w szczególności wobec organów państwowych. Współpracuje z izbami krajowymi i zagranicznymi.

Źródło: opracowanie własne

Część z omawianych instytucji współpracuje ze sobą w wielu dziedzinach, jednakże współpraca ta ma charakter akcyjny – nie posiada cech powiązań sieciowych. Dla zbudowania sprawnie działającego systemu wsparcia innowacyjności w ramach RIS-P niezbędne będzie utworzenie powiązań formalnych między poszczególnymi instytucjami wsparcia. Powiązania te mogłyby np. dotyczyć wymiany informacji o realizowanych przedsięwzięciach, wspólnej realizacji niektórych działań wsparcia innowacji.

Ważnym elementem działalności funkcjonujących obecnie instytucji wsparcia, oprócz funkcji doradczej, jest funkcja informacyjna (w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorstwa funduszy strukturalnych). Jedną z instytucji wsparcia (ARP S.A.) staje się obecnie również filarem wsparcia finansowego – jako Regionalna Instytucja Finansująca (RIF).

Zwraca uwagę niewielka liczba organizacji wsparcia działających na rzecz MSP w dziedzinie doradztwa na rzecz przygotowania nowych produktów i badań rynkowych. Działania te są w

ograniczonym stopniu wykonywane na zasadach komercyjnych przez inne podmioty (nowe produkty i technologie – jednostki JBR, instytuty i uczelnie; badania rynkowe – agencje marketingowe i firmy consultingowe).

Równocześnie zainteresowanie sektora przedsiębiorstw w/w usługami jest stosunkowo niskie. Przyczyną może być niedostateczna świadomość przedsiębiorców co do potrzeby korzystania z tego typu usług oraz przeświadczenie, że są to usługi drogie.

Niezwykle ważnym czynnikiem budowania systemu współpracy przedsiębiorstw z instytucjami wsparcia będzie budowanie świadomości przedsiębiorców i dostarczanie im wiedzy na temat innowacji, wykorzystania potencjału B+R i nowych technologii. W tym obszarze istotnym jest zbudowanie sieci współpracy instytucji wsparcia w ten sposób, aby utworzony przez nie system wymiany informacji był dostępny dla każdego przedsiębiorcy zainteresowanego innowacjami oraz, by ograniczyć zbyt silną konkurencję w obszarze niektórych usług na rzecz podniesienia ich jakości przy zapewnieniu wystarczającego „pokrycia geograficznego”.

Niezbędnym wydaje się utworzenie wspólnej platformy informacyjnej dla przedsiębiorstw. Kluczowymi aktorami tego przedsięwzięcia byłyby instytucje wsparcia, które aktywnie włączą się w działania na rzecz rozwoju innowacyjności MSP oraz instytucje B+R, funkcjonujące w Regionie, specjalne strefy ekonomiczne, izby gospodarcze i stowarzyszenia przemysłowe. Taka inicjatywa została już podjęta – trwają prace przygotowawcze do powołania **regionalnego centrum transferu innowacji**.

5.2. Certyfikacja

Ważnym celem wsparcia innowacyjności MSP jest upowszechnienie certyfikacji. Proces ten, równoznaczny z porządkowaniem własnej firmy, powinien być pierwszym krokiem do wprowadzenia zmian związanych z innowacyjnością. Należy dążyć do możliwie jak najszerszego wprowadzenia nieobowiązkowych systemów zapewnienia jakości i zarządzania środowiskiem oraz HACCP wśród firm zainteresowanych uczestnictwem w RIS-P. W tej dziedzinie należy szeroko udostępnić doradztwo dla MSP, a także zbudować system doradztwa/informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania procesu certyfikacji w ramach systemu wdrażania RIS-P.

Funkcje te już spełnia (i posiada bogate doświadczenia) Pomorska Izba Rzemieśnicza MSP. W oparciu o istniejące doświadczenia należy budować system informacji i doradztwa w zakresie certyfikacji – dla wszystkich zainteresowanych przedsiębiorstw.

5.3. Finansowe wsparcie innowacji

W obszarze finansowych instytucji wsparcia MSP, poza RIF i lokalnymi funduszami pożyczkowymi w Słupsku, Pucku i Dzierzgoniu, funkcjonuje w Regionie jedna organizacja - Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych. Fundusz ten generalnie wspiera inicjatywy rozwojowe MSP. Fundusz poręczeń kredytowych jest instytucją powołaną przez samorząd wojewódzki w celu ułatwienia lub umożliwienia współdziałania sektora firm z sektorem finansowym; jakkolwiek siła finansowego oddziaływania, jak i terminy dla poręczeń kredytowych mogą niezupełnie odpowiadać wymaganiom podejmowanych przedsięwzięć innowacyjnych, to już samo powołanie Funduszu i cele, jakie ma on realizować są krokiem we właściwym kierunku i dają pewną podstawę do tworzenia skutecznych mechanizmów finansowego wsparcia przedsięwzięć innowacyjnych.

Drugą instytucją finansową, działającą w strukturze Agencji Rozwoju Pomorza S.A. jest Regionalna Instytucja Finansująca (RIF), dokonująca w regionie dystrybucji środków z europejskich programów strukturalnych. Na tej instytucji, z racji jej bogatego doświadczenia, należy w pierwszej kolejności opierać projektowany system finansowego wspierania innowacji.

Na terenie Województwa Pomorskiego nie funkcjonują regionalne instytucje finansowe, specjalizujące się w kredytowaniu przedsięwzięć innowacyjnych (fundusze typu Venture Capital, Seed Capital).

Trudności w finansowaniu przedsięwzięć innowacyjnych wynikają, m. in., z następujących przyczyn:

- operujące w Polsce fundusze inwestycyjne nastawione są na transakcje duże, co wynika z ekonomii ich działalności – finansowanie transakcji małych znacznie podnosi koszt pieniądza, czyniąc inwestycję mało opłacalną, jednocześnie obarczoną wysokim ryzykiem,
- banki komercyjne finansują przedsięwzięcia o ograniczonym, stosunkowo niskim ryzyku, oraz w określonym, zwykle krótkim lub średnim terminie, przy czym wymagają stopniowego zwrotu kosztu finansowego i części kapitału w trakcie trwania finansowania; taki sposób działania mógłby być zastosowany jedynie w przypadku przedsięwzięć innowacyjnych podejmowanych przez firmy stosunkowo duże, o ugruntowanej pozycji na rynku, z dobrą kondycją finansową,
- fundusze ochrony środowiska udzielają finansowania dla specyficznego rodzaju przedsięwzięć, co nie wyklucza ich udziału we wspomaganie innowacji, ale tylko tych, które są uprawnione do finansowania przez te fundusze.

Wyniki analizy SWOT dla instytucji wsparcia w Regionie przedstawiono w Tab. 7.

Aktualnie funkcjonujący system wsparcia innowacji w Województwie Pomorskim należy uznać za niewystarczający w stosunku do potrzeb budowania innowacyjnej gospodarki i w porównaniu do funkcjonujących w Europie regionalnych systemów innowacji.

W dziedzinie finansowego wsparcia innowacyjności wymagane będzie:

- wzmocnienie istniejących instytucji finansowych (PRFPK) z jednoczesnym nastawieniem na finansowanie przedsięwzięć innowacyjnych, w tym celu należałoby utworzyć sub-fundusz poręczeń kredytowych, który obsługiwałby wyłącznie przedsięwzięcia o charakterze innowacyjnym,
- utworzenie nowych instytucji finansowych (lub powołanie odpowiednich funduszy w ramach istniejących instytucji), takich jak:
 - regionalny fundusz typu venture capital, który inwestowałby w firmy innowacyjne,
 - lokalne fundusze venture capital oraz ich wzajemne powiązanie w sieci współpracy,
 - regionalny i lokalne fundusze seed capital,
 - należy przygotować ofertę inwestycyjną i nawiązać kontakty z inwestorami, które mogą spełniać rolę „business angels” (bezpośrednio inwestując w przedsięwzięcia innowacyjne).

Tab. 7. Analiza SWOT dla instytucji wsparcia

ATUTY	Ranga	SŁABOŚCI	Ranga	
<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje w Regionie kilkanaście instytucji i organizacji posiadających ofertę, która tworzy zręby systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacji • Niektóre instytucje wsparcia (np. Agencja Rozwoju Pomorza, Pomorska Izba Rzemieślnicza MSP, Gdański Związek Pracodawców, Słupskie Stowarzyszenie Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości, Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych oraz specjalne strefy ekonomiczne) realizują programy wsparcia działalności innowacyjnej i posiadają potencjał dla jej poszerzenia 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Brak kompleksowego systemu wsparcia dla tworzenia i rozwoju firm stosujących innowacyjne produkty i technologie 	1	
	2	<ul style="list-style-type: none"> • Obsługa informacyjna instytucji wsparcia nie jest kompleksowa (informacje rozproszone) • Praktycznie brak skutecznych jednostek transferu technologii • Brak inkubatorów technologicznych, parków naukowo-technologicznych i innych instytucji wsparcia • Brak środków na finansowanie instytucji wsparcia innowacji • Brak współpracy instytucji wsparcia w „sieci” • Uboga informacja o działalności istniejących instytucji wsparcia • Stosunkowo niskie kompetencje kadry instytucji wsparcia w zakresie transferu innowacji • Mały wpływ instytucji wsparcia na regionalne MSP • Dublowanie podstawowej działalności szkoleniowej i doradczej przez instytucje wsparcia 	1 1 1 1 2 2 2 2 3	
	SZANSE	Ranga	ZAGROŻENIA	Ranga
	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie systemu wsparcia dla rozwoju innowacyjnej gospodarki w Regionie w ramach przyszłych działań wdrożeniowych RIS-P • Możliwość wykorzystania istniejących instytucji i programów jako elementów systemu wsparcia innowacyjności • Możliwość wykorzystania Funduszy Strukturalnych i innych UE do tworzenia i rozwoju systemu wsparcia • Zdolność publicznych uczelni Regionu do współtworzenia infrastruktury wsparcia • Uznanie znaczącej roli instytucji wsparcia w polskiej i europejskiej polityce innowacyjnej • Integracja europejska wymuszająca współpracę regionalną i międzyregionalną • Rosnące zapotrzebowanie na usługi instytucji wsparcia innowacyjności • Wdrożenie deklarowanej polityki innowacyjnej państwa w obszarze B+R • Rodzące się inicjatywy samorządowe dot. powoływania instytucji finansowego wsparcia innowacji • Rosnące zainteresowanie przedsiębiorcami innowacyjnymi ze strony komercyjnych instytucji finansowych 	1	<ul style="list-style-type: none"> • Mało aktywna współpraca przedsiębiorstw i ich organizacji utrudniająca tworzenie i rozwijanie wsparcia innowacji 	1
		1	<ul style="list-style-type: none"> • Brak środków samorządów terytorialnych na finansowanie udziałów własnych w funduszach rozwoju innowacyjności 	1
		1	<ul style="list-style-type: none"> • Brak w firmach świadomości znaczenia dostępu do usług instytucji wsparcia innowacji 	1
		1	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielka wiedza praktyczna menedżerów firm z zakresu transferu technologii 	1
		2	<ul style="list-style-type: none"> • Obawy i niechęć przedsiębiorców do współpracy w ramach aliansów 	1
		2	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna aktywność przedsiębiorców w tworzeniu i realizacji systemu wspierania innowacji 	1
		2	<ul style="list-style-type: none"> • Mała aktywność PBR w realizacji transferu innowacji do gospodarki 	2
3				
3				

Źródło: opracowanie własne

6. Charakterystyka obszarów poza aglomeracją trójmiejską

Województwo Pomorskie należy do regionów o najwyższym stopniu zurbanizowania w kraju. W roku 2001 w miastach Regionu zamieszkiwało 68,2 % ludności, przy wskaźniku krajowym wynoszącym 61,7 %. Gęstość zaludnienia wynosiła 120,5 osób/km² i była nieco niższa niż średnia w kraju (123,6 osób/km²)¹⁶. Podstawowe znaczenie dla gospodarki Regionu ma Trójmiasto. Skupiając 34,1 % mieszkańców Województwa¹⁷, w roku 2002 w Trójmieście funkcjonowało 56,3 % jego podmiotów gospodarczych¹⁸. Potwierdzeniem dominacji Trójmiasta w aktywności gospodarczej Regionu jest liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. ludności, która w Trójmieście w roku 2001 wynosiła 349, przy średniej dla Województwa równej 224¹⁹. W parze z koncentracją gospodarczą idzie silne skupienie w Trójmieście potencjału badawczo-rozwojowego Województwa, szczególnie uczelni, instytutów PAN oraz jednostek badawczo-rozwojowych²⁰. Sytuacja taka oznacza, że duża część przedsiębiorców i firm Regionu ma utrudniony dostęp do podmiotów B+R i jednostek wsparcia innowacji.

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Pomorskiego powinna ułatwiać rozwój przedsięwzięć innowacyjnych możliwie wszystkim przedsiębiorcom i podmiotom gospodarczym. Uwzględniając powyższe nierówności, istnieje potrzeba wyrównania dostępu zainteresowanych innowacjami do podmiotów B+R oraz instytucji wspomagających transfer innowacji. Dla przygotowania właściwych celów i odpowiednich kierunków działań w tym zakresie, przeprowadzono analizę SWOT dla obszarów poza aglomeracją trójmiejską, której wyniki przedstawiono w Tab. 8.

Jak wynika z analizy, mimo znaczących słabości i zagrożeń, część Regionu leżąca poza Trójmiastem ma wiele atutów i szans. Czynniki te posłużyły za podstawę formułowania celów oraz działań silnie włączających obszary pozatrójmiejskie w zamierzenia regionalne, poprzez wsparcie rozwoju lokalnych inicjatyw proinnowacyjnych.

¹⁶ Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego, rok 2002, tom I. Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2002, s. 80.

¹⁷ Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego, rok 2002, tom I. Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2002, s. 53.

¹⁸ GUS Internet: www.stat.gov.pl

¹⁹ Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego, rok 2002, tom I. Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2002, s. 62.

²⁰ Porównaj rozdział 4. Edukacja i potencjał badawczo-rozwojowy Regionu oraz jego powiązania z gospodarką.

Tab. 8. Analiza SWOT dla obszarów poza aglomeracją trójmiejską

ATUTY	Ranga	SŁABOŚCI	Ranga
<ul style="list-style-type: none"> • Powstają lokalne silne ośrodki gospodarcze (np. Słupsk, Kwidzyn, Starogard Gdański, Tczew, Pruszcz Gdański, Chojnice) 	1	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo słaba infrastruktura techniczna, doradcza, szkoleniowa i finansowa utrudniająca rozwój innowacyjności w firmach 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje duży potencjał dla przetwórstwa rolno-spożywczego i gospodarki rybnej 	1	<ul style="list-style-type: none"> • Mała aktywność firm we wdrażaniu innowacyjności 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Istnieją innowacyjne firmy, które odniosły sukces i są dobrym wzorem dla innych firm 	1	<ul style="list-style-type: none"> • Brak koncepcji nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Powstają załóżki nowoczesnych skupisk przemysłowych/gospodarczych oparte o tereny specjalnych stref ekonomicznych 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Niska świadomość i ograniczone zaangażowanie jednostek samorządu terytorialnego we wspieranie innowacyjnej gospodarki lokalnej 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje duża podaż siły roboczej 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Brak własnych środków na rozwój 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Są liczne lokalne inicjatywy na rzecz rozwoju gospodarczego, np. Kwidzyński Park Technologiczny 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Jedynie okazjonalna współpraca z sektorem B+R 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Znaczna część firm jest technicznie przygotowana do wymiany informacji poprzez Internet 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Słaba orientacja firm na pozaregionalne i pozakrajowe rynki zbytu 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje kilka lokalnych organizacji przedsiębiorców w subregionach, np. Kaszubska Izba Gospodarcza w Kościerzynie 	3	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo niski poziom kwalifikacji lokalnych kadr kierowniczych 	2
		<ul style="list-style-type: none"> • Peryferyjne położenie niektórych obszarów w stosunku do głównych ośrodków gospodarczych i szlaków komunikacyjnych 	2
		<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo niski poziom wiedzy na temat instrumentów finansowych i wykorzystania środków UE 	2
SZANSE	Ranga	ZAGROŻENIA	Ranga
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja polityki regionalnej zgodnej ze standardami polityki UE oraz możliwość korzystania ze środków funduszy strukturalnych dla wzmocnienia spójności regionu i podnoszenia poziomu jego rozwoju 	1	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające uwzględnianie potrzeb obszarów słabo rozwiniętych w realizacji polityki rozwoju regionalnego 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwości tkwiące w polityce rozwoju obszarów wiejskich i nadmorskich UE 	1	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczne zewnętrzne środki na rozwój peryferyjnych obszarów słabo rozwiniętych 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarka morska i przemysł okrętowy – lokomotywy dla gospodarki lokalnej 	1	<ul style="list-style-type: none"> • Trudny dostęp do pozyskania wsparcia ze względu na centralizację programów operacyjnych 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca świadomość władz regionalnych o znaczeniu lokalnego potencjału w rozwoju regionu 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Destrukcyjność przemysłu stoczniowego 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastające znaczenie współpracy między ośrodkami lokalnymi 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Małe zainteresowanie regionalnych instytucji otoczenia biznesu, szkół wyższych oraz sektora B+R wsparciem obszarów słabo rozwiniętych 	2
<ul style="list-style-type: none"> • Silne nastawienie na osiągnięcie sukcesu („prowincja nie jest gorsza”) 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Odpływ wykwalifikowanych kadr do dużych miast 	2
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwe do wykorzystania zasoby na rzecz inicjatyw lokalnych 	2	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie się różnic rozwojowych między subregionami 	2
		<ul style="list-style-type: none"> • Brak zrozumienia (szczególnie władz samorządowych) dla wsparcia rozwoju lokalnych firm innowacyjnych 	2

Źródło: opracowanie własne

7. Regionalna Strategia Innowacji jako narzędzie rozwoju gospodarki Województwa Pomorskiego

Wysoko rozwinięte kraje świata w sposób celowy i zorganizowany angażują najwyższe szczeble administracji państwa, wszystkie szczeble samorządów terytorialnych oraz sektor publiczny do realizacji polityki rozwojowej służącej stworzeniu gospodarki opartej na wiedzy. Postulat ten wynika z faktów potwierdzonych empirycznie, że we współczesnym świecie przewagę konkurencyjną i trwały rozwój osiągają te kraje, które inwestują w edukację oraz wspierają badania i wdrożenia nowoczesnych technologii. Władze tych krajów aktywnie wspomagają środkami publicznymi prywatny sektor wytwórczy, aby był on zdolny do szybkiego i efektywnego komercjalizowania wyników badań naukowych. W wielu krajach, takich jak USA, Kanada, Japonia, w krajach Unii Europejskiej (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Holandia, Belgia, Szwecja, Finlandia, itd.) od ponad 20 lat realizowane są kompleksowe strategie rozwojowe, które służą powyższemu celowi. Strategie te nazywane są krajowymi lub regionalnymi strategiami innowacji. Unia Europejska, która za główny cel najbliższych dekad wyznaczyła konieczność dogonienia najbardziej innowacyjnych gospodarek świata – USA i Japonii, uznała tworzenie regionalnych strategii innowacji, za najważniejszy dokument programowania rozwoju regionalnego.

Strategie innowacji stanowią fundament ogólnych strategii rozwoju regionów, które zawierają wszystkie aspekty zharmonizowanego i trwałego rozwoju, jak zagadnienia społeczne, ochrona zdrowia i środowiska, bezpieczeństwo publiczne, edukacja, itp. Strategie innowacji budując konkurencyjną gospodarkę są przyszłościowym „generatorem przychodów podatkowych”, bez których jakkolwiek rozwój nie będzie możliwy.

Aktualnie w prawie wszystkich regionach Unii Europejskiej (będących odpowiednikami naszych województw) są już opracowane, uchwalone i realizowane regionalne strategie innowacji.

Polska od chwili wejścia do UE powinna również posiadać i wykorzystywać w swoim rozwoju takie dokumenty. Uchwalona w 2000 roku Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego nie posiadała jeszcze w swoich zapisach celów i programów, które odpowiadałyby wymogom regionalnych strategii innowacji.

Aktualna potrzeba opracowania Regionalnej Strategii Innowacji i posiadania dokumentu uchwalonego przez Sejmik Województwa wynika z:

- celów Narodowego Planu Rozwoju i Strategii Rozwoju Województwa określonych jako rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia i poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym,
- metodologii programowania i zarządzania rozwojem regionalnym przyjętym w UE, bowiem wspomaganie rozwoju regionów z wykorzystaniem funduszy strukturalnych wymaga dokumentów programowych, które umożliwiają formułowanie projektów rozwojowych w obszarze innowacji i budowania konkurencyjnej gospodarki i ich ocenianie.

8. Cele i model wdrażania RIS-P

8.1. Struktura celów RIS-P

Opracowanie Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego (RIS-P) i jej późniejsze wdrażanie, w horyzoncie oddziaływania do 2013 r., jest zadaniem z kategorii projektowania wielkich i złożonych systemów działania.

Podjęcie projektowe oparte jest o metodologię inżynierii systemów działania. W ujęciu tej metodologii opracowanie RIS-P jest zaprojektowaniem systemu realizacji działań. Zgodnie z zasadami dobrej praktyki inżynierii systemów działania zakłada się etapowe wdrażanie projektu RIS-P i hierarchiczną strukturę operacyjną systemu.

Na podstawie analizy stanu istniejącego w Regionie i w oparciu o znane z literatury wzorce strategii rozwoju regionalnego opublikowane w Unii Europejskiej określono ogólną strukturę celów RIS-P, która obejmuje:

- **misję**, wskazującą czemu służy regionalna strategia innowacji,
- **cel generalny** strategii, określający pożądany stan, jako efekt zrealizowanej strategii,
- **cele główne** określające pożądane stany w obszarach współpracy wszystkich partnerów instytucjonalnych i społecznych strategii,
- **Priorytety wraz z działaniami** przewidzianymi do ich realizacji.

Ogólna strukturę celów, priorytetów i działań RIS-P przedstawiono graficznie na Schemacie 1.

MISJA	Rozwój konkurencyjnej gospodarki opartej na innowacjach dla podniesienia poziomu życia społeczności Regionu		
CEL GENERALNY	Zbudowanie skutecznego i sprawnego systemu wspomagania rozwoju innowacji dla osiągnięcia wysokiej konkurencyjności Regionu		
	CELE GŁÓWNE (H)		
PRIORYTETY	<p>Priorytet 1</p> <p>Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji (Firmy - F)</p>	<p>Priorytet 2</p> <p>Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R (Potencjał - P)</p>	<p>Priorytet 3</p> <p>Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P (Wdrażanie - W)</p>
	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA

Schemat 1. Ogólna struktura celów RIS-P

Źródło: opracowanie własne

Wyróżnione trzy główne obszary strategiczne wdrażania strategii przyporządkowane następującym priorytetom:

- Priorytet 1 - Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji,

- Priorytet 2 - Wzrost wykorzystania i rozwój regionalnego potencjału badawczo-rozwojowego (B+R),
- Priorytet 3 - Utworzenie systemu wdrażania RIS-P, jako podstawowego warunku wykonalności celu generalnego strategii.

Cele główne, umieszczone w strukturze celów RIS-P, dotyczą wszystkich priorytetów (obszarów) Strategii. Z racji ich szerokiego oddziaływania nie mogą one być przyporządkowane wyłącznie jednemu priorytetowi. Realizacja celów głównych wymaga koordynacji na poziomie Samorządu Województwa Pomorskiego.

Cele główne określają obszary współpracy dla Samorządu Wojewódzkiego i samorządów niższych szczebli oraz dla wszystkich kluczowych partnerów instytucjonalnych i społecznych wdrażania regionalnej strategii innowacji, którymi są:

- przedsiębiorstwa i ich organizacje,
- publiczne uczelnie wyższe, instytuty PAN i jednostki B+R,
- specjalne strefy ekonomiczne - Pomorska i Słupska,
- jednostki wsparcia rozwoju przedsiębiorczości,
- stowarzyszenia zawodowe i inne organizacje pozarządowe.

Tylko Samorząd Wojewódzki, prowadząc strategiczną politykę rozwojową, jest w stanie zapewnić realizację tych celów w niezbędnym zakresie i w politycznie akceptowalnym horyzoncie czasowym.

Szczegółową Strukturę Celów, Priorytetów i Działań RIS-P (patrz Schemat 2) rozpisano w podziale na:

- **Cele główne**, gdzie głębiej wyróżniono cele szczegółowe i zadania prowadzące do osiągnięcia tych celów,
- **Priorytet 1** obejmujący **obszar firm**, gdzie głębiej wyróżniono działania i zadania prowadzące do osiągnięcia tego priorytetu,
- **Priorytet 2** obejmujący obszar **potencjału B+R**, gdzie głębiej wyróżniono działania i zadania prowadzące do osiągnięcia tego priorytetu,
- **Priorytet 3** obejmujący obszar zbudowania systemu wdrażania RIS-P, gdzie głębiej wyróżniono działania i zadania prowadzące do osiągnięcia tego priorytetu.

Pełny opis celów, priorytetów, działań i zadań realizacyjnych przedstawiony jest w rozdziale 9. Mapa celów, priorytetów i działań RIS-P.

MISJA	Rozwój konkurencyjnej gospodarki opartej na innowacjach dla podniesienia poziomu życia społeczności Regionu		
CEL GENERALNY	Zbudowanie skutecznego i sprawnego systemu wspomaganie rozwoju innowacji dla osiągnięcia wysokiej konkurencyjności Regionu		
CELE GŁÓWNE H	H1. Budowanie konsensusu i partnerstwa dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego i innowacyjności w Regionie		
	H2. Kształtowanie kultury innowacyjnej i edukacja proinnowacyjna		
	H3. Wsparcie rozwoju obszarów poza aglomeracją trójmiejską poprzez innowacje		
	H4. Wsparcie rozwoju MSP w Regionie poprzez szerokie wykorzystanie potencjału innowacyjnego aglomeracji trójmiejskiej		
PRIORYTETY	Priorytet 1 Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji (Firmy - F)	Priorytet 2 Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R (Potencjał - P)	Priorytet 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P (Wdrażanie - W)
DZIAŁANIA	F1. Wsparcie izb gospodarczych, organizacji pracodawców i stowarzyszeń przemysłowych w obszarze działań proinnowacyjnych	P1. Rozwój oraz wzrost komercyjnej aktywności publicznych podmiotów B+R	W1. Utworzenie i uruchomienie Biura Wdrażania RIS-P (BW RIS-P)
	F2. Wspólne inwestycje firm w innowacje, tworzenie innowacyjnych produktów i wspólnych platform produktowo-technologicznych	P2. Opracowywanie nowych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych w celu komercjalizacji	W2. Zbudowanie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP)
	F3. Upowszechnienie certyfikacji	P3. Kształtowanie innowacyjnych postaw i umiejętności w edukacji na poziomie wyższym	W3. Utworzenie Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)
	F4. Upowszechnienie strategicznego planowania technologicznego w firmach	P4. Powstawanie i rozwój komercyjnych podmiotów B+R, projektowych i transferu technologii	W4. Zbudowanie Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI)
	F5. Wzrost liczby firm innowacyjnych	P5. Uczestnictwo w projektach międzynarodowych	W5. Powołanie Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI)
	F6. Budowa współpracy firm w grupach branżowych dla opracowywania branżowych strategii innowacji: <i>przemysł okrętowy, elektronika, informatyka, telekomunikacja, przemysł rafineryjny, przemysł farmaceutyczny, lekka chemia, biotechnologia, przemysł metalowy, przetwórstwo spożywcze, budownictwo, inne branże, które się samorganizują</i>	P6. Rozwój badań multidyscyplinarnych	W6. Współpraca krajowa w ramach sieci IntegRIS i sieciach UE
	F7. Tworzenie nowoczesnych obszarów przemysłowych i skupisk firm innowacyjnych	P7. Wspólne inwestycje w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej	

Schemat 2. Struktura celów RIS-P

Źródło: opracowanie własne

8.2. Model wdrażania RIS-P

Metodę utworzenia Systemu Wdrażania RIS-P wraz z strukturą i hierarchią celów, priorytetów i działań systemu oraz związkami współpracy liniowej i funkcjonalnej, zobrazowano w formie tzw. ideogramów. Zestaw ideogramów obejmuje ideogram RIS-P (patrz ideogram 1) i pięciu ideogramów szczegółowych pokazujących wyróżnione jednostki funkcjonalne (patrz ideogramy 2-6).

Na ideogramach kolorem czerwonym wyróżniono podmioty istniejące, kolorem zielonym systemy wykonawcze do utworzenia i kolorem niebieskim systemy informacyjno-decyzyjne do utworzenia.

Zgodnie z przedstawionym Ideogramem RIS-P (Ideogram 1) nowe lub zasadniczo rozbudowane jednostki funkcjonalne realizujące działania wykonawcze RIS-P przedstawiono poniżej.

- **Regionalne Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)**, przedstawione na Ideogramie 2.

Dla wdrażania RIS-P konieczne jest wykorzystywanie możliwości potencjału B+R Regionu (funkcjonującego w istniejących strukturach organizacyjnych), który powinien być utrzymany i rozwijany we współpracy z firmami przemysłowymi. Nową jakością organizacyjną ma być Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP), powstające z inicjatywy instytucji naukowych Pomorza. Będzie ona jednym z głównych regionalnych ośrodków komercjalizowania wyników prac B+R, opartym o rozwinięte już wysokie kompetencje naukowe. CZTP oferować będzie innowacje produktowe i technologiczne przede wszystkim pomorskim MSP.

- **Infrastruktura dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI)**, przedstawiona na Ideogramie nr 3.

Dla przyspieszenia powstawania i rozwoju innowacyjnych MSP konieczna jest regionalna infrastruktura wspomagająca ich rozwój. Parki technologiczne, inkubatory, centra edukacyjno-wdrożeniowe, centra rozwoju, to narzędzia pozwalające zwiększać liczbę firm innowacyjnych. Dobrze zorganizowana i pracująca w sieci Infrastruktura dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI) będzie podstawą do rozwoju innowacyjnych MSP w Regionie.

- **Regionalne Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP)**, przedstawione na Ideogramie 4.

Utworzenie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP), rozumianego jako sieć współpracy z silnym centrum, będzie miało na celu zbudowanie:

- regionalnego systemu pośrednictwa dla poszukiwania, kojarzenia i tworzenia innowacji,
- doradztwa biznesowego, technologicznego i innowacyjnego dla firm,
- bazy informacji patentowej i technicznej, itp.

RCTIP będzie również ułatwiać poszukiwanie partnerów do współpracy kooperacyjnej oraz realizować pośrednictwo w sprzedaży technologii (w relacjach krajowych i zagranicznych).

- **Regionalne Instytucje i Instrumenty Finansowania Innowacji (RIIFI)**, przedstawione na Ideogramie 5.

Rozwój innowacji wymaga nakładów finansowych. Firmy, poprzez dostęp do środków pochodzących z Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI), będą w stanie wdrażać innowacyjne produkty i procesy technologiczne, a poprzez to podnosić swoją konkurencyjność.

Przez Regionalne Instytucje i Instrumenty Finansowania Innowacji (RIIFI) rozumiemy:

- Regionalne źródła finansowego wspierania innowacji – Fundusze Strukturalne, regionalny fundusz B+R i inne fundusze pozwalające dotować innowacje,
 - Regionalne źródła kredytowania i kapitału dla finansowania innowacji – fundusz poręczeń kredytowych, fundusze załączkowe (seed capital), fundusze wysokiego ryzyka (venture capital), pozwalające kredytować i finansować innowacje.
- **Biuro Wdrażania RIS-P (BW RIS-P)**, jako jednostka koordynująca system wdrażania strategii, przedstawione na Ideogramie 6.

Wyróżnione jednostki będą funkcjonować w sieci współpracy, którą nazwano **Pomorską Siecią Innowacyjną (PSI)**.

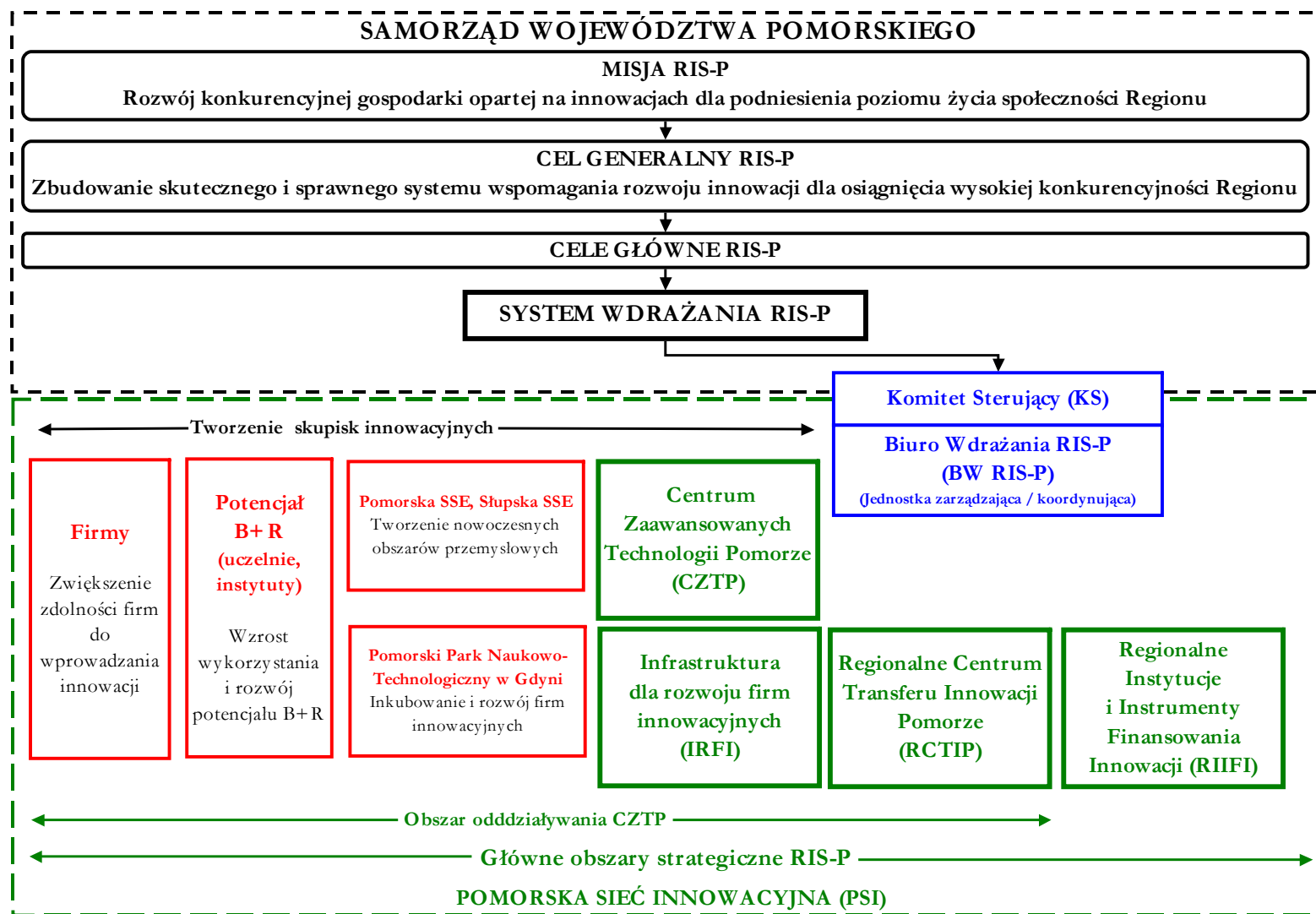
Utworzenie systemu RIS-P, który istnieje jedynie w fragmentach, wymaga zrealizowania wielu działań, porozumienia wielu instytucji i partnerów, skoordynowania różnorodnych funkcji oraz określenia jego struktur wykonawczych, przejściowych i docelowych.

Zbudowanie kompletnego systemu RIS-P będzie procesem, który potrwa 2-4 lata, w zależności od determinacji i środków, jakie na ten cel przeznaczą partnerzy uczestniczący we wdrażaniu PSI.

W istniejących warunkach dla uruchomienia systemu wdrażania RIS-P konieczny jest impuls „z góry” (top down), uruchomiony wolą polityczną, ale zasadnicze rozwinięcie systemu musi się dokonać poprzez konsensus i współpracę wszystkich partnerów budowaną „od dołu” (bottom up).

Ideogramy pokazują funkcje operacyjne (wykonawcze) wyżej wymienionych jednostek i nie określają w sposób ostateczny ich struktur organizacyjnych. Należy również podkreślić, że nie przesądza się o przynależności tych jednostek do istniejących lub nowotworzonych podmiotów prawnych. Podjęcie decyzji co do form organizacyjno-prawnych i struktur organizacyjnych oraz partnerstwa przy tworzeniu wyżej wymienionych jednostek powinno nastąpić na etapie wdrażania RIS-P.

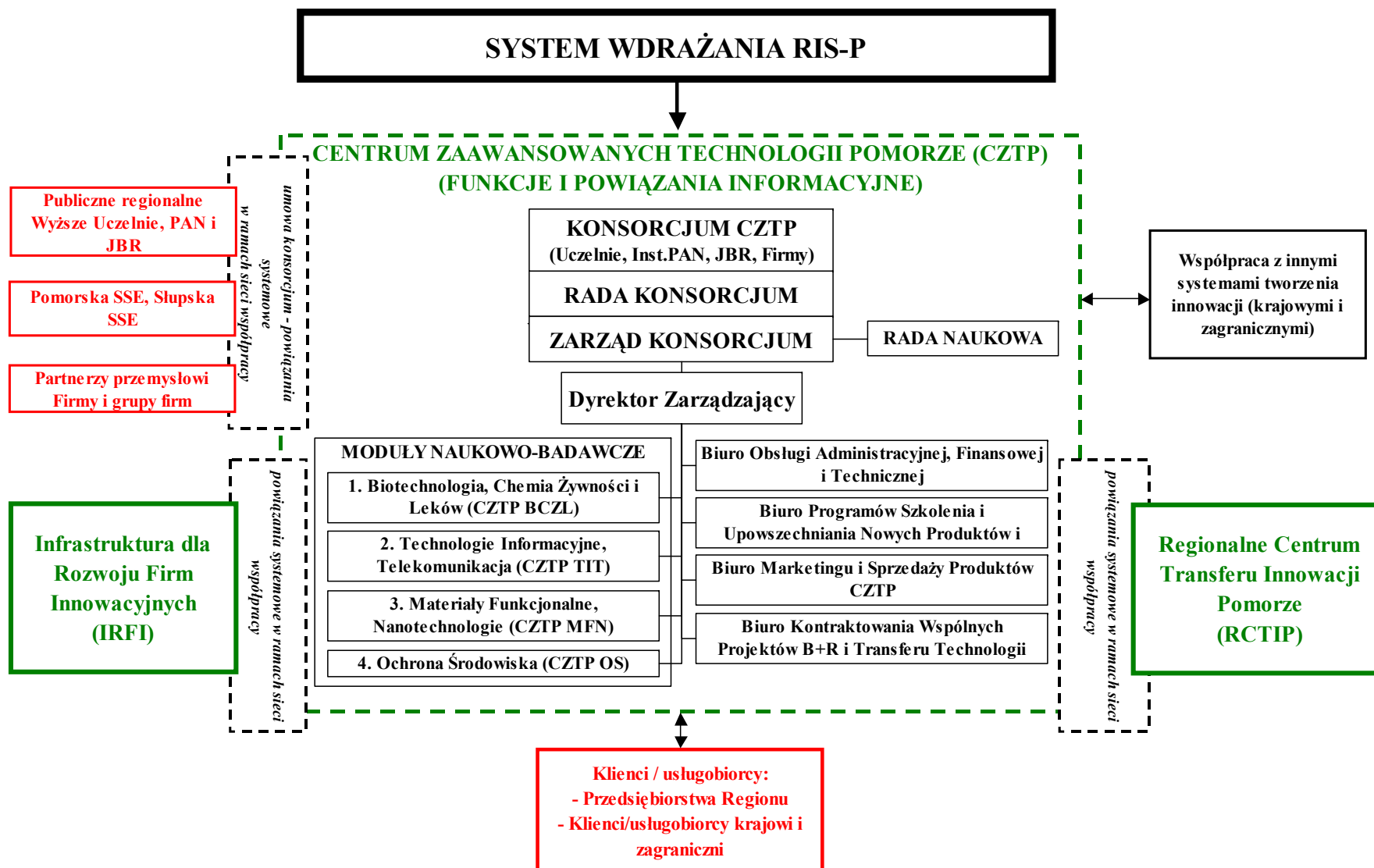
Bardziej szczegółowa charakterystyka zadań i ról tych jednostek w systemie RIS-P została przedstawiona w Strukturze Celów RIS-P i w opisach poszczególnych celów, co przedstawione jest w rozdziale 9. Mapa celów, priorytetów i działań RIS-P.

Ideogram 1. Ideogram Regionalnej Strategii Innowacji Dla Województwa Pomorskiego (RIS-P)

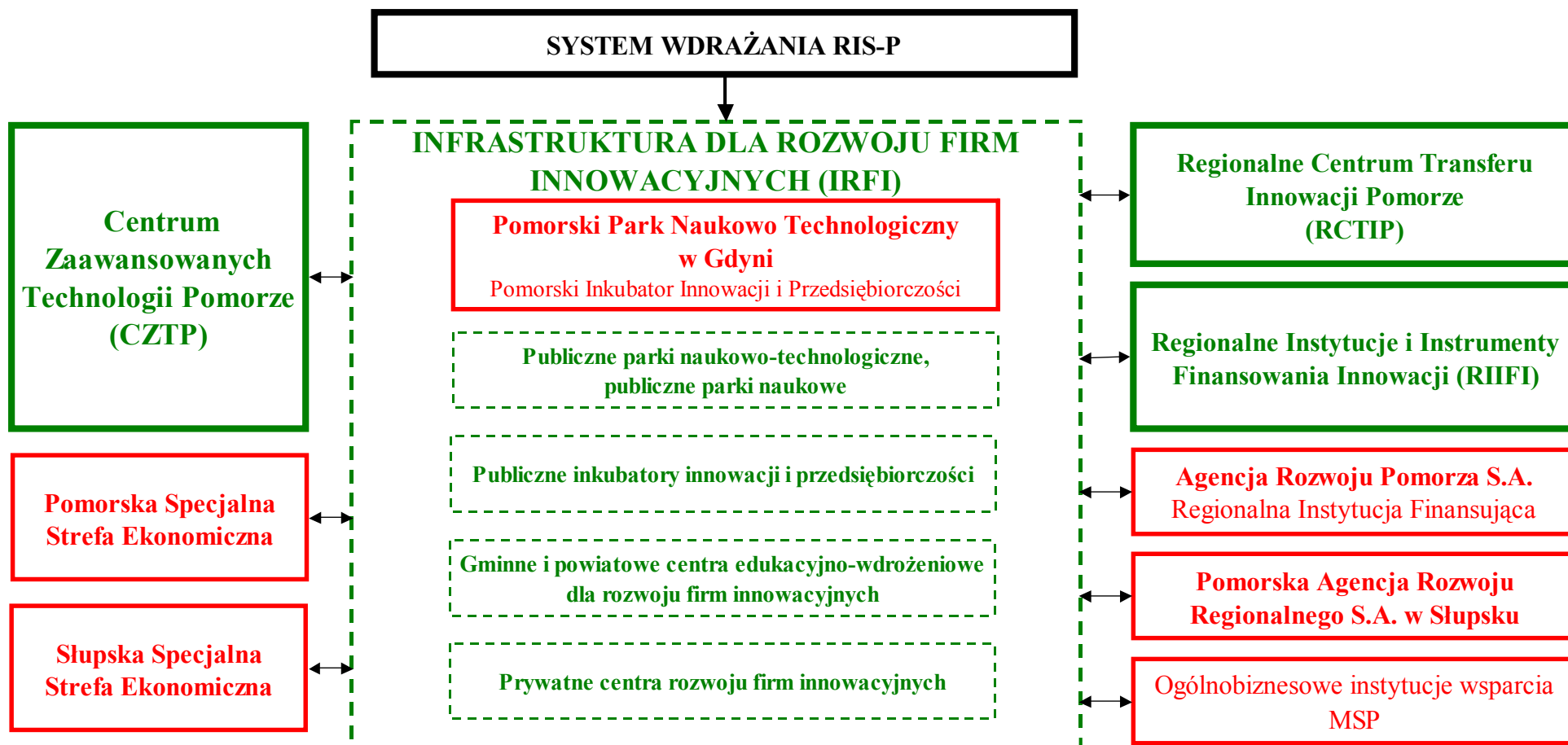
- systemy wykonawcze do utworzenia - systemy informacyjno-decyzyjne do utworzenia - podmioty istniejące

Źródło: opracowanie własne

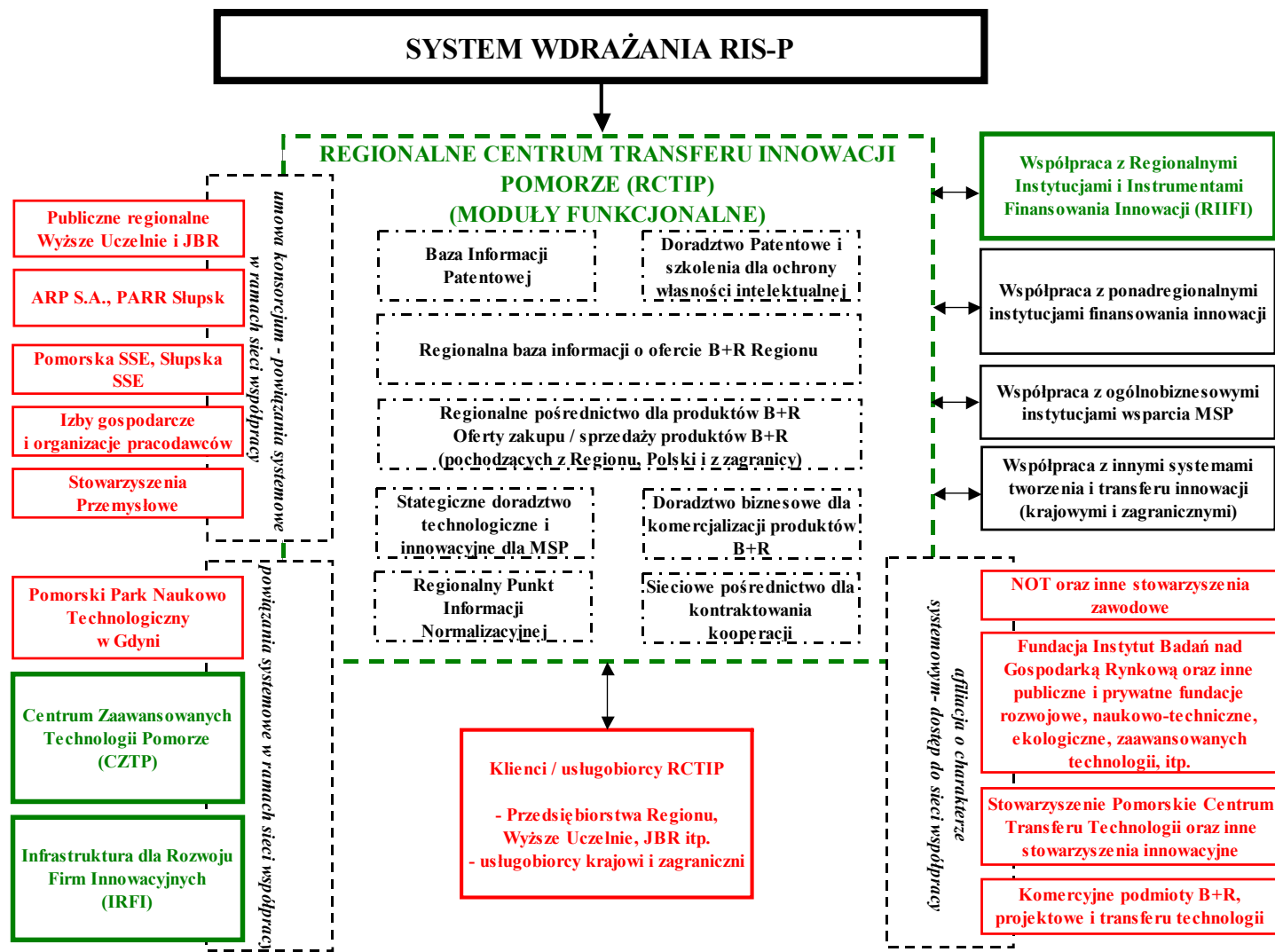
Ideogram 2. Ideogram Regionalnego Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)

Źródło: opracowanie własne

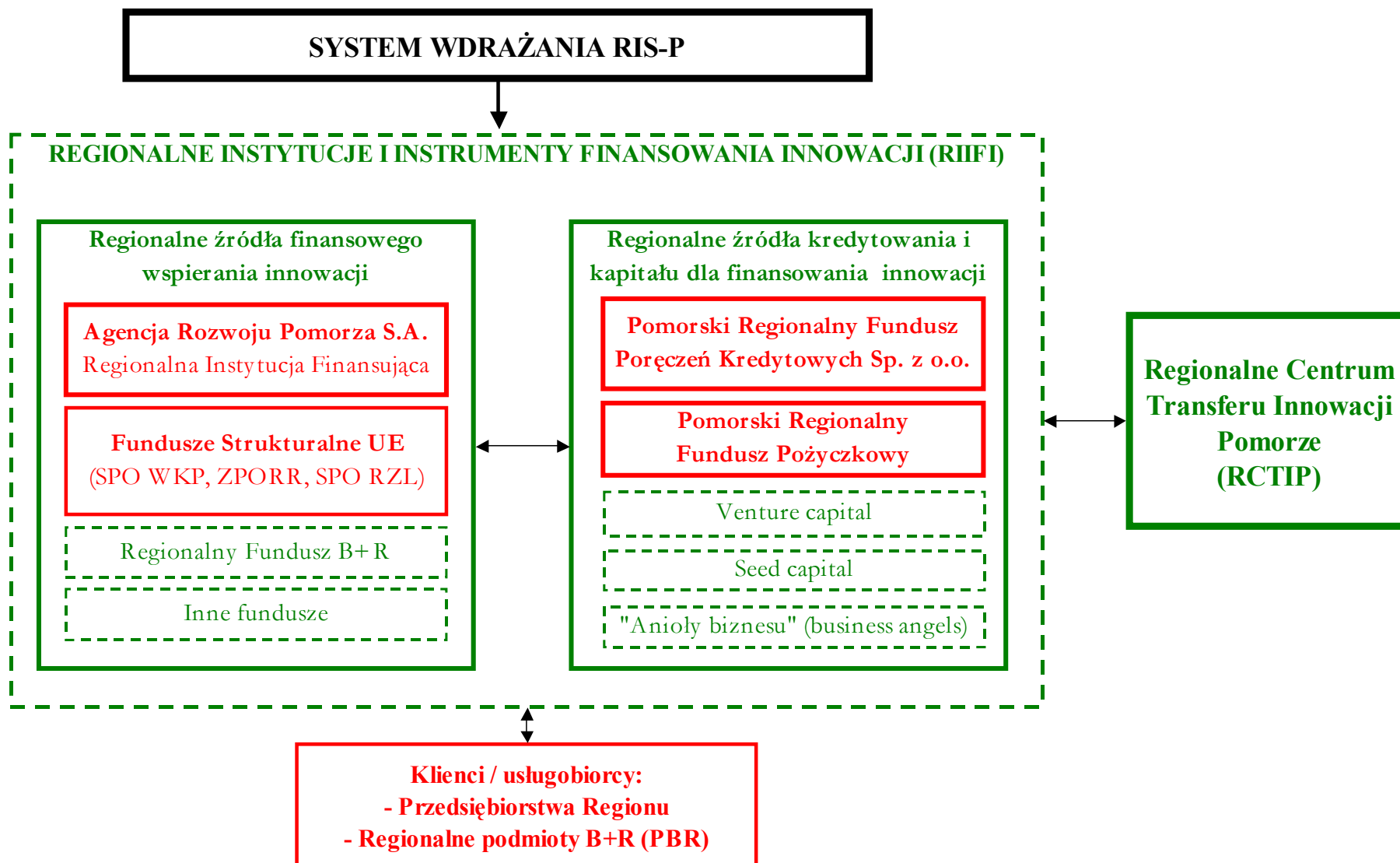
Ideogram 3. Ideogram Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI)

Źródło: opracowanie własne

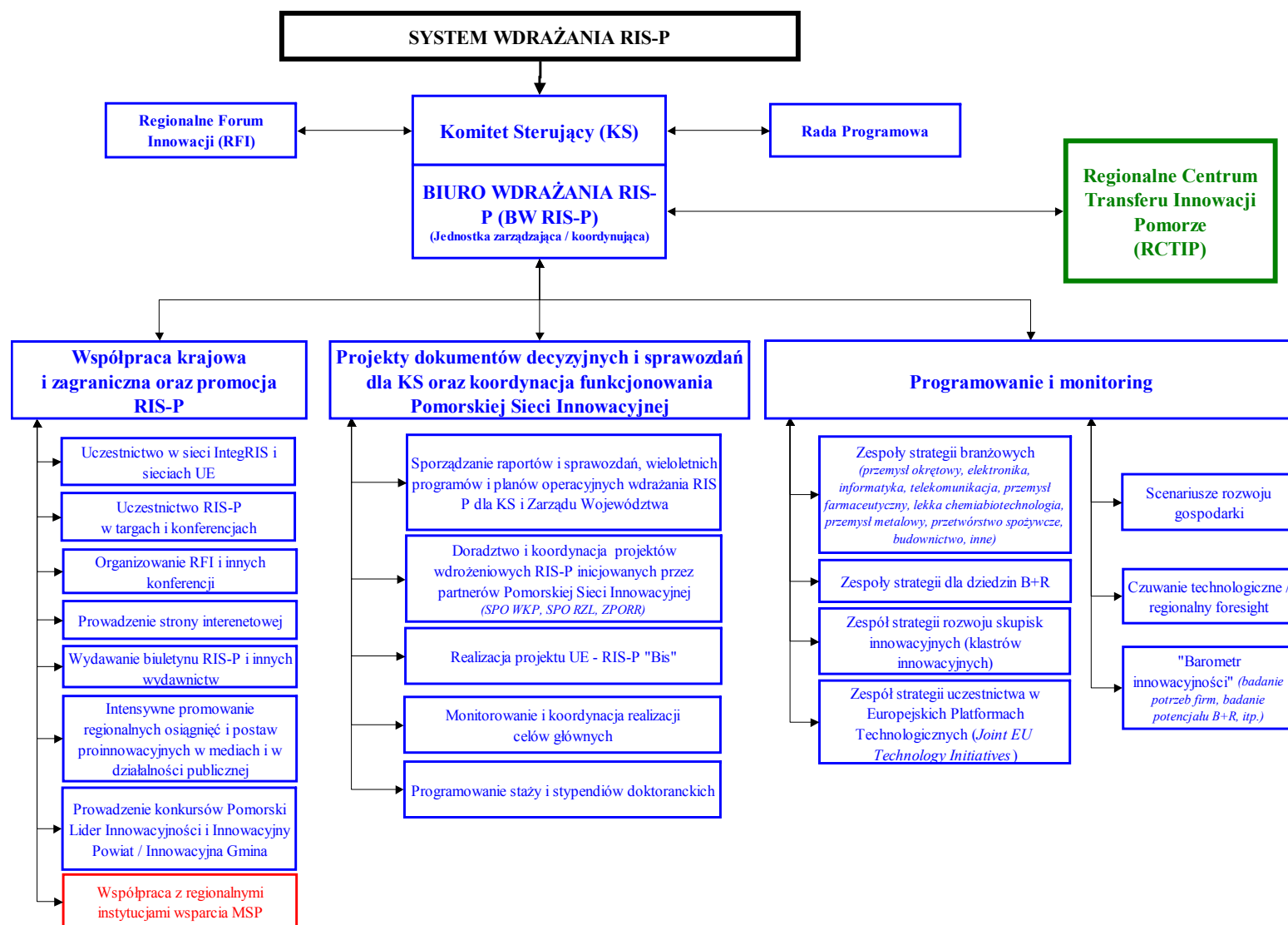
Ideogram 4. Ideogram Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP)

Źródło: opracowanie własne

Ideogram 5. Ideogram Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI)

Źródło: opracowanie własne

Ideogram 6. Ideogram Biura Wdrażania RIS-P

Źródło: opracowanie własne

8.3. Warunki wdrożenia strategii

Dla osiągnięcia wysokiej skuteczności i sprawności wdrażania RIS-P konieczne jest zbudowanie systemu współpracy, z jasnym określeniem kompetencji i odpowiedzialności partnerów. Proponowane struktury wdrażania RIS-P spełniają powyższy warunek, chociaż pozornie wydają się być bardzo rozbudowane. Należy podkreślić, że realizację szeregu proponowanych funkcji systemu RIS-P będą mogły pełnić istniejące instytucje.

Wdrażanie RIS-P powinno odbywać się poza bieżącą działalnością administracyjną Urzędu Marszałkowskiego. Najważniejszy postulat – budowanie regionalnej współpracy i konsensusu winien wyrazić się już na etapie wspólnego tworzenia jednostki koordynującej wdrażanie RIS-P i jednostek operacyjnych (wykonawczych) strategii.

Kluczową sprawą dla wdrażania RIS-P jest utworzenie Biura Wdrażania Strategii (BW RIS-P). Ma to być wyspecjalizowane biuro, skoncentrowane wyłącznie na programowaniu, planowaniu, koordynacji działań i monitoringu wyników działań wdrożeniowych. Funkcje te realizowane będą:

- częściowo w formie bezpośredniej działalności administracyjnej personelu biura,
- a przede wszystkim w formie kontraktów, realizowanych przez zewnętrznych wykonawców (partnerów) (np. „barometr innowacyjności”, „czuwanie technologiczne / regionalny foresight”, opracowywanie scenariuszy rozwoju gospodarki, itp.).

Praca zespołów strategii branżowych, dziedzin B+R, rozwoju skupisk, itp. oparta będzie o pracę personelu zainteresowanych partnerów wspartą jedynie przez obsługę sekretariatu technicznego.

Biorąc pod uwagę partnerstwo zawiązane przy opracowywaniu projektu RIS-P, można zaproponować, aby BW RIS-P zostało utworzone w formie wspólnego przedsięwzięcia dotychczasowych członków Konsorcjum Wykonawczego Strategii, poszerzonego m.in. o organizację samorządów gospodarczych. Polegałoby to na wniesieniu odpowiedniej składki dla złożenia budżetu na funkcjonowanie Biura lub na oddelegowaniu etatu. Kontrakty zewnętrzne dla funkcji prognostycznych i monitorujących mogą być sfinansowane z ZPORR Działanie 2.6 „Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy”. Nie przesądzając ostatecznej struktury organizacyjnej BW RIS-P zakłada się, że jego obsada personalna nie przekroczy 4 osób.

Dla wdrożenia RIS-P konieczna jest polityczna wola Sejmiku Województwa Pomorskiego i porozumienie wszystkich wyróżnionych instytucji, organizacji i partnerów publicznych oraz społecznych.

Konieczne jest utworzenie proponowanego Systemu Wdrażania RIS-P z Komitetem Sterującym na czele, z doradcą Radą Programową i z BW RIS-P, jako jednostką koordynującą. Corocznie odbywane Regionalne Fora Innowacyjne będą formą publicznego monitoringu stanu wdrażania strategii.

Podkreślić należy, że prezentowany projekt RIS-P nie tylko odpowiada na pytanie „jakie cele chcemy osiągnąć w Regionie”, ale przedstawia konkretny program działań (algorytm), jak te cele zrealizować.

9. Mapa celów, priorytetów i działań RIS-P

9.1. Cele główne RIS-P

Cele główne, umieszczone w strukturze celów RIS-P dotyczą wszystkich obszarów obejmujących Strategię. Z racji ich oddziaływania nie mogą one być przyporządkowane wyłącznie jednemu obszarowi. Realizacja celów głównych wymaga koordynacji na poziomie Samorządu Województwa Pomorskiego. Tylko Samorząd Wojewódzki, prowadząc strategiczną politykę rozwojową, jest w stanie zapewnić realizację tych celów w niezbędnym zakresie i w strategicznym horyzoncie czasowym.

Poniższa lista celów głównych wraz z ich rozwinięciem określa obszary współpracy dla samorządu wojewódzkiego i samorządów niższych szczebli oraz dla innych partnerów uczestniczących we wdrażaniu regionalnej strategii innowacji.

H1. Budowanie konsensusu i partnerstwa dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego i innowacyjności w Regionie

Tab. 9. Cele szczegółowe i zadania wykonawcze celu H1

Cel szczegółowy	Zadania prowadzące do osiągnięcia celu
H1.1. Szerokie upowszechnienie idei RIS-P w środowiskach gospodarczych i w społeczności województwa po uchwaleniu go przez Sejmik Województwa	<ol style="list-style-type: none">1. Opublikowanie tekstu strategii w formie drukowanej, płyty CD i na stronach internetowych (w tym RIS-P).2. Promocja strategii w mediach.
H1.2. Szczegółowe przedstawienie przez Zarząd Województwa celów i systemu wdrożenia strategii gminom i starostwom powiatowym	<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja 4-6 konferencji programowo-wdrożeniowych w grupach sąsiadujących miast, powiatów i gmin dla:<ul style="list-style-type: none">• uszczegółowienia celów i określenia obszarów współpracy funkcjonalnej,• uzgodnienia wspólnych projektów wdrożeniowych,• podnoszenia kompetencji i świadomości władz samorządowych i administracji publicznej wszystkich szczebli o konieczności popierania innowacji w gospodarce,• przekonywania samorządów lokalnych o konieczności wspierania powstawania i rozwoju innowacyjnych MSP.
H1.3. Szczegółowe przedstawienie przez Zarząd Województwa celów i systemu wdrażania strategii samorządom gospodarczym, organizacjom pracodawców, podmiotom badawczo-rozwojowym (PBR) i innym partnerom zainteresowanym wdrażaniem RIS-P	<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja spotkań dwustronnych i wielostronnych dla określenia obszarów współpracy funkcjonalnej i uszczegółowienia celów.2. Uzgodnienia samodzielnych i wspólnych projektów wdrożeniowych3. Uzgodnienie warunków umów o współpracy przy wdrażaniu RIS-P.
H1.4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego	<ol style="list-style-type: none">1. Powołanie przez Zarząd Województwa grupy do określenia potrzeb w zakresie zarządzania wiedzą i informacją2. Stworzenie w Regionie mechanizmów wsparcia rozwoju gospodarki opartej na wiedzy3. Rozwijanie infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu

H1.5. Publiczne monitorowanie stanu wdrażania strategii	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coroczna organizacja Regionalnego Forum Innowacji (RFI), w celu przeglądu osiągniętego stanu innowacyjności w województwie i dla podejmowania przez Region nowych wyzwań rozwojowych. 2. Badanie efektów i potrzeb
H1.6. Okresowe ocenianie stanu wdrażania RIS-P na sesji Sejmiku Województwa (raz w roku, po odbyciu RFI)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjęcie sprawozdań z realizacji RIS-P. 2. Podejmowania uchwał zatwierdzających plany operacyjne i budżety.
H1.7. Tworzenie warunków do współpracy przy wdrażaniu RIS-P z dużymi firmami i grupami kapitałowymi regionu wykorzystując istniejące w województwie platformy współpracy m.in. Sejmik Gospodarczy, Stowarzyszenia Lobbying Pomorza, Forum Okrętowe, Gdański Klub Biznesu, itp.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie przez Zarząd Województwa Grupy Roboczej dla przygotowania koncepcji współpracy dużych firm z RIS-P. 2. Realizacja konsultacji i spotkań z kierownictwami Grupy Lotos, Grupy Stocznia Gdynia, Grupy Gdańska Stocznia Remontowa, firmy Prokom, Polpharma, Polnord, itp. 3. Podpisanie uzgodnionych umów o współpracy.
H1.8. Rozwijanie współpracy w obszarze wykorzystania regionalnego potencjału edukacyjnego i B+R przez duże firmy/korporacje międzynarodowe, wykorzystując istniejące doświadczenia współpracy uczelni wyższych oraz kontakty i doświadczenia specjalnych stref ekonomicznych (PSSE, SSSE)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie przez Zarząd Województwa Grupy Roboczej dla przygotowania koncepcji współpracy firm zagranicznych z RIS-P z wiodącym udziałem Politechniki Gdańskiej i Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE). 2. Realizacja konsultacji i spotkań z udziałem firm Flextronics, Philips, Jabil, Intel, Gemplus, International Paper i innych. 3. Podpisanie uzgodnionych umów o współpracy.
H1.9. Wspieranie tworzenia zrzeszeń i stowarzyszeń branżowych firm, pozwalających łatwiej inwestować w innowacje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja i wsparcie działalności utworzonych w trakcie wykonywania projektu RIS-P branżowych grup roboczych 2. Włączenie w skład grup branżowych przedstawicieli regionalnych podmiotów B+R 3. Wyłonienie zespołów strategii branżowych
H1.10. Systematyczne promowanie wdrożonych już systemów i usług RIS-P oraz wszystkich regionalnych osiągnięć i postaw proinnowacyjnych w mediach i w działalności publicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wydawanie biuletynu RIS-P i innych wydawnictw 2. Prowadzenie strony internetowej RIS-P 3. Uczestnictwo oraz organizacja targów i konferencji 4. Promowanie regionalnych osiągnięć innowacyjnych w mediach
H1.11. Nawiązanie współpracy z innymi regionami kraju w obszarze innowacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczestnictwo województwa w Polskiej Sieci IntegRIS
H1.12. Korzystanie z doświadczeń i współpraca z innymi krajami Europy w obszarze innowacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczestnictwo województwa w sieci IRE (Innovating Regions in Europe) 2. Uczestnictwo w projekcie Gover NetCity pt. „Sieci Pro-innowacyjnego Współzarządzania Rozwojem Kluczowych Metropolii Bałtyckich”.

Źródło: opracowanie własne

Główni inicjatorzy i partnerzy: władze samorządowe wszystkich szczebli, firmy Regionu, szkoły wyższe, jednostki B+R, jednostki PAN, instytucje wsparcia innowacji, instytucje pożytku publicznego, publiczne i prywatne fundacje różnego typu (rozwojowe, naukowo-techniczne, ekologiczne, zaawansowanych technologii, itp.), organizacje samorządów gospodarczych, organizacje pozarządowe, media.

H2. Kształtowanie kultury innowacyjnej i edukacja proinnowacyjna

Tab. 10. Cele szczegółowe i zadania wykonawcze celu H2

Cel szczegółowy	Zadania prowadzące do osiągnięcia celu
H2.1. Kształtowanie postaw proinnowacyjnych dzieci i młodzieży	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie i wdrożenie programów nauczania promujących innowacje. 2. Wizyty w innowacyjnych firmach. 3. Kontakty z twórcami innowacji. 4. Konkursy dla młodzieży.
H2.2. Wspomaganie rozwoju w Regionie inicjatyw wspierających edukację w obszarze techniki i innowacyjności	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie ośrodków upowszechniania osiągnięć nauki i techniki oraz rozrywki edukacyjnej dla młodzieży
H2.3. Cykliczna realizacja imprez popularyzujących wyższą edukację, naukę i technikę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja festiwalów nauki. 2. Coroczna wystawa regionalnych osiągnięć innowacyjnych w trakcie RFI.
H2.4. Organizowanie cyklicznego konkursu Pomorski Lider Innowacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie przez Zarząd Województwa Grupy Roboczej dla przygotowania koncepcji konkursu.
H2.5. Organizowanie cyklicznego konkursu na biznes plan w dziedzinie innowacyjności dla studentów, dyplomantów i doktorantów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie przez Zarząd Województwa Grupy Roboczej dla przygotowania koncepcji konkursu.
H2.6. Utworzenie systemu staży i stypendiów dla doktorantów studiujących na kierunkach technicznych i ścisłych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja staży i fundowanie stypendiów dla doktorantów studiujących na kierunkach technicznych i ścisłych
H2.7. Tworzenie i udostępnianie wyspecjalizowanych źródeł informacji, popularyzujących naukę i technikę	<ol style="list-style-type: none"> 2. Tworzenie popularyzujących innowacje działów na stronach internetowych publicznych uczelni i podmiotów B+R Regionu. 3. Organizowanie punktów informacyjnych stałych i związanych z imprezami. 4. Wydawanie biuletynów i wydawnictw popularno-naukowych.
H2.8. Włączenie zagadnień RIS-P do budowanego regionalnego systemu informacji społeczno – gospodarczej oraz regionalnego systemu informacji administracyjnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skoordynowanie wdrożenia wymienionych systemów z potrzebami informacyjnymi RIS-P. 2. Uwzględnienie systemu wdrażania RIS-P w systemach elektronicznej administracji.

Źródło: opracowanie własne

Główni inicjatorzy i partnerzy: władze samorządowe wszystkich szczebli, uczelnie i szkoły, firmy Regionu, podmioty badawczo-rozwojowe, instytucje pożytku publicznego, muzea nauki i techniki, fundacje i stowarzyszenia promujące postawy proinnowacyjne, gminne i powiatowe centra edukacyjno-wdrożeniowe, organizacje pozarządowe, media.

H3. Wsparcie rozwoju obszarów poza aglomeracją trójmiejską poprzez innowacje

Tab. 11. Cele szczegółowe i zadania wykonawcze celu H3

Cel szczegółowy	Zadania prowadzące do osiągnięcia celu
H3.1. Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich poprzez innowacje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie innowacyjnych produktów dla rolnictwa 2. Wspieranie instytucji działających na rzecz rozwoju innowacyjności w rolnictwie i na obszarach wiejskich 3. Tworzenie platform współpracy rolników w celu rozwoju innowacyjnych rozwiązań dla rolnictwa 4. Powiązanie grup branżowych firm przetwórstwa rolno-spożywczego z działalnością rolniczą Regionu 5. Wsparcie rozwoju istniejących i tworzenie nowych rolniczych ośrodków doświadczalnych 6. Organizacja seminariów, wystaw i pokazów promujących innowacje w rolnictwie (np. „Dni Pola”)
H3.2. Zapewnienie wsparcia publicznego dla kompleksowego zagospodarowania terenów inwestycyjnych w celu stworzenia korzystnych warunków do osiedlania się innowacyjnych MSP	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zgłaszanie potrzeb przez zainteresowane gminy zgodnie z wytycznymi RPO Województwa Pomorskiego i możliwościami ZPORR. 2. Rozpatrzenie i zaopiniowanie projektów z punktu widzenia wdrażania RIS-P. 3. Tworzenie zachęt publicznych do lokalizowania innowacyjnych MSP na terenach poza dużymi miastami.
H3.3. Zapewnienie dostępności usług publicznych (edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo, kultura) na poziomie zapobiegającym marginalizacji obszarów peryferyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zgłaszanie potrzeb przez zainteresowane gminy zgodnie z wytycznymi RPO Województwa Pomorskiego i możliwościami ZPORR. 2. Rozpatrzenie i zaopiniowanie projektów z punktu widzenia wdrażania RIS-P.
H3.4. Poparcie lokalnych inicjatyw gospodarczych i zapewnienie im wsparcia publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zainicjowanie przez Zarząd Województwa konkursu na programy rozwojowe pod nazwą „Innowacyjny Powiat / Innowacyjna Gmina”. 2. Tworzenie gminnych i/lub powiatowych inkubatorów przedsiębiorczości. 3. Tworzenie gminnych i/lub powiatowych centrów edukacyjno-wdrożeniowych. 4. Udostępnianie na poziomie lokalnym, wspartych środkami publicznymi, kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe i innowacyjne dla kandydatów zakładających nowe firmy. 5. Wzmacnianie poczucia własnej wartości społeczności lokalnych dla ich lepszego zorganizowania się. 6. Podnoszenie kompetencji i świadomości władz samorządowych i administracji publicznej wszystkich szczebli o konieczności popierania

	<p>innowacji w gospodarce,</p> <p>7. Przekonywanie samorządów lokalnych o konieczności wspierania powstawania i rozwoju innowacyjnych MSP.</p>
<p>H3.5. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców wsi i małych miast</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fundowanie stypendiów dla uzdolnionej młodzieży. 2. Organizacja „wakacyjnych szkół” z tematyką nastawioną na innowacje. 3. Organizacja szkoleń i warsztatów. 4. Organizacja praktyk przemysłowych dla młodzieży.
<p>H3.6. Zapewnienie wsparcia publicznego dla podnoszenie kwalifikacji kadr MSP spoza dużych miast</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja szkoleń i warsztatów. 2. Realizacja wspólnych projektów MSP z małych miast i wsi z przedsiębiorcami z większych ośrodków. 3. Realizacja projektów szerszego włączenia się lokalnych MSP w sprawy Regionu.
<p>H3.7. Upowszechnienie dostępu do Internetu wśród społeczności wiejskiej i małych ośrodków miejskich (także MSP)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja miejskich i wiejskich, bezpłatnych punktów dostępu do Internetu. 2. Tworzenie środowiska współpracy i infrastruktury dla tanich rozwiązań telekomunikacyjnych. 3. Wyposażanie szkół w dostęp do Internetu (w tym organizacja sal komputerowych).

Źródło: opracowanie własne

Główni inicjatorzy i partnerzy: władze samorządowe wszystkich szczebli, uczelnie i szkoły, firmy Regionu, organizacje samorządu gospodarczego, Pomorska SSE, Słupska SSE, gminne i powiatowe centra edukacyjno-wdrożeniowe, organizacje pozarządowe.

H4. Wsparcie rozwoju MSP w Regionie poprzez szerokie wykorzystanie potencjału innowacyjnego aglomeracji trójmiejskiej

W gospodarce Regionu kluczową rolę odgrywają MSP, których w 2002 r. było 216,6 tys., i które zatrudniały ok. 689 tys. osób. Dla podniesienia konkurencyjności tych firm niezbędne jest wsparcie w obszarze innowacyjności.

Działania wykonawcze niniejszego celu głównego dotyczą „de facto” utworzenia Systemu Wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji, który zasadniczo służyć będzie rozwojowi MSP Regionu dla zbudowania ich wysokiej konkurencyjności za pomocą innowacyjnych produktów i technologii. Utworzenie systemu, który jeszcze nie istnieje w całości, wymaga działań horyzontalnych, porozumienia wielu partnerów i skoordynowania wielu funkcji oraz określenia jego struktur wykonawczych, przejściowych i docelowych. Zbudowanie kompletnego systemu jest procesem, który zapewne będzie trwał 2-3 lata.

Zgodnie z przedstawionym Ideogramem RIS-P nowe lub zasadniczo rozbudowane jednostki funkcjonalne realizujące działania wykonawcze na rzecz MSP są następujące:

- Regionalne Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP),
- Regionalne Instytucje i Instrumenty Finansowania Innowacji (RIIFI),
- Regionalne Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP),
- Infrastruktura dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI),
- Biuro Wdrażania RIS-P, jako jednostka koordynująca wdrażanie strategii.

Stworzenie zasadniczych warunków wykonalności do osiągnięcia niniejszego celu głównego to wdrożenie (uruchomienie funkcjonowania) proponowanych jednostek funkcjonalnych. Związek ten pokazująca struktura celów przedstawiona poniżej.

Tab. 12. Cele szczegółowe i zadania wykonawcze celu H4

Cel szczegółowy	Zadania prowadzące do osiągnięcia celu
H4.1. Zapewnienie dostępu MSP do kompleksowego doradztwa z obszaru innowacji	<ol style="list-style-type: none">1. Utworzenie i rozwój Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP) w Gdańsku, którego funkcje i powiązania obrazuje ideogram RCTIP.2. Akcje promocyjne i informacyjne.
H4.2. Ułatwienie dostępu MSP do innowacyjnych produktów i technologii	<ol style="list-style-type: none">1. Utworzenie i rozwój Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP) w Gdańsku, którego funkcje i powiązania prezentuje ideogram CZPT.2. Udostępnienie MSP kontaktów do regionalnych i pozaregionalnych podmiotów B+R dla współpracy w ramach Pomorskiej Sieci Innowacyjnej, poprzez RCTIP.
H4.3. Tworzenie dogodnego środowiska do powstawania i rozwoju innowacyjnych MSP	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI), którego funkcje i powiązania prezentuje ideogram IRFI.2. Tworzenie warunków do rozwoju innowacyjnych MSP, określonych w ramach celu głównego H3.

H4.4. Zapewnienie dostępu MSP do źródeł finansowego wspierania i kredytowania innowacji	1. Utworzenie i rozwój regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI), którego funkcje i powiązania zobrazowano na ideogramie RIIFI.
H4.5. Koordynacja wspierania rozwoju innowacji w MSP	1. Współpraca instytucji wsparcia dla stworzenia zintegrowanej oferty, dopasowanej do potrzeb regionalnych MSP. 2. Organizacja lokalnych/regionalnych imprez targowo-wystawienniczych i konferencji promujących innowacyjne produkty i technologie.

Zródło: opracowanie własne

Dla pokazania szczegółowych działań wykonawczych w „Strukturze celów RIS-P” odrębnie wyróżniono obszar strategiczny – pn. **„Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P (Wdrażanie – W)”**. Dla tego obszaru określono 6 operacyjnych celów wykonawczych i 24 cele szczegółowe, wraz z listą działań wykonawczych. **Cele obszaru strategicznego „W”** przedstawiono w dalszej części tekstu projektu.

Główni inicjatorzy i partnerzy: władze samorządowe wszystkich szczebli, uczelnie wyższe, PAN, podmioty B+R, banki, fundusze venture capital, fundusze seed capital, business angels, fundusze poręczeń kredytowych, fundusze dotowania innowacji (fundusze B+R), Krajowy System Usług dla MSP, instytucje wsparcia innowacyjności (instytucje specjalistyczne, grupy branżowe, izby gospodarcze, stowarzyszenia przemysłowe i zrzeszenia przedsiębiorców), organizacje pozarządowe.

9.2. Priorytet 1 Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji

Strukturę działań priorytetu: Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji (Firmy – F) przedstawiono na Schemacie 3.

PRIORYTETY	Priorytet 1 Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji (Firmy - F)
DZIAŁANIA	F1. Wsparcie izb gospodarczych, organizacji pracodawców i stowarzyszeń przemysłowych w obszarze działań proinnowacyjnych
	F2. Wspólne inwestycje firm w innowacje, tworzenie innowacyjnych produktów i wspólnych platform produktowo-technologicznych
	F3. Upowszechnienie certyfikacji
	F4. Upowszechnienie strategicznego planowania technologicznego w firmach
	F5. Wzrost liczby firm innowacyjnych
	F6. Budowa współpracy firm w grupach branżowych dla opracowywania branżowych strategii innowacji: <i>przemysł okrętowy, elektronika, informatyka, telekomunikacja, przemysł rafineryjny, przemysł farmaceutyczny, lekka chemia, biotechnologia, przemysł metalowy, przetwórstwo spożywcze, budownictwo, inne branże, które się samorganizują</i>
	F7. Tworzenie nowoczesnych obszarów przemysłowych i skupisk firm innowacyjnych

Schemat 3. Struktura działań Priorytetu 1 Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji

Źródło: opracowanie własne

Poniżej w Tab. 13-19 przedstawiono metryczki każdego z działań priorytetu 1. Każda metryczka zawiera:

- numer i nazwę celu operacyjnego,
- objaśnienie istoty celu,
- uzasadnienie celu,
- działania prowadzące do osiągnięcia celu,
- priorytet oraz
- miary osiągnięcia celu – instrumenty pomiarowe.

Działania wyrażone są ich znaczeniem oraz pilnością. Uwzględniając wpływ na podstawowe cele RIS-P, każde działanie kwalifikowano jako:

A –kluczowe – warunkujące realizację podstawowych celów RIS-P,

B –ważne z punktu widzenia zamierzeń RIS-P lub

C –działanie pomocnicze z punktu widzenia celów RIS-P.

Z punktu widzenia terminów realizacji działania charakteryzuje:

1 – najwyższa pilność – priorytet w realizacji,

2 – przeciętna pilność – istnieją możliwości manewru w terminach realizacji,

3 – mała pilność – duże możliwości manewru w terminach realizacji.

Tab. 13. Metryczka działania F1

Numer / nazwa działania	F1. Wsparcie izb gospodarczych, organizacji pracodawców i stowarzyszeń przemysłowych w obszarze działań proinnowacyjnych
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie w/w instytucji do aktywizacji działań proinnowacyjnych, w interesie podmiotów gospodarczych regionu
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucjonalne formy zrzeszania się przedsiębiorców posiadają większą „siłę przebicia”, przez co mogą skuteczniej dbać o interesy podmiotów gospodarczych • Aktywność instytucji zrzeszających przedsiębiorstwa, na rzecz innowacji, daje firmom impuls do działalności innowacyjnej
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębione okresowe badania i analiza potrzeb w zakresie innowacji członków zrzeszonych w organizacji • Identyfikacja wspólnych potrzeb innowacyjnych dla konfigurowania zespołów firm / grup branżowych • Identyfikacja firm – członków organizacji, chętnych do pełnienia roli lidera grupy branżowej • Kojarzenie partnerów zainteresowanych współpracą w dziedzinie innowacji przy wykorzystaniu platformy RIS-P • Inicjowanie wspólnych projektów ukierunkowanych na innowacje, w tym poszukiwanie źródeł finansowania • Promocja innowacyjnych produktów i technologii członków organizacji • Wspólne budowanie Pomorskiej Sieci Innowacyjnej (PSI) • Kształtowanie kultury innowacyjnej i organizacja szkoleń proinnowacyjnych
Znaczenie / pilność	A / 1
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba w/w organizacji uczestniczących PSI • Liczba firm korzystających z usług PSI • Liczba firm zrzeszonych w organizacjach • Liczba zrealizowanych wspólnych projektów • Liczba utworzonych grup branżowych

Źródło: opracowanie własne

Tab. 14. Metryczka działania F2

Numer / nazwa działania	F2. Wspólne inwestycje firm w innowacje, tworzenie innowacyjnych produktów i wspólnych platform produktowo-technologicznych
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Wytworzenie klimatu dla współpracy firm i zawierania aliansów strategicznych • Utworzenie sieci współpracy firm w ramach PSI dla realizacji wspólnych inwestycji w innowacje • Wprowadzenie proinnowacyjnego projektowania produktowo-technologicznego w firmach • Nawiązanie współpracy między firmami oraz firm z podmiotami B+R w celu opracowywania innowacyjnych produktów i/lub platform produktowo-technologicznych
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • MSP posiadają zbyt ograniczone zasoby finansowe, by samodzielnie inwestować w innowacje. Wspólne inwestowanie umożliwia MSP podjęcie przedsięwzięć niemożliwych do zrealizowania przez pojedynczą firmę • Poprzez innowacyjne produkty przedsiębiorstwa mają szansę uzyskiwać przewagę konkurencyjną • Tworzenie wspólnych platform produktowo-technologicznych zapewnia przewagę wdrażającej ją grupie firm oraz wspomaga rozwój przedsiębiorstw poprzez współpracę z partnerami branżowymi
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Przegląd potencjału i potrzeb innowacyjnych firm w celu tworzenia grup branżowych lub zawiązywania aliansów strategicznych • Identyfikacja przez grupy branżowe możliwych do wdrożenia wspólnych platform produktowo-technologicznych • Realizacja przez grupy branżowe wspólnych projektów • Zawiązywanie przez konkurentów długoterminowych umów o współpracy - aliansów strategicznych w celu opracowywania innowacyjnych produktów i technologii • Wykorzystywanie przez firmy potencjału CZTP i usług PSI • Współpraca firm z podmiotami B+R w dziedzinie opracowywania nowych produktów i technologii • Określenie źródeł finansowania dla projektów opracowania nowych produktów i technologii, wykorzystanie nowych instrumentów finansowania innowacji w Regionie • Wymiana informacji o pomysłach (poszukiwanie partnerów)
Znaczenie / pilność	A / 2
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zawartych aliansów strategicznych²¹ • Liczba zleceń dla sektora B+R • Liczba nowych produktów/technologii opracowanych w Regionie • Liczba opracowanych w Regionie platform produktowo-technologicznych • Ogólna wartość inwestycji firm w innowacje • Wartość wspólnych inwestycji firm w innowacje • Liczba i głębokość zawieranych aliansów strategicznych

Źródło: opracowanie własne

²¹ Alians strategiczny – w niniejszym opracowaniu, to długofalowa umowa o współpracy w zakresie B+R, zawarta pomiędzy konkurentami, zmieniająca istotnie warunki gry rynkowej.

Tab. 15. Metryczka działania F4

Numer / nazwa działania	F3. Upowszechnienie certyfikacji
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Doprowadzenie do możliwie najszerszego wprowadzenia nieobligatoryjnych systemów zapewnienia jakości i zarządzania środowiskiem oraz HACCP wśród firm zainteresowanych uczestnictwem w RIS-P
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikacja, jako procedura porządkowania własnej firmy, jest pierwszym (i w pewnych przypadkach – niezbędnym) krokiem w kierunku zmian związanych z innowacyjnością
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja certyfikacji w ramach edukacji proinnowacyjnej • Udostępnienie doradztwa w zakresie uzyskiwania certyfikatów i źródeł ich dofinansowania w ramach systemu wdrażania RIS-P • Rekomendowanie dla współpracy innowacyjnej firm posiadających certyfikaty
Znaczenie / pilność	B / 3
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Udział firm certyfikowanych w ogólnej liczbie firm • Liczba firm posiadających certyfikaty jakości • Liczba firm posiadających certyfikaty HACCP

Źródło: opracowanie własne

Tab. 16. Metryczka działania F5

Numer / nazwa działania	F4. Upowszechnienie strategicznego planowania technologicznego w firmach
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie w firmach metodologii strategicznego planowania technologicznego (w obszarze produktów, procesów wytwarzania i usług), jako podstawy zarządzania procesami innowacyjnymi
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój firm w warunkach gospodarki rynkowej wymaga okresowego tworzenia strategicznych planów rozwoju technologicznego • Efektywne działanie w ramach RIS-P (uczestnictwo w grupie branżowej, uczestnictwo w opracowywaniu branżowej strategii innowacji, uczestnictwo w aliansie strategicznym i opracowywaniu platformy produktowo-technologicznej) wymaga posiadania przez firmę własnej strategii rozwoju technologicznego
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb gospodarki regionu • Czuwanie technologiczne/regionalny foresight • Uruchomienie szkoleń dla kadry menedżerskiej z zakresu strategicznego zarządzania technologiami • Udostępnienie, w ramach RCTIP, usług doradztwa technologicznego • Utworzenie sieci strategicznego doradztwa technologicznego w ramach RIS-P poprzez wsparcie rozwoju publicznych i prywatnych podmiotów doradczych
Znaczenie / pilność	B / 2
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba menedżerów przeszkolonych z zakresu strategicznego zarządzania technologiami • Liczba funkcjonujących w regionie firm doradztwa technologicznego • Liczba opracowanych strategii rozwoju technologicznego firm, wykonanych w ramach wsparcia RIS-P

Źródło: opracowanie własne

Tab. 17. Metryczka działania F5

Numer / nazwa działania	F5. Wzrost liczby firm innowacyjnych
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie konkurencyjności gospodarki Regionu poprzez powiększenie potencjału innowacyjnego Regionu
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost przewagi konkurencyjnej Regionu musi zostać zrealizowany przez zwiększenie potencjału innowacyjnego firm, będącego wynikiem zwiększenia liczby firm innowacyjnych, liczby zaawansowanych technologii wykorzystywanych przez te firmy oraz wytwarzanych przez nie innowacyjnych produktów
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych firm innowacyjnych • Przekształcanie istniejących MSP w firmy innowacyjne • Udostępnienie systemu doradztwa dla MSP w obszarze innowacyjności • Udostępnienie instrumentów finansowania innowacji w Regionie • Wdrożenie programów edukacyjnych w dziedzinie innowacyjności • Zbudowanie infrastruktury wdrażania RIS-P (CZTP, RCTIP, parki technologiczne, inkubatory itp.)
Znaczenie / pilność	A / 2
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólna wartość inwestycji firm w innowacje • Liczba firm wprowadzających nowe, innowacyjne produkty i technologie • Liczba firm uzyskujących patenty i wzory użytkowe • Liczba firm w parkach naukowo-technologicznych, inkubatorach technologicznych itp. • Liczba nowopowstałych firm opartych o innowacje technologiczne

Źródło: opracowanie własne

Tab. 18. Metryczka działania F6

Numer / nazwa działania	F6. Budowa współpracy firm w grupach branżowych dla opracowywania branżowych strategii innowacji: <i>przemysł okrętowy, elektronika, informatyka, telekomunikacja, przemysł rafineryjny, przemysł farmaceutyczny, lekka chemia, biotechnologia, przemysł metalowy, przetwórstwo spożywcze, budownictwo, inne branże, które się samorganizują</i>
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Porozumienie się przedsiębiorców danej branży dla powołania zespołów specjalistów celem opracowywania branżowych strategii innowacji w ramach RIS-P, z udziałem przedstawicieli regionalnego potencjału B+R • Porozumienie się przedsiębiorców danej branży dla powołania grup lobbujących na rzecz tych branż
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Zespoły specjalistów posiadają niezbędne informacje i kompetencje zawodowe do opracowywania „branżowych foresight’ów” i strategii innowacji dla danej branży. Opracowywanie branżowych strategii innowacji, pozwala na: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uporządkowanie i koordynację współpracy firm w obszarze innowacji oraz jasne wytyczenie priorytetów ▪ zidentyfikowanie przyszłej pozycji konkurencyjnej branży i potrzeb innowacyjnych branży wymagających wsparcia publicznego • Istnieje potrzeba lobbingu przedsiębiorców w celu ochrony interesów pojedynczych firm i grup branżowych
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb rozwojowych gospodarki Regionu • Wytypowanie branż istotnych z punktu widzenia realizacji RIS-P • Zorganizowanie cyklu konferencji branżowych dla porozumienia się przedsiębiorców w sprawie powołania zespołów specjalistów • Powołanie zespołów strategii branżowych
Znaczenie / pilność	B / 1
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych zespołów strategii branżowych • Liczność grup branżowych (udział w liczbie firm branży) • Liczba opracowanych i wdrożonych strategii branżowych

Źródło: opracowanie własne

Tab. 19. Metryczka działania F7

Numer / nazwa działania	F7. Tworzenie nowoczesnych obszarów przemysłowych i skupisk firm innowacyjnych
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie atrakcyjności Pomorza dla inwestycji w zakresie zaawansowanych produktów i technologii • Tworzenie dogodnych warunków do osiedlania się firm przemysłowych i innowacyjnych we wzajemnym sąsiedztwie
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Wewnątrz skupisk i na obszarach przemysłowych kooperacja i współpraca innowacyjna jest znacznie ułatwiona • Zwiększenie ilości nowoczesnych zorganizowanych obszarów przemysłowych, stwarzających warunki do tworzenia skupisk firm innowacyjnych jest konieczne dla podniesienia konkurencyjności gospodarki Regionu • Obszary przemysłowe Pomorskiej SSE i Słupskiej SSE stwarzają warunki dla powstawania i rozwoju skupisk innowacyjnych
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb rozwojowych gospodarki Regionu • Określenie regionalnej polityki dla lokalizacji nowych zorganizowanych obszarów przemysłowych oraz założeń dla powoływania podmiotów zarządzających tymi obszarami • Przygotowanie, przez zainteresowane samorządy gminne lub powiatowe oferty terenów pod zorganizowane obszary przemysłowe i potencjalne skupiska firm innowacyjnych wraz z systemem lokalnych ulg i zachęt (np. zwolnienia z podatku od nieruchomości) wraz z przygotowaniem infrastruktury technicznej • Intensyfikacja działań PSSE i SSSE zmierzających do przekształcenia istniejących zorganizowanych obszarów przemysłowych w skupiska firm innowacyjnych • Tworzenie nowych zorganizowanych obszarów przemysłowych, zarządzanych przez Pomorską SSE, Słuską SSE lub nowoutworzone podmioty zarządzające
Znaczenie / pilność	A / 3
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba firm lokujących swą działalność w zorganizowanych obszarach przemysłowych • Wielkość sprzedaży i zatrudnienia firm, które ulokowały działalność na terenie obszarów przemysłowych • Liczba wdrożonych nowych produktów/wynalazków firm, działających na terenie obszarów przemysłowych • Wartość zamówień dla podmiotów B+R od firm, które ulokowały działalność na terenie obszarów przemysłowych

Źródło: opracowanie własne

9.3. Priorytet 2 Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R

Strukturę działań Priorytetu 2 Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R (Potencjał – P) przedstawiono na Schemacie 4.

PRIORYTET	Priorytet 2 Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R (Potencjał - P)
DZIAŁANIA	P1. Rozwój oraz wzrost komercyjnej aktywności publicznych podmiotów B+R
	P2. Opracowywanie nowych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych w celu komercjalizacji
	P3. Kształtowanie innowacyjnych postaw i umiejętności w edukacji na poziomie wyższym
	P4. Powstawanie i rozwój komercyjnych podmiotów B+R, projektowych i transferu technologii
	P5. Uczestnictwo w projektach międzynarodowych
	P6. Rozwój badań multidyscyplinarnych
	P7. Wspólne inwestycje w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej

Schemat 4. Struktura działań Priorytetu 2 Wzrost wykorzystania strategicznego rozwój potencjału B+R

Źródło: opracowanie własne

Podobnie jak w przypadku priorytetu 1, każde z działań priorytetu 2 Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R (Potencjał – P) scharakteryzowano w metryczce. Metryczki działań ujęto w Tab. 20-26. Działaniom przypisano ich znaczenie i pilność. Przyjęte skale ocen są zgodne z tymi, które określono dla działań w priorytecie 1.

Tab. 20. Metryczka działania P1

Numer / nazwa działania	P1. Rozwój oraz wzrost komercyjnej aktywności publicznych podmiotów B+R
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie poziomu świadomości oraz umiejętności ochrony praw własności intelektualnej wśród pracowników sfery B+R Regionu • Zwiększenie komercyjnego wykorzystania potencjału publicznych podmiotów B+R (uczelni, instytutów PAN, instytutów naukowo-badawczych, ośrodków badawczo-rozwojowych) dla zaspokajania potrzeb innowacyjnych firm Regionu. • Wdrażanie w regionalnych podmiotów B+R metodologii strategicznego programowania rozwoju jako podstawy długofalowego zarządzania • Doskonalenie publicznych podmiotów B+R – tworzenie nowych kompetencji B+R i centrów doskonałości • Integracja wiodących kompetencji B+R regionu w formie tworzenia centrów zaawansowanych technologii
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje konieczność uzyskania znacznego wzrostu wykorzystania istniejącego regionalnego potencjału podmiotów B+R i zbudowanie nowych kompetencji PBR dostosowanych do potrzeb gospodarki Regionu.
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb rozwojowych gospodarki Regionu • Czuwanie technologiczne / regionalny foresight • Okresowa analiza regionalnego potencjału B+R oraz ocena pozycji konkurencyjnej i kompetencji komercyjnych istniejących publicznych podmiotów B+R • Tworzenie strategii i opracowanie projektów rozwoju istniejących publicznych podmiotów B+R, z ukierunkowaniem na potrzeby gospodarki • Inicjowanie powołania nowych centrów doskonałości, parków naukowych, centrów zaawansowanych technologii i innych publicznych podmiotów B+R • Wsparcie istniejących i tworzenie nowych rolniczych ośrodków doświadczalnych • Realizacja staży i stypendiów dla doktorantów studiujących na kierunkach technicznych i ścisłych • Poszerzanie wiedzy i podnoszenie kompetencji w zakresie praw ochrony własności intelektualnej wśród pracowników sfery B+R Regionu • Określenie motywacyjnych reguł podziału korzyści, między twórców a podmioty B+R, wynikających z tworzenia wynalazków i innowacyjnych rozwiązań • Szerokie kształcenie kompetencji menedżerskich kadry zarządzającej podmiotów B+R • Określenie źródeł finansowania projektów • Realizacja strategii i projektów rozwojowych podmiotów B+R
Znaczenie / pilność	A / 1
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów B+R, które opracowały własną strategię rozwoju • Liczba projektów wdrożonych w ramach realizacji strategii opracowanych przez PBR • Liczba utworzonych centrów doskonałości, parków naukowych i centrów zaawansowanych technologii • Wzrost wielkości przychodów z komercyjnej działalności badawczo-wdrożeniowej PBR • Wzrost liczby doktoratów opartych o wdrożenia

Źródło: opracowanie własne

Tab. 21. Metryczka działania P2

Numer / nazwa działania	P2. Opracowywanie nowych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych w celu komercjalizacji
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowywanie gotowych do komercjalizacji innowacyjnych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych, wykorzystujących osiągnięcia naukowo-badawcze podmiotów B+R i/lub wynikających z potrzeby tworzenia innowacyjnej oferty przez podmioty gospodarcze Regionu, zlokalizowane na obszarach miejskich i wiejskich • Powoływanie spółek wdrożeniowych (spin-off)
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Gotowe do komercjalizacji innowacyjne produkty, procesy, systemy i platformy produktowo-technologiczne są postawą do budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw Regionu
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb innowacyjnych przedsiębiorstw/grup branżowych Regionu, z uwzględnieniem obszarów wiejskich • Czuwanie technologiczne / regionalny foresight • Przegląd osiągnięć wdrożeniowych i komercyjnych ofert regionalnych podmiotów B+R • Analiza uwarunkowań i wybór kierunków prac badawczo-rozwojowych przez regionalne podmioty B+R • Promocja wyników prac badawczo-rozwojowych oraz przygotowanie ich do komercjalizacji • Koordynacja prac podmiotów B+R i kształtowanie spójnej, kompleksowej oferty w formie innowacyjnych produktów, procesów, systemów lub platform produktowo-technologicznych • Wdrażanie wyników prac B+R do praktyki gospodarczej • Powoływanie spółek wdrożeniowych (spin-off)
Znaczenie / pilność	B / 2
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wdrożonych projektów nowych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych • Wzrost przychodów podmiotów B+R uzyskanych poprzez opracowanie i komercjalizację innowacyjnych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych • Liczba podmiotów gospodarczych, stosujących innowacyjne produkty, procesy, systemy i platformy produktowo-technologiczne, opracowane przez regionalne podmioty B+R • Wzrost wielkości przychodów podmiotów gospodarczych, opartych o innowacyjne rozwiązania, opracowane przez regionalne podmioty B+R • Liczba powstałych spółek wdrożeniowych (spin off)

Źródło: opracowanie własne

Tab. 22. Metryczka działania P3

Numer / nazwa działania	P3. Kształtowanie innowacyjnych postaw i umiejętności w edukacji na poziomie wyższym
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie innowacyjnych wiedzy i umiejętności oraz promowanie postaw innowacyjnych wśród pracowników, studentów i absolwentów uczelni Regionu • Przygotowanie kadry dydaktycznej uczelni do kształcenia proinnowacyjnego
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Kształcenie innowacyjnych postaw i umiejętności oraz uczenie metod twórczego i samodzielnego rozwiązywania problemów wyposaży pracowników i absolwentów uczelni w kompetencje niezbędne do zakładania i rozwijania innowacyjnych firm oraz zapewni wyższy poziom innowacyjności rozwiązaniom, tworzonym w ramach pracy zawodowej
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza programów studiów w uczelniach Regionu pod kątem kształtowania innowacyjnych postaw i umiejętności studentów i absolwentów • Przegląd kompetencji kadry dydaktycznej uczelni Regionu w zakresie kształtowania innowacyjnych postaw i umiejętności studentów i absolwentów • Przygotowanie programu i pilotowe wdrożenie studium kształcenia innowacyjnych postaw i umiejętności pracowników, studentów i absolwentów uczelni Regionu • Ocena studium pilotowego oraz uruchomienie stałego studium kształcenia innowacyjnych postaw i umiejętności pracowników, studentów i absolwentów uczelni Regionu • Realizacja studium - podnoszenie kompetencji kadr uczelni Regionu • Wprowadzenie do programów studiów kształcenia innowacyjnych postaw i umiejętności
Znaczenie / pilność	A / 2
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nauczycieli akademickich uczelni Regionu – uczestników studium posiadających kompetencje w zakresie kształcenia innowacyjnych postaw i umiejętności • Liczba kierunków studiów/specjalności, w których wprowadzono kształcenie postaw proinnowacyjnych • Liczba prac dyplomowych, które zostały wdrożone do praktyki gospodarczej • Liczba firm innowacyjnych założonych przez pracowników, absolwentów i studentów uczelni Regionu

Źródło: opracowanie własne

Tab. 23. Metryczka działania P4

Numer / nazwa działania	P4. Powstawanie i rozwój komercyjnych podmiotów B+R, projektowych i transferu technologii
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie warunków i zachęt do zakładania komercyjnych podmiotów B+R (commercial research institutions) • Wsparcie restrukturyzacji i prywatyzacji publicznych jednostek B+R • Tworzenie szerszego rynku usług i produktów B+R w Regionie i jego ożywienie
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Występuje konieczność zapewnienia firmom Regionu szerszej oferty usług i produktów B+R
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb rozwojowych gospodarki Regionu • Czuwanie technologiczne / regionalny foresight • Ocena potrzeb innowacyjnych gospodarki Regionu i określenie pożądanych kierunków działalności B+R • Zidentyfikowanie w ramach systemu monitoringu RIS-P obszarów działalności B+R do zagospodarowania przez nowotworzone i/lub restrukturyzowane podmioty B+R • Określenie przez władzę publiczną polityki restrukturyzacji i prywatyzacji publicznych JBR • Określenie polityki wspierającej tworzenie komercyjnych podmiotów B+R • Określenie źródeł finansowania dla działań realizujących cel P4 • Realizacja projektów restrukturyzacji i prywatyzacji publicznych oraz zakładania komercyjnych podmiotów B+R
Znaczenie / pilność	B / 2
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych, komercyjnych podmiotów B+R • Liczba zrestrukturyzowanych i sprywatyzowanych podmiotów B+R • Liczba specjalistów zatrudnionych w komercyjnych podmiotach B+R, projektowych i transferu technologii • Wielkość sprzedaży komercyjnych podmiotów B+R, projektowych i transferu technologii

Źródło: opracowanie własne

Tab. 24. Metryczka działania P5

Numer / nazwa działania	P5. Uczestnictwo w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie uczestnictwa regionalnych podmiotów B+R (publicznych i komercyjnych) w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych • Wykorzystanie wiedzy, doświadczeń i know-how ze współpracy w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych do podnoszenia jakości i konkurencyjności oferty regionalnych podmiotów B+R • Szerszy udział zagranicznych ośrodków badawczo-rozwojowych w realizacji przedsięwzięć i projektów na rzecz regionalnych podmiotów gospodarczych oraz podmiotów B+R
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Występuje konieczność stałego podnoszenia jakości oferty regionalnych podmiotów B+R, jako warunku zapewnienia jej konkurencyjności • Konieczne jest przyspieszenie rozwoju innowacyjnych produktów i technologii oraz wzrost ich znaczenia w gospodarce Regionu • Region powinien budować wizerunek obszaru dysponującego silnym zapleczem B+R • Regionalne podmioty B+R, uczestnicząc w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych, pozyskują najnowszą wiedzę i know-how
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb rozwojowych gospodarki Regionu • Czuwanie technologiczne / regionalny foresight • Analiza regionalnego potencjału B+R • Identyfikacja podmiotów dysponujących know-how odpowiednim do uczestnictwa w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych • Wsparcie podmiotów B+R dla uczestnictwa w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych • Określenie źródeł finansowania uczestnictwa regionalnych podmiotów B+R w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych • Realizacja wspólnych projektów
Znaczenie / pilność	B / 3
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba regionalnych podmiotów B+R uczestniczących w realizacji międzynarodowych projektów badawczo-rozwojowych • Liczba międzynarodowych projektów badawczo-rozwojowych, w realizacji których uczestniczą regionalne PBR • Liczba pracowników sfery badawczo – rozwojowej, uczestniczących w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych • Wielkość przychodów z działalności badawczo-rozwojowej PBR, uzyskanych w wyniku realizacji międzynarodowych projektów B+R

Źródło: opracowanie własne

Tab. 25. Metryczka działania P6

Numer / nazwa działania	P6. Rozwój badań multidyscyplinarnych
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Pobudzanie powstawania i funkcjonowania multidyscyplinarnych zespołów badawczo-rozwojowych
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczność stworzenia warunków do rozwiązywania złożonych problemów rozwoju regionalnych podmiotów gospodarczych, wymagających wsparcia poprzez kompleksowe prace B+R z wielu dyscyplin
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb rozwojowych gospodarki Regionu • Czuwanie technologiczne / regionalny foresight • Identyfikacja potrzeb firm Regionu w obszarze B+R oraz określenie kierunków niezbędnych badań multidyscyplinarnych • Analiza regionalnego potencjału B+R • Konfigurowanie multidyscyplinarnych zespołów B+R • Określenie źródeł finansowania projektów • Realizacja multidyscyplinarnych projektów B+R • Organizacja konferencji celem wymiany doświadczeń w prowadzeniu badań multidyscyplinarnych
Znaczenie / pilność	B / 3
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych projektów multidyscyplinarnych B+R • Liczba pracowników sfery badawczo – rozwojowej zatrudnionych w projektach badań multidyscyplinarnych • Wielkość przychodów uzyskanych z realizacji badań multidyscyplinarnych

Źródło: opracowanie własne

Tab. 26. Metryczka działania P7

Numer / nazwa działania	P7. Wspólne inwestycje w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej
Objaśnienie istoty działania	<ul style="list-style-type: none"> • Pobudzanie wspólnych inwestycji regionalnych podmiotów B+R w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej
Uzasadnienie działania	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczność zwiększenia możliwości badawczych poprzez unowocześnianie istniejącej w regionie bazy laboratoryjnej i aparaturowej wymaga ciągłego inwestowania, co przekracza możliwości pojedynczych podmiotów B+R • W oparciu o opracowane strategie rozwojowe podmiotów B+R konieczne jest dokonanie wyboru kierunków inwestowania we wspólną regionalną bazę laboratoryjną i aparaturową • Wspólna baza laboratoryjna zwiększy możliwości uzyskiwania wyników prac B+R na światowym poziomie, zapewniając integrację środowiska B+R regionu
Opis realizacji działania	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza potrzeb rozwojowych gospodarki Regionu • Czuwanie technologiczne / regionalny foresight • Analiza regionalnego potencjału B+R i posiadanej bazy laboratoryjno- aparaturowej oraz jej wykorzystania • Ocena popytu na prace B+R ze strony firm Regionu oraz wybór priorytetowych kierunków działalności B+R i potrzeb w zakresie bazy laboratoryjnej i aparaturowej • Określenie kierunków wspólnych inwestycji podmiotów B+R w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej, w tym w ramach CZTP • Stworzenie systemu korzystania ze wspólnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej • Określenie źródeł finansowania projektów • Realizacja projektów inwestycyjnych w obszarze regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej, w tym utworzenie laboratoriów CZTP
Znaczenie / pilność	C / 2
Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych projektów wspólnych inwestycji w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej, w tym w ramach CZTP • Liczba podmiotów włączonych w realizację projektów wspólnych inwestycji w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej • Wielkość inwestycji w rozwój wspólnej regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej • Wielkość przychodów z wykorzystania wspólnej regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej

Zródło: opracowanie własne

9.4. Priorytet 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P

Działania Priorytetu 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P (Wdrażanie – W) zestawiono na Schemacie 5.

PRIORYTET	Priorytet 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P (Wdrażanie - W)
DZIAŁANIA	W1. Utworzenie i uruchomienie Biura Wdrażania RIS-P (BW RIS-P)
	W2. Zbudowanie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP)
	W3. Utworzenie Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)
	W4. Zbudowanie Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI)
	W5. Powołanie Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI)
	W6. Współpraca krajowa w ramach sieci IntegRIS i sieciach UE

Schemat 5. Struktura działań Priorytetu 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P

Źródło: opracowanie własne

Poniżej, w Tab. 27-32 przedstawiono zadania oraz opis ich realizacji dla poszczególnych działań priorytetu 3. Są one podstawą planu realizacji Strategii i propozycji działań pilotażowych, które przedstawiono w następnym rozdziale.

Tab. 27. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W1

Zadania dla działania W1	Opis realizacji zadania
<p>W1.1. Przygotowanie koncepcji utworzenia Systemu Wdrażania RIS-P i ustanowienia BW RIS-P oraz opracowanie niezbędnych dokumentów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie ogólnej koncepcji funkcji i struktury oraz formy prawnej funkcjonowania Systemu Wdrażania RIS-P, określenie składu i zadań Komitetu Sterującego, Rady Programowej oraz roli opiniodawczo-mobilizującej Regionalnego Forum Innowacji. 2. Opracowanie szczegółowych projektów funkcjonalno-organizacyjnych, prawnych i finansowych dla ustanowienia BW RIS-P 3. Opracowanie koncepcji powiązań sieciowych IRFI 4. Podjęcie decyzji o utworzeniu Systemu Wdrażania RIS-P i ustanowieniu BW RIS-P przez Zarząd Województwa.
<p>W1.2. Formalno-prawne utworzenie i uruchomienie działalności BW RIS-P</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie przez Zarząd Województwa Komitetu Sterującego i Zarządu BW RIS-P 2. Uruchomienie działalności BW RIS-P 3. Powołanie przez Komitet Sterujący Rady Programowej 4. Opracowanie i złożenie aplikacji o środki strukturalne UE dla współfinansowania działalności BW RIS-P
<p>W1.3. Pełne uruchomienie działalności BW RIS-P oraz nadzór nad tworzeniem i uruchamianiem działalności jednostek operacyjno-wykonawczych RIS-P</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podjęcie przez BW działań zarządczych i koordynacyjnych związanych z wdrażaniem poszczególnych celów operacyjnych i działań wykonawczych RIS-P. 2. Utworzenie systemu informacyjno-decyzyjnego, monitoringu i programowania wdrażania RIS-P, w tym uruchomienie: <ul style="list-style-type: none"> – regionalnego foresight’u i „czuwania technologicznego” – barometru innowacyjności – regionalnych scenariuszy rozwoju gospodarki – zespołów strategii branżowych – zespołów strategii dla dziedzin B+R – zespołów strategii rozwoju skupisk innowacyjnych (klastrów innowacyjnych) – zespołów strategii uczestnictwa w Europejskich Platformach Technologicznych (Joint EU Technology Initiatives) 3. Ustalenie form i zakresu współpracy BW RIS-P z regionalnymi ogólnobiznesowymi instytucjami wsparcia MSP. 4. Nadzór nad tworzeniem jednostek operacyjno-wykonawczych RIS-P (wsparcie i inicjacja, koordynacja współfinansowania i terminów działań) obejmujących: <ul style="list-style-type: none"> – Regionalne Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP) – Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP) – Infrastrukturę dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI) – Regionalne Instytucje i Instrumenty Finansowania Innowacji (RIIFI) 5. Ustalenie zakresu i form współpracy BW RIS-P z grupami branżowymi firm oraz innymi partnerami społecznymi i podpisanie odpowiednich porozumień i umów. 6. Podjęcie współpracy krajowej i zagranicznej oraz promocja RIS-P 7. Opracowanie projektów dokumentów decyzyjnych i sprawozdań dla Komitetu Sterującego oraz koordynacja funkcjonowania Pomorskiej Sieci Innowacyjnej

Zródło: opracowanie własne

Tab. 28. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W2

Zadania dla działania W2	Opis realizacji zadania
W2.1. Przygotowanie koncepcji i dokumentów do utworzenia RCTIP	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie ogólnej koncepcji funkcji i struktury oraz prawnej formy funkcjonowania RCTIP 2. Opracowanie szczegółowych projektów funkcjonalno-organizacyjnych, prawnych i finansowych dla poszczególnych modułów RCTIP 3. Opracowanie szczegółowej dokumentacji organizacyjnej, prawnej i finansowej dla utworzenia RCTIP, w tym strategii aplikowania o środki UE i budżetu państwa, wraz ze wstępnym biznes planem 4. Podjęcie przez Zarząd Województwa decyzji o utworzeniu Konsorcjum RCTIP
W2.2. Przygotowanie utworzenia RCTIP od strony formalno-prawnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podpisanie przez partnerów umowy o utworzeniu konsorcjum RCTIP 2. Powołanie Zarządu RCTIP 3. Podpisanie z samorządem Województwa Pomorskiego umowy o roli i zadaniach RCTIP we wdrażaniu RIS-P 4. Opracowanie i złożenie aplikacji o środki strukturalne UE dla projektów inwestycyjnych i operacyjnych „miękkich”
W2.3. Pilotowe uruchomienie działalności RCTIP i sukcesywne uruchamianie jego modułów funkcjonalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomienie działalności Biura RCTIP w lokalizacji tymczasowej i sukcesywne uruchamianie działalności modułów funkcjonalnych 2. Utworzenie sieci współpracy z ogólnobiznesowymi regionalnymi instytucjami wsparcia MSP 3. Ustalenie form i zakresu współpracy RCTIP z Infrastrukturą dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI) w Województwie Pomorskim (PPN-T w Gdyni, inne parki naukowe i naukowo-technologiczne, inkubatory technologiczne, gminne/powiatowe centra edukacyjno-wdrożeniowe, itp.) 4. Ustalenie form i zakresu współpracy RCTIP z CZTP 5. Ustalenie form i zakresu afiliacji przy RCTIP nowych i istniejących organizacji (fundacji, stowarzyszeń i firm prywatnych) działających w obszarze rozwoju innowacji w Województwie Pomorskim
W2.4. Rozwój działalności RCTIP – wdrożenie pośrednictwa i komercjalizacja wyników B+R oraz rozwinięcie współpracy z firmami Regionu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nawiązanie współpracy z izbami gospodarczymi i grupami branżowymi firm i podpisanie odpowiednich porozumień i umów. 2. Nawiązanie współpracy z Regionalnymi Instytucjami i Instrumentami Finansowania Innowacji (RIIFI) 3. Nawiązanie współpracy z ponadregionalnymi instytucjami finansowania innowacji 4. Nawiązanie współpracy z innymi krajowymi systemami tworzenia i transferu innowacji
W2.5. Rozwój działalności RCTIP w obszarze współpracy międzynarodowej w ramach sieci Innovation Relay Center i innych sieci	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie oferty współpracy i jej międzynarodowe rozpowszechnienie 2. Zawarcie umowy o współpracy z IRC i innych umów w ramach kooperacji bilateralnych 3. Nawiązanie współpracy z innymi międzynarodowymi systemami tworzenia i transferu innowacji

Źródło: opracowanie własne

Tab. 29. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W3

Zadania dla działania W3	Opis realizacji zadania
W3.1. Przygotowanie utworzenia CZTP od strony formalno-prawnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie szczegółowej dokumentacji organizacyjnej, prawnej i finansowej dla formalnego powołania CZTP, w tym strategii aplikowania o środki UE i budżetu państwa, wraz ze wstępnym biznes planem 2. Podpisanie ostatecznej umowy ramowej o utworzeniu konsorcjum przez partnerów naukowych i przemysłowych oraz wniesienie kapitału przez wspólników (partnerów konsorcjum) 3. Powołanie Rady i Zarządu 4. Podpisanie umowy z Ministerstwem Nauki i Informatyzacji o akredytacji CZTP w systemie Narodowego Planu Rozwoju Gospodarczego i Narodowej Strategii Innowacji 5. Podpisanie umowy z samorządem Województwa Pomorskiego o roli i zadaniach CZTP we wdrażaniu RIS-P
W3.2. Pilotowe uruchomienie działalności CZTP	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie szczegółowych projektów organizacyjno-funkcjonalnych dla głównych modułów wykonawczych i ustalenie miejsc lokalizacji ich laboratoriów oraz potrzebnego wyposażenia 2. Opracowanie i złożenie aplikacji o środki strukturalne UE dla projektów inwestycyjnych i operacyjnych „miękkich” 3. Uruchomienie działalności Biura CZTP w lokalizacji tymczasowej i wstępne uruchomienie działalności modułów w lokalizacjach partnerów
W3.3. Uruchomienie działalności CZTP	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zrealizowanie projektów inwestycyjnych finansowanych ze środków strukturalnych UE 2. Uruchomienie działalności wybranych modułów 3. Uruchomienie działalności Biura CZTP
W3.4. Rozwój działalności CZTP - wdrażanie i komercjalizacja wyników B+R oraz rozwinięcie współpracy z firmami Regionu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie szczegółowych programów B+R dla modułów w oparciu o analizy rynkowe i badanie potrzeb firm Regionu oraz zawarcie umów z firmami na odbiór wyników prac 2. Nawiązanie współpracy z izbami gospodarczymi i grupami branżowymi firm oraz podpisanie odpowiednich porozumień i umów. 3. Nawiązanie współpracy z innymi systemami tworzenia innowacji (krajowymi i zagranicznymi). 4. Nawiązanie współpracy z Infrastrukturą dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI)
W3.5. Rozwój działalności CZTP w obszarze projektów międzynarodowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej ERA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie oferty współpracy CZTP i jej międzynarodowe rozpowszechnienie 2. Zawarcie umów o wspólnym prowadzeniu badań ze zidentyfikowanymi partnerami w ramach 6PR, 7PR i w ramach kooperacji bilateralnej.

Źródło: opracowanie własne

Tab. 30. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W4

Zadania dla działania W4	Opis realizacji zadania
W4.1. Utworzenie powiązań sieciowych IRFI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie powiązań sieciowych ogólnobiznesowych instytucji wsparcia MSP z Infrastrukturą dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI) 2. Utworzenie powiązań sieciowych z Regionalnym Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP) 3. Utworzenie powiązań sieciowych z Regionalnymi Instytucjami i Instrumentami Finansowania Innowacji (RIIFI) 4. Utworzenie sieci wsparcia dla w/w inicjatyw ze strony regionalnych uczelni, Pomorskiej SSE, Agencji Rozwoju Pomorza, Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Słupsku (Słupskiej SSE) i systemu wdrażania RIS-P
W4.2. Wzmocnienie działalności Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego (PPN-T) w Gdyni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomienie i wsparcie działalności inkubatora technologicznego w ramach PPN-T 2. Poszerzenie działalności PPN-T poprzez utworzenie sieci współpracy innowacyjnej, w układzie regionalnym i międzynarodowym
W4.3. Utworzenie parku naukowo-technologicznego w Gdańsku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie parku N-T w Gdańsku przy współpracy wyższych uczelni, Miasta Gdańska, Pomorskiej SSE i innych zainteresowanych podmiotów 2. Pozyskanie obiektu przemysłowego i zaadaptowanie go dla potrzeb parku 3. Uruchomienie działalności parku N-T w oparciu o porozumienia z partnerami uczelnianymi, przemysłowymi i samorządowymi
W4.4. Utworzenie publicznych parków technologicznych i inkubatorów technologicznych w różnych lokalizacjach Województwa Pomorskiego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie i uruchamianie w różnych lokalizacjach nowych parków i inkubatorów technologicznych z inicjatywy samorządów i podmiotów publicznych 2. Opracowanie i złożenie aplikacji o środki strukturalne UE dla projektów inwestycyjnych i operacyjnych „miękkich
W4.5. Utworzenie gminnych / powiatowych centrów edukacyjno-wdrożeniowych zaawansowanych technologii w różnych lokalizacjach Województwa Pomorskiego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie i uruchamianie w różnych lokalizacjach Województwa Pomorskiego gminnych, powiatowych lub subregionalnych centrów edukacyjno-wdrożeniowych zaawansowanych technologii, z inicjatywy samorządów, podmiotów publicznych i/lub fundacji prywatnych
W4.6. Wspieranie działalności prywatnych centrów rozwoju firm innowacyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspomaganie tworzenia prywatnych centrów rozwoju firm innowacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Tab. 31. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W5

Zadania dla działania W5	Opis realizacji zadania
W5.1 Uruchomienie regionalnych źródeł finansowego wspierania innowacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie regionalnego funduszu B+R dla: <ul style="list-style-type: none"> • finansowego wsparcia badań kończących się wdrożeniem w gospodarce, budową prototypów • dofinansowania działalności z zakresu ochrony praw własności przemysłowej 2. Utworzenie w ramach RCTIP doradztwa dla wykorzystania funduszy strukturalnych UE (SPO WKP, ZPORR, SPO RZL) na cele finansowania przedsięwzięć innowacyjnych firm i podmiotów B+R 3. Uzyskanie z funduszy strukturalnych dofinansowania na utworzenie i rozwój działalności operacyjnej RCTIP 4. Uzyskanie z funduszy strukturalnych dofinansowania na utworzenie i rozwój działalności operacyjnej CZTP 5. Uzyskanie z funduszy strukturalnych dofinansowania na rozwój działalności operacyjnej Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI) 6. Wykorzystanie innych istniejących funduszy UE oraz krajowych do zasilenia systemu finansowego wsparcia przedsięwzięć innowacyjnych w regionie
W5.2 Uruchomienie regionalnych źródeł kredytowania i kapitału dla finansowania innowacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie kapitału PRFPK i powołanie w nim sub-funduszu poręczeń dla przedsięwzięć innowacyjnych 2. Powołanie regionalnego funduszu venture capital (VC), inwestującego w firmy innowacyjne 3. Powołanie regionalnego funduszu seed capital (SC), inwestującego w przedsięwzięcia innowacyjne 4. Nawiązanie współpracy z partnerami „business angels”; przygotowanie dla nich szczegółowej oferty inwestycyjnej
W5.3 Koordynacja finansowego wsparcia innowacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie sieci współpracy Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI) dla pełnego wykorzystania instrumentów finansowych 2. Edukacja na temat Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI) – wśród przedsiębiorców, studentów i pracowników uczelni 3. Nawiązanie współpracy z Regionalnym Centrum Transferu Innowacji (RCTIP) 4. Promocja RIIFI

Źródło: opracowanie własne

Tab. 32. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W6

Zadania dla działania W6	Opis realizacji zadania
W6.1 Współpraca w ramach sieci IntegRIS i nawiązanie bezpośredniej współpracy z innymi regionami kraju	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie funkcjonowania RIS-P w ramach współpracy w sieci IntegRIS 2. Identyfikacja innowacyjnych regionów w kraju i opracowanie ofert współpracy do zlokalizowanych tam instytucji, organizacji i firm innowacyjnych 3. Wysłanie oferty współpracy i przeprowadzenie negocjacji 4. Podpisanie umów o współpracy z wybranymi instytucjami, organizacjami i firmami innowacyjnymi 5. Operacyjne uruchomienie współpracy w ramach działalności RCTIP
W6.2 Nawiązanie współpracy z innymi regionami Europy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przegląd dotychczasowej współpracy z regionami partnerskimi Europy i określenie możliwych kierunków współpracy 2. Opracowanie i wysłanie oferty współpracy RIS-P do wybranych regionów Europy 3. Nawiązanie kontaktów i wspólne wynegocjowanie obszarów współpracy 4. Podpisanie umów o współpracy z wybranymi regionami Europy 5. Operacyjne uruchomienie współpracy w ramach działalności RCTIP

Źródło: opracowanie własne

10. Plan realizacji Strategii i propozycja działań pilotażowych

10.1. Etapy realizacji RIS-P

Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego jest długoletnim procesem, który realizowany będzie w dwóch etapach ogólnych:

- **Etap początkowy - budowanie instytucji Systemu Wdrażania RIS-P**, zapoczątkowanie wykonywania celów głównych oraz działań oraz utworzenie Pomorskiej Sieci Innowacyjnej (lata 2004 – 2006),
- **Etap funkcjonalnej dojrzałości Regionalnej Strategii Innowacji** - szeroka realizacja wytyczonych celów głównych oraz działań w ramach funkcjonującej już Pomorskiej Sieci Innowacyjnej (lata 2007 – 2013).

10.2. Warunki wykonalności wdrożenia RIS-P

Warunkiem koniecznym realizacji celów Strategii jest zbudowanie Systemu Wdrażania RIS-P. Dlatego w Modelu Wdrażania RIS-P (patrz rozdział 8. Cele i model wdrażania RIS-P) określono obszar strategiczny „Zbudowanie Systemu Strategii RIS-P” oznaczany jako Wdrażanie – W (Priorytet 3), który stanowi pierwszą fazę Planu Realizacji RIS-P.

W Tab. 33. Plan Realizacji działań dla Priorytetu 3 Zbudowanie Systemu Wdrażania RIS-P (Wdrażanie – W), dla poszczególnych działań tego priorytetu i zadań wykonawczych określono miary osiągnięcia celów oszacowując konieczny cykl ich wykonania i proponując terminy wykonania.

Postulowane terminy wykonania określone są w miesiącach, przy założeniu, że dokument RIS-P zostanie uchwalony w grudniu 2004 r.

Tab. 33. Plan Realizacji działań dla Priorytetu 3 Zbudowanie Systemu Wdrażania RIS-P (Wdrażanie – W)

Nazwa zadania	Miary osiągnięcia zadania	Orientacyjny cykl wykonywania zadania [miesiące]	Postulowany termin wykonania [miesiąc-rok]
W1. Utworzenie i uruchomienie Biura Wdrażania RIS-P (BW RIS-P)			
W1.1. Przygotowanie koncepcji utworzenia Systemu Wdrażania RIS-P i ustanowienia BW RIS-P oraz opracowanie niezbędnych dokumentów	<ul style="list-style-type: none">• Opracowanie projektu Systemu Wdrażania RIS-P	3	marzec 2005
W1.2. Formalno-prawne utworzenie i uruchomienie działalności BW RIS-P	<ul style="list-style-type: none">• Powołanie Komitetu Sterującego, Zarządu i Rady Programowej RIS-P	1	luty 2005
	<ul style="list-style-type: none">• Utworzenie Biura Wdrażania RIS-P	2	styczeń 2005

W1.3. Pełne uruchomienie działalności BW RIS-P oraz nadzór nad tworzeniem i uruchamianiem działalności jednostek operacyjno-wykonawczych RIS-P	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektu organizacji funkcjonowania Pomorskiej Sieci Innowacyjnej 	3	marzec 2005
	<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie elementów wdrażania RIS-P: <ul style="list-style-type: none"> regionalnego foresight'u i „czuwania technologicznego” 	9	paź. 2005
	<ul style="list-style-type: none"> barometru innowacyjności 	9	paź. 2005
	<ul style="list-style-type: none"> regionalnego scenariusza rozwoju gospodarki 	9	paź. 2005
	<ul style="list-style-type: none"> zespołów strategii branżowych 	6	maj 2005
	<ul style="list-style-type: none"> zespołu strategii dla dziedzin B+R 	6	maj 2005
	<ul style="list-style-type: none"> zespołu strategii rozwoju skupisk innowacyjnych (klastrow innowacyjnych) 	3	czerwiec 2005
	<ul style="list-style-type: none"> zespołu strategii uczestnictwa w Europejskich Platformach Technologicznych 	9	grudzień 2005
W2. Zbudowanie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP)			
W2.1. Przygotowanie koncepcji i dokumentów do utworzenia RCTIP	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie Konsorcjum Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP) 	2	kwiecień 2005
	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektów składowych (funkcjonalnych, organizacyjnych, prawnych, finansowych) i dokumentacji Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP) oraz jego modułów składowych 	3	maj 2005
W2.2. Przygotowanie utworzenia RCTIP od strony formalno-prawnej	<ul style="list-style-type: none"> Podpisanie umowy o roli i zadaniach RCTIP we wdrażaniu RIS-P z samorządem Województwa Pomorskiego 	2	lipiec 2005
W2.3. Pilotowe uruchomienie działalności RCTIP i sukcesywne uruchamianie jego modułów funkcjonalnych	<ul style="list-style-type: none"> Ustalenie form i zakresu współpracy RCTIP z partnerami 	1	lipiec 2005
	<ul style="list-style-type: none"> Podjęcie działalności przez RCTIP 	2	wrzesień 2005
W2.4. Rozwój działalności RCTIP – wdrożenie pośrednictwa i komercjalizacja wyników B+R oraz rozwinięcie współpracy z firmami Regionu	<ul style="list-style-type: none"> Nawiązanie współpracy RCTIP z partnerami regionalnymi i krajowymi 	3	paź. 2005
W2.5. Rozwój działalności RCTIP w obszarze współpracy międzynarodowej w ramach sieci Innovation Relay Center i innych sieci	<ul style="list-style-type: none"> Nawiązanie współpracy RCTIP z partnerami międzynarodowymi 	6	luty 2006
W3. Utworzenie Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)			
W3.1. Przygotowanie utworzenia CZTP od strony formalno-prawnej	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie Konsorcjum Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP) 	2	grudzień 2004
	<ul style="list-style-type: none"> Powołanie Rady i Zarządu 	2	luty 2005
W3.2. Pilotowe uruchomienie działalności CZTP	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektów organizacyjno-funkcjonalnych i uruchomienie działalności CZTP 	3	kwiecień 2005
W3.3. Uruchomienie działalności CZTP	<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie działalności CZTP i Biura CZTP 	12	wg uzgodnień z partnerami
W3.4. Rozwój działalności CZTP - wdrażanie i komercjalizacja wyników B+R oraz rozwinięcie współpracy z firmami Regionu	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektów komercjalizacji wyników B+R z partnerami regionalnymi i krajowymi 	6	listopad 2005

W3.5. Rozwój działalności CZTP w obszarze projektów międzynarodowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej ERA	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektów komercjalizacji wyników B+R z partnerami zagranicznymi 	6	styczeń 2006
W4. Zbudowanie Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI)			
W4.1. Utworzenie powiązań sieciowych IRFI	<ul style="list-style-type: none"> Zawiązanie powiązań sieciowych z regionalnymi partnerami wspomagającymi rozwój innowacji 	3	lipiec 2005
W4.2. Wzmocnienie działalności Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego (PPN-T) w Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektu wsparcia działalności inkubatora technologicznego w ramach Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego (PPN-T) w Gdyni Realizacja wsparcia inkubatora technologicznego, zgodnie z harmonogramem projektu 	5	wg uzgodnień z partnerami
W4.3. Utworzenie parku naukowo-technologicznego w Gdańsku	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie parku naukowo-technologicznego w Gdańsku Opracowanie projektów wspólnych przedsięwzięć z partnerami regionalnymi 	6 9	wg uzgodnień z partnerami
W4.4. Utworzenie publicznych parków technologicznych i inkubatorów technologicznych w różnych lokalizacjach Województwa Pomorskiego	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie publicznych parków i inkubatorów technologicznych w wybranych lokalizacjach Województwa Pomorskiego 	12	wg uzgodnień z partnerami
W4.5. Utworzenie gminnych / powiatowych centrów edukacyjno-wdrożeniowych zaawansowanych technologii w różnych lokalizacjach Województwa Pomorskiego	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie i uruchomienie pilotowego centrum edukacyjno-wdrożeniowego w wybranej lokalizacji Województwa Pomorskiego 	12	wg uzgodnień z partnerami
W4.6. Wspieranie działalności prywatnych centrów rozwoju firm innowacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektu wsparcia wybranego prywatnego centrum rozwoju firm innowacyjnych 	3	wg uzgodnień z partnerami
W5. Powołanie Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI)			
W5.1 Uruchomienie regionalnych źródeł finansowego wspierania innowacji	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie Regionalnego Funduszu B+R Uzyskanie dofinansowania na realizację projektów przedsięwzięć proinnowacyjnych 	12 6	paź. 2005 lipiec 2006
W5.2 Uruchomienie regionalnych źródeł kredytowania i kapitału dla finansowania innowacji	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie regionalnych i lokalnych instytucji kredytowania innowacji oraz poręczeń dla przedsięwzięć innowacyjnych 	18	maj 2006
W5.3 Koordynacja finansowego wsparcia innowacji	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie sieci współpracy Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI) 	24	paź. 2006
W6. Współpraca krajowa w ramach sieci IntegRIS i w sieciach UE			
W6.1 Współpraca w ramach sieci IntegRIS i nawiązanie bezpośredniej współpracy z innymi regionami kraju	<ul style="list-style-type: none"> Podpisanie umów o współpracy z wybranymi krajowymi instytucjami, organizacjami i firmami innowacyjnymi 	2	marzec 2005
W6.2 Nawiązanie współpracy z innymi regionami Europy	<ul style="list-style-type: none"> Podpisanie umów o współpracy z wybranymi międzynarodowymi instytucjami, organizacjami i firmami innowacyjnymi 	6	paź. 2005

Źródło: opracowanie własne

10.3. Znaczenie i pilność działań

Znaczenie i pilność poszczególnych działań określono w trakcie definiowania działań dla poszczególnych priorytetów:

- Priorytetu 1 Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji,
- Priorytetu 2 Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R.

W Tab. 34. Znaczenie i pilność poszczególnych działań RIS-P założono również zadania odnoszące się do celów głównych oraz do działań Priorytetu 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P, których wcześniejsze określenie, bez uwzględnienia związków z pozostałymi działaniami RIS-P, nie było możliwe.

Wśród działań kluczowych, o najwyższej pilności realizacji, znalazły się cztery działania priorytetu 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P (Wdrażanie – W), dwa cele główne oraz po jednym działaniu z priorytetu 1 Firmy (F) oraz priorytetu 2 Potencjał (P). Odzwierciedla to ich podstawowe znaczenie dla realizacji celów i tworzenia warunków wdrażania RIS-P.

Należy podkreślić, że fundamentem RIS-P, najważniejszym wśród kluczowych i absolutnie priorytetowym w realizacji, jest cel główny 1. Budowanie konsensusu i partnerstwa dla rozwoju innowacyjności w Regionie. Należy to uwzględnić w ustalaniu planu realizacji działań RIS-P.

Tab. 34. Znaczenie i pilność poszczególnych działań RIS-P

		Znaczenie		
		A – działanie kluczowe – warunkujące realizację podstawowych celów RIS-P	B – działanie ważne z punktu widzenia zamierzeń RIS-P	C – działanie pomocnicze z punktu widzenia celów RIS-P
Pilność	1 – najwyższa pilność – priorytet w realizacji	<p>H1. Budowanie konsensusu i partnerstwa dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego i innowacyjności w Regionie</p> <p>H4. Wsparcie rozwoju MSP w Regionie poprzez szerokie wykorzystanie potencjału innowacyjnego aglomeracji trójmiejskiej</p> <p>W1. Utworzenie i uruchomienie Biura Wdrażania RIS-P (BW RIS-P)</p> <p>W2. Zbudowanie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP)</p> <p>W3. Utworzenie Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)</p> <p>W5. Powołanie Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI)</p> <p>F1. Wsparcie izb gospodarczych, organizacji pracodawców i stowarzyszeń przemysłowych w obszarze działań proinnowacyjnych</p> <p>P1. Rozwój oraz wzrost komercyjnej aktywności publicznych podmiotów B+R</p>	<p>H3. Wsparcie rozwoju obszarów poza aglomeracją trójmiejską poprzez innowacje</p> <p>W4. Zbudowanie Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI)</p> <p>W6. Współpraca krajowa w ramach sieci IntegRIS i w sieciach UE</p> <p>F6. Budowa współpracy firm w grupach branżowych dla opracowywania branżowych strategii innowacji</p>	
	2 – przeciętna pilność – istnieją możliwości manewru w terminach realizacji	<p>F2. Wspólne inwestycje firm w innowacje, tworzenie innowacyjnych produktów i wspólnych platform produktowo-technologicznych</p> <p>F5. Wzrost liczby firm innowacyjnych</p> <p>P3. Kształtowanie innowacyjnych postaw i umiejętności w edukacji na poziomie wyższym</p>	<p>F4. Upowszechnienie strategicznego planowania technologicznego w firmach</p> <p>P2. Opracowywanie nowych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych w celu komercjalizacji</p> <p>P4. Powstawanie i rozwój komercyjnych podmiotów B+R, projektowych i transferu technologii</p>	<p>H2. Kształtowanie kultury innowacyjnej i edukacja proinnowacyjna</p> <p>P7. Wspólne inwestycje w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej</p>
	3 – mała pilność – duże możliwości manewru w terminach realizacji	<p>F7. Tworzenie nowoczesnych obszarów przemysłowych i skupisk firm innowacyjnych</p>	<p>F3. Upowszechnienie certyfikacji</p> <p>P5. Uczestnictwo w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych</p> <p>P6. Rozwój badań multidyscyplinarnych</p>	

Źródło: opracowanie własne

10.4. Potencjalne źródła finansowania realizacji działań RIS-P

Realizacja projektów wdrażających RIS-P wymaga finansowania. Projekty te mogą zostać sfinansowane przy wykorzystaniu:

- budżetu Województwa Pomorskiego,
- budżetów samorządów lokalnych niższych szczebli,
- środków partnerów konsorcjów realizujących projekty,
- Funduszy Strukturalnych UE,
- środków z innych programów europejskich,
- nowoutworzonego Regionalnego Funduszu B+R,
- środków podmiotów prywatnych,
- innych źródeł finansowania, jak np. środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Wykorzystanie Funduszy Strukturalnych związane jest w dużej części z posiadaniem tzw. udziału własnego przez inicjatorów projektów. Fundusze Strukturalne dostępne w okresie planistycznych do 2006 r. to:

- ZPORR - Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- SPO WKP - Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw,
- SPO RZL - Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich.

Nazwy priorytetów i działań poszczególnych funduszy, które mogą być wykorzystane w finansowaniu wdrażania RIS-P, przedstawione są w Załącznikach 2- 4.

Tab. 35-38 pokazują źródła finansowania dla celów RIS-P, dla których mogą być formułowane dalsze projekty wdrożeniowe.

Tab. 35. Źródła finansowania celów głównych

Nazwa celu głównego	Potencjalne źródła finansowania
H1. Budowanie konsensusu i partnerstwa dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego i innowacyjności w Regionie	ZPORR 2.6
H2. Kształtowanie kultury innowacyjnej i edukacja proinnowacyjna	ZPORR 1.3.1, ZPORR 1.5, ZPORR 2.6, SPO RZL 1.2, SPO RZL 2.1, FZ ²²
H3. Wsparcie rozwoju obszarów poza aglomeracją trójmiejską poprzez innowacje	ZPORR 1.5, ZPORR 2.2, ZPORR 3.1, SPO RZL 1.2, SPO RZL 2.1, SPO RZL 2.3, FZ
H4. Wsparcie rozwoju MSP w Regionie poprzez szerokie wykorzystanie potencjału innowacyjnego aglomeracji trójmiejskiej	SPO RZL 2.3, ZPORR 2.5, ZPORR 2.6, ZPORR 3.4, SPO WKP 1.1.2, SPO WKP 1.2, SPO WKP 1.3, SPO WKP 1.4, SPO WKP 1.5

Źródło: opracowanie własne

²² FZ - finansowanie złożone pochodzące ze środków budżetu Województwa, państwa oraz partnerów regionalnych (np. konsorcjów publiczno-prywatnych)

Tab. 36. Źródła finansowania działań priorytetu 1

Nazwa działania	Potencjalne źródła finansowania
F1. Wsparcie izb gospodarczych, organizacji pracodawców i stowarzyszeń przemysłowych w obszarze działań proinnowacyjnych	ZPORR 2.6, SPO WKP 1.1.2, SPO WKP 1.5
F2. Wspólne inwestycje firm w innowacje, tworzenie innowacyjnych produktów i wspólnych platform produktowo-technologicznych	ZPORR 2.5, ZPORR 3.4, SPO WKP 1.4, SPO WKP 2.1, SPO WKP 2.2, SPO WKP 2.3, SPO RZL 2.3, RF B+R ²³
F3. Upowszechnienie certyfikacji	SPO WKP 2.1, ZPORR 3.4
F4. Upowszechnienie strategicznego planowania technologicznego w firmach	SPO WKP 2.1, ZPORR 3.4
F5. Wzrost liczby firm innowacyjnych	ZPORR 2.5, ZPORR 3.4, SPO WKP 1.1.2, SPO WKP 1.3, SPO WKP 2.2, SPO WKP 2.3, SPO RZL 2.3, RF B+R
F6. Budowa współpracy firm w grupach branżowych dla opracowywania branżowych strategii innowacji	ZPORR 2.6, SPO WKP 2.1, SPO RZL 2.3
F7. Tworzenie nowoczesnych obszarów przemysłowych i skupisk firm innowacyjnych	SPO WKP 1.3, ZPORR 3.2, ZPORR 3.3, FZ

Źródło: opracowanie własne

Tab. 37. Źródła finansowania działań priorytetu 2

Nazwa działania	Potencjalne źródła finansowania
P1. Rozwój oraz wzrost komercyjnej aktywności publicznych podmiotów B+R	ZPORR 2.6, SPO WKP 1.4, SPO WKP 1.5, SPO RZL 2.3
P2. Opracowywanie nowych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych w celu komercjalizacji	ZPORR 2.5, ZPORR 3.4, SPO WKP 1.4, SPO WKP 2.1, SPO WKP 2.2, SPO WKP 2.3, SPO RZL 2.3, RF B+R
P3. Kształtowanie innowacyjnych postaw i umiejętności w edukacji na poziomie wyższym	ZPORR 2.6, SPO RZL 1.2, SPO RZL 2.1, SPO RZL 2.2, SPO RZL 2.3
P4. Powstawanie i rozwój komercyjnych podmiotów B+R, projektowych i transferu technologii	SPO WKP 2.1, RF B+R
P5. Uczestnictwo w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych	SPO WKP 1.4, SPO WKP 1.5, SPO RZL 2.3, RF B+R
P6. Rozwój badań multidyscyplinarnych	SPO WKP 1.4, SPO RZL 2.3, RF B+R
P7. Wspólne inwestycje w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej	ZPORR 2.6, SPO WKP 1.4, RF B+R

Źródło: opracowanie własne

²³ RF B+R – Regionalny Fundusz B+R

Tab. 38. Źródła finansowania działań priorytetu 3

Nazwa działania	Potencjalne źródła finansowania
W1. Utworzenie i uruchomienie Biura Wdrażania RIS-P (BW RIS-P)	ZPORR 2.6, SPO WKP 1.1.2, SPO RZL 2.3, FZ
W2. Zbudowanie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP)	ZPORR 2.6, SPO WKP 1.1.2, SPO WKP 1.5
W3. Utworzenie Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)	ZPORR 2.6, SPO WKP 1.1.2, SPO WKP 1.4
W4. Zbudowanie Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI)	ZPORR 2.6, SPO WKP 1.1.2, SPO WKP 1.3
W5. Powołanie Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI)	SPO WKP 1.2, DiO ²⁴
W6. Współpraca krajowa w ramach sieci IntegrIS i w sieciach UE	ZPORR 2.6

Źródło: opracowanie własne

²⁴ DiO – decyzja i opodatkowanie się gmin na rzecz rozwoju IRFI

11. System monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego

Główne funkcje systemu monitoringu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego (RIS-P) to:

- identyfikacja zmian w otoczeniu gospodarczym i społeczno-politycznym, ważnych z punktu widzenia wdrażania RIS-P,
- identyfikacja działań proinnowacyjnych w Regionie, w szczególności objętych celami RIS-P, oraz ich ocena,
- stwarzanie warunków do podejmowania działań regulacyjnych przez Komitet Sterujący, stosownie do etapów realizacji RIS-P oraz zmian w otoczeniu gospodarczym i społeczno-politycznym w Regionie.

Z uwagi na źródła pochodzenia i sposób pozyskania, w systemie monitoringu RIS-P wyróżniono dane:

- pierwotne kompletne, opisujące jednoznacznie wykonanie działań lub zrealizowanie celów proinnowacyjnych; będą one pochodziły głównie z firm, organizacji i instytucji uczestniczących w realizacji celów i działań RIS-P,
- pierwotne rozproszone, umożliwiające identyfikację celów i działań proinnowacyjnych w układzie statystycznym; będą one pozyskiwane głównie od firm, organizacji i instytucji realizujących procesy proinnowacyjne na zasadach komercyjnych, poza strukturami RIS-P,
- wtórne, gromadzone dla celów statystycznych przez GUS i inne podmioty badające rozwój gospodarczy i innowacyjność.

W procesie monitorowania wykorzystuje się miary, rozumiane jako instrumenty pomiaru ważnych cech charakteryzujących cele RIS-P, np. liczba projektów innowacyjnych, wielkość wydatków firm na B+R, itp. Wyniki pomiarów cech, wyrażone ilościowo, służą do oceny stanu spełnienia celów RIS-P.

Miary osiągnięcia celów głównych zaprezentowano w Tab. 39. W tabelicy tej dla każdego z instrumentów pomiaru określono również charakter pomiaru oraz terminy pomiaru.

Pomiar (częstotliwość monitorowania), może być:

- jednorazowy, dla celów wymagających działań występujących jednokrotnie (niepowtarzalnych),
- okresowy, dla działań powtarzalnych (okazjonalnych, wykonywanych co miesiąc, co kwartał, co pół roku, co rok lub w układzie wieloletnim).

Terminy pomiaru (monitorowania), są określone jako:

- okres od momentu uchwalenia RIS-P przez Sejmik Samorządowy Województwa Pomorskiego lub
- okres uzależniony od terminów innych wydarzeń.

Tab. 39. Miary osiągnięcia celów głównych

Nazwa celu szczegółowego	Miary osiągnięcia celu szczegółowego – instrumenty pomiaru/monitorowania	Pomiar / częstotliwość monitorowania ²⁵	Termin(y) pomiaru / monitorowania ²⁶
H1. Budowanie konsensusu i partnerstwa dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego i innowacyjności w Regionie			
H1.1. Szerokie upowszechnienie dokumentu RIS-P w środowiskach gospodarczych i w społeczności województwa po uchwaleniu go przez Sejmik Województwa	<ul style="list-style-type: none"> Opublikowanie tekstu i promocja w mediach 	j	2 mies.
H1.2. Szczegółowe przedstawienie przez Zarząd Województwa celów i systemu wdrożenia strategii zarządom samorządów wszystkich szczebli	<ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie konferencji programowo-wdrożeniowych 	j	2 mies.
	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie i uruchomienie wspólnych projektów wdrożeniowych 	j	3 mies.
	<ul style="list-style-type: none"> Rodzaj i wysokość pomocy samorządów lokalnych dla innowacyjnych MSP 	j	3 mies.
H1.3. Szczegółowe przedstawienie przez Zarząd Województwa celów i systemu wdrażania strategii samorządom gospodarczym, organizacjom pracodawców, podmiotom badawczo-rozwojowym (PBR) i innym partnerom zainteresowanym wdrażaniem RIS-P	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja spotkań Zarząd Województwa-partnerzy gospodarczo-społeczni 	j	2 mies.
	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie i uruchomienie wspólnych projektów wdrożeniowych 	j	3 mies.
	<ul style="list-style-type: none"> Udział partnerów gospodarczo-społecznych w realizacji projektów wdrożeniowych 	j	3 mies.
H1.4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> Powołanie przez Zarząd Województwa grupy do określenia potrzeb w zakresie zarządzania wiedzą i informacją 	j	3 mies.
	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie w Regionie mechanizmów wsparcia rozwoju gospodarki opartej na wiedzy 	j	24 mies.
H1.5. Publiczne monitorowanie stanu wdrażania strategii	<ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie corocznego RFI Badanie efektów i potrzeb 	or	październik
H1.6. Okresowe ocenianie stanu wdrażania RIS-P na sesji Sejmiku Województwa (raz w roku, po odbyciu RFI)	<ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie oceny i przyjęcie uchwał przez Sejmik Województwa 	or	do 2 mies. po RFI
H1.7. Tworzenie warunków do współpracy przy wdrażaniu RIS-P z dużymi firmami i grupami kapitałowymi regionu wykorzystując istniejące w województwie platformy współpracy m.in. Sejmik Gospodarczy, Stowarzyszenia Lobbying Pomorza, Forum Okrętowe, Gdański Klub Biznesu, itp.	<ul style="list-style-type: none"> Podpisanie umów o współpracy z RIS-P Zarząd Województwa – duże firmy i grupy kapitałowe Regionu 	j	6 mies.
H1.8. Rozwijanie współpracy w obszarze wykorzystania regionalnego potencjału edukacyjnego i B+R przez duże firmy/korporacje międzynarodowe, wykorzystując istniejące doświadczenia współpracy uczelni wyższych oraz kontakty i doświadczenia specjalnych stref ekonomicznych (PSSE, SSSE)	<ul style="list-style-type: none"> Podpisanie umów o współpracy z RIS-P Zarząd Województwa – firmy zagraniczne 	j	6 mies.
H1.9. Wspieranie tworzenia zrzeszeń i stowarzyszeń branżowych firm, pozwalających łatwiej inwestować w innowacje	<ul style="list-style-type: none"> Wyłonienie i uruchomienie działalności zespołów strategii branżowych 	j	9 mies.

²⁵ Pomiar / częstotliwość monitorowania:

- j – jednorazowy
- o – okresowy:
 - oo – okazjonalny
 - om – co miesiąc
 - ok – co kwartał
 - op – co pół roku
 - or – co rok
 - ow – w układzie wieloletnim

²⁶ Termin(y) pomiaru/monitorowania:

- w przypadku pomiaru jednorazowego - okres, liczony od momentu uchwalenia RIS-P przez Sejmik Samorządowy Województwa Pomorskiego
- w przypadku pomiarów okresowych – termin uzależniony od wystąpienia innych wydarzeń

H1.10. Systematyczne promowanie wdrożonych już systemów i usług RIS-P oraz wszystkich regionalnych osiągnięć i postaw proinnowacyjnych w mediach i w działalności publicznej.	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie wydawania biuletynu RIS-P • Usprawnienie strony internetowej RIS-P • Organizacja targów i konferencji dotyczących innowacyjności 	j or or	3 mies. do 2 mies. po RFI w okresie RFI
H1.11. Nawiązanie współpracy z innymi regionami kraju w obszarze innowacji	<ul style="list-style-type: none"> • Afiliacja RIS-P w sieci IntegRIS 	j	2 mies.
H1.12. Korzystanie z doświadczeń i współpracy z innymi krajami Europy w obszarze innowacji	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie współpracy w IRE • Podjęcie współpracy w projekcie GoverNet City 	j	wg ustaleń z partner. zewnętrzn.
H2. Kształtowanie kultury innowacyjnej i edukacja proinnowacyjna			
H2.1. Kształtowanie postaw proinnowacyjnych dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie programu i uruchomienie nauczania promującego innowacje • Uruchomienie konkursów dla młodzieży 	j j	12 mies. 12 mies.
H2.2. Wspomaganie rozwoju w Regionie inicjatyw wspierających edukację w obszarze techniki i innowacyjności	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie ośrodków upowszechniania osiągnięć nauki i techniki oraz rozrywki edukacyjnej dla młodzieży 	j	zależne od inicjatorów
H2.3. Cykliczna realizacja imprez popularyzujących wyższą edukację, naukę i technikę	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja festiwalu nauki • Zorganizowanie dorocznej wystawy osiągnięć innowacyjnych Regionu 	or or	maj/czerwiec w okresie RFI
H2.4. Organizowanie cyklicznego konkursu Pomorski Lider Innowacji	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie Konkursu Pomorski Lider Innowacji 	j	12 mies.
H2.5. Organizowanie cyklicznego konkursu na biznes plan w dziedzinie innowacyjności dla studentów, dyplomantów i doktorantów	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie konkursu na biznes plan w dziedzinie innowacyjności dla studentów, dyplomantów i doktorantów 	j	12 mies.
H2.6. Utworzenie systemu staży i stypendiów dla doktorantów studiujących na kierunkach technicznych i ścisłych	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie staży i stypendiów dla doktorantów studiujących na kierunkach technicznych i ścisłych 	j	3 mies.
H2.7. Tworzenie i udostępnianie wyspecjalizowanych źródeł informacji, popularyzujących naukę i technikę	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie działów popularyzujących innowacje na stronach internetowych podmiotów B+R Regionu • Uruchomienie wydawnictwa popularno-naukowego nt. innowacyjności • Uruchomienie punktu informacyjnego nt. innowacji 	j j j	12 mies. 12 mies. 6 mies.
H2.8. Włączenie zagadnień RIS-P do budowanego regionalnego systemu informacji społeczno – gospodarczej oraz regionalnego systemu informacji administracyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Określenie relacji RIS-P – regionalny system informacji społeczno-gospodarczej 	j	12 mies.
H3. Wsparcie rozwoju obszarów poza aglomeracją trójmiejską poprzez innowacje			
H3.1. Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich poprzez innowacje	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie innowacyjnych produktów dla rolnictwa • Wspieranie instytucji działających na rzecz rozwoju innowacyjności w rolnictwie i na obszarach wiejskich • Tworzenie platform współpracy rolników w celu rozwoju innowacyjnych rozwiązań dla rolnictwa • Powiązanie grup branżowych firm przetwórstwa rolno-spożywczego z działalnością rolniczą Regionu • Wsparcie rozwoju istniejących i tworzenie nowych rolniczych ośrodków doświadczalnych • Organizacja seminariów, wystaw i pokazów promujących innowacje w rolnictwie 	ow ow j j ow oo	wg ustaleń z partner. wg ustaleń z partner. wg ustaleń z partner. wg ustaleń z partner. wg ustaleń z partner. przed RFI
H3.2. Zapewnienie wsparcia publicznego dla kompleksowego zagospodarowania terenów inwestycyjnych w celu stworzenia korzystnych warunków do osiedlania się innowacyjnych MSP	<ul style="list-style-type: none"> • Określenie zestawu zachęt publicznych, wspierających osiedlanie się innowacyjnych MSP poza dużymi miastami 	or	przed RFI
H3.3. Zapewnienie dostępności usług publicznych (edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo, kultura) na poziomie zapobiegającym marginalizacji obszarów peryferyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • Określenie zestawu zachęt publicznych, wspierających dostępność usług publicznych ważnych z punktu widzenia wdrażania RIS-P 	or	przed RFI

H3.4. Poparcie lokalnych inicjatyw gospodarczych i zapewnienie im wsparcia publicznego	• Uruchomienie lokalnych centrów edukacyjno-wdrożeniowych	j	36 mies.
	• Utworzenie lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości	j	36 mies.
	• Uruchomienie kursów podnoszących kwalifikacje innowacyjne kandydatów na przedsiębiorców	j	12 mies.
	• Uruchomienie konkursu „Innowacyjny Powiat / Innowacyjna Gmina”	j	12 mies.
H3.5. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców wsi i małych miast	• Opracowanie organizacji i zapewnienie źródeł finansowania funduszu stypendialnego dla uzdolnionej młodzieży	j	12 mies.
	• Przygotowanie i uruchomienie pilotażowych projektów wakacyjnych szkół innowacji	j	18 mies.
	• Przygotowanie i uruchomienie praktyk przemysłowych dla młodzieży	j	12 mies.
H3.6. Zapewnienie wsparcia publicznego dla podnoszenie kwalifikacji kadr MSP spoza dużych miast	• Uruchomienie projektów współpracy MSP spoza Trójmiasta z przedsiębiorcami z większych ośrodków	j	18 mies.
	• Uruchomienie szkoleń z zakresu innowacji	j	12 mies.
H3.7. Upowszechnienie dostępu do Internetu wśród społeczności wiejskiej i małych ośrodków miejskich (także MSP)	• Uruchomienie bezpłatnego punktu dostępu do Internetu w każdym z powiatów	j	18 mies.
	• Wyposażenie każdej szkoły w dostęp do Internetu	j	12 mies.
H4. Wsparcie rozwoju MSP w Regionie poprzez szerokie wykorzystanie potencjału innowacyjnego aglomeracji trójmiejskiej			
H4.1. Zapewnienie dostępu MSP do kompleksowego doradztwa z obszaru innowacji	• Utworzenie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP)	j	12 mies.
H4.2. Ułatwienie dostępu MSP do innowacyjnych produktów i technologii	• Utworzenie Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)	j	12 mies.
	• Zawiązanie Pomorskiej Sieci Innowacyjnej (PSI)	j	12 mies.
H4.3. Tworzenie dogodnego środowiska do powstawania i rozwoju innowacyjnych MSP	• Uruchomienie ogniw Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI), np. parków czy inkubatorów technologicznych	j	24 mies.
H4.4. Zapewnienie dostępu MSP do źródeł finansowego wspierania i kredytowania innowacji	• Powołanie i zapewnienie źródeł finansowania Regionalnego Funduszu B+R,	j	18 mies.
	• Powołanie i zapewnienie źródeł finansowania regionalnego funduszu venture capital	j	18 mies.
H4.5. Koordynacja wspierania rozwoju innowacji w MSP	• Opracowanie zintegrowanej oferty, dopasowanej do potrzeb regionalnych MSP.	j	12 mies.
	• Uruchomienie lokalnych imprez targowo-wystawienniczych, z konferencjami promującymi innowacyjne produkty i technologie	j	24 mies.

Źródło: opracowanie własne

Miary osiągnięcia celów operacyjnych z obszarów strategicznych Firmy – F i Potencjał – P zaprezentowano w Tab. 40 i Tab. 41. Pomiary dotyczące miar tych celów dokonywane będą okresowo, co pół roku lub raz do roku.

Miarą osiągnięcia celów operacyjnych z obszaru strategicznego Wdrażanie – W jest realizacja działań wykonawczych. Monitoring celów operacyjnych z tego obszaru to stwierdzenie, czy zaplanowane działania wykonawcze zostały zrealizowane.

Wyniki monitorowania Strategii Biuro Wdrażania RIS-P będzie raportowało Komitetowi Sterującemu. Wdrażanie systemu monitoringu nastąpi w ramach celu W1.3. „Pełne uruchomienie działalności Biura Wdrażania RIS-P oraz nadzór nad tworzeniem i uruchomieniem działalności jednostek operacyjno-wykonawczych RIS-P” i jego działania 2. „Utworzenie systemu informacyjno-decyzyjnego, monitoringu i programowania wdrażania RIS-P ...”, po uchwaleniu RIS-P przez Sejmik Województwa Pomorskiego.

Tab. 40. Miary osiągnięcia działań z priorytetu 1

Nazwa działania	Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiaru/monitorowania
Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji (Firmy - F)	
F1. Wsparcie izb gospodarczych, organizacji pracodawców i stowarzyszeń przemysłowych w obszarze działań proinnowacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba organizacji uczestniczących w PSI • Liczba firm korzystających z usług PSI • Liczba firm zrzeszonych w organizacjach • Liczba zrealizowanych wspólnych projektów • Liczba utworzonych grup branżowych
F2. Wspólne inwestycje firm w innowacje, tworzenie innowacyjnych produktów i wspólnych platform produktowo-technologicznych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zawartych aliansów strategicznych²⁷ • Liczba zleceń dla sektora B+R • Liczba nowych produktów/technologii opracowanych w Regionie • Liczba opracowanych w Regionie platform produktowo-technologicznych • Ogólna wartość inwestycji firm w innowacje • Wartość wspólnych inwestycji firm w innowacje • Liczba i głębokość zawieranych aliansów strategicznych
F3. Upowszechnienie certyfikacji	<ul style="list-style-type: none"> • Udział firm certyfikowanych w ogólnej liczbie firm • Liczba firm posiadających certyfikaty jakości • Liczba firm posiadających certyfikaty HACCP
F4. Upowszechnienie strategicznego planowania technologicznego w firmach	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba menedżerów przeszkolonych z zakresu strategicznego zarządzania technologiami • Liczba funkcjonujących w regionie firm doradztwa technologicznego • Liczba opracowanych strategii rozwoju technologicznego firm, wykonanych w ramach wsparcia RIS-P
F5. Wzrost liczby firm innowacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólna wartość inwestycji firm w innowacje • Liczba firm wprowadzających nowe, innowacyjne produkty i technologie • Liczba firm uzyskujących patenty i wzory użytkowe • Liczba firm w parkach naukowo-technologicznych, inkubatorach technologicznych itp. • Liczba nowopowstałych firm opartych o innowacje technologiczne
F6. Budowa współpracy firm w grupach branżowych dla opracowywania branżowych strategii innowacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych zespołów strategii branżowych • Liczność grup branżowych (udział w liczbie firm branży) • Liczba opracowanych i wdrożonych strategii branżowych
F7. Tworzenie nowoczesnych obszarów przemysłowych i skupisk firm innowacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba firm lokujących swą działalność w zorganizowanych obszarach przemysłowych • Wielkość sprzedaży i zatrudnienia firm, które ulokowały działalność na terenie obszarów przemysłowych • Liczba wdrożonych nowych produktów/wynalazków firm, działających na terenie obszarów przemysłowych • Wartość zamówień dla podmiotów B+R od firm, które ulokowały działalność na terenie obszarów przemysłowych

Zródło: opracowanie własne

²⁷ Alians strategiczny – w niniejszym opracowaniu, to długofalowa umowa o współpracy w zakresie B+R, zawarta pomiędzy konkurentami, zmieniająca istotnie warunki gry rynkowej.

Tab. 41. Miary osiągnięcia działań z priorytetu 2

Nazwa działania	Miary osiągnięcia działania – instrumenty pomiaru/monitorowania
Wzrost wykorzystania i rozwój potencjału B+R (Potencjał – P)	
P1. Rozwój oraz wzrost komercyjnej aktywności publicznych podmiotów B+R	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów B+R, które opracowały własną strategię rozwoju • Liczba projektów wdrożonych w ramach realizacji strategii opracowanych przez PBR • Liczba utworzonych centrów doskonałości, parków naukowych i centrów zaawansowanych technologii • Wzrost wielkości przychodów z komercyjnej działalności badawczo-wdrożeniowej PBR • Wzrost liczby doktoratów opartych o wdrożenia
P2. Opracowywanie nowych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych w celu komercjalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wdrożonych projektów nowych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych • Wzrost przychodów podmiotów B+R uzyskanych poprzez opracowanie i komercjalizację innowacyjnych produktów, procesów, systemów i platform produktowo-technologicznych • Liczba podmiotów gospodarczych, stosujących innowacyjne produkty, procesy, systemy i platformy produktowo-technologiczne, opracowane przez regionalne podmioty B+R • Wzrost wielkości przychodów podmiotów gospodarczych, opartych o innowacyjne rozwiązania, opracowane przez regionalne podmioty B+R • Liczba powstałych spółek wdrożeniowych (spin off)
P3. Kształtowanie innowacyjnych postaw i umiejętności w edukacji na poziomie wyższym	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nauczycieli akademickich uczelni Regionu – uczestników studium posiadających kompetencje w zakresie kształcenia innowacyjnych postaw i umiejętności • Liczba kierunków studiów/specjalności, w których wprowadzono kształcenie postaw proinnowacyjnych • Liczba prac dyplomowych, które zostały wdrożone do praktyki gospodarczej • Liczba firm innowacyjnych założonych przez studentów i absolwentów
P4. Powstawanie i rozwój komercyjnych podmiotów B+R, projektowych i transferu technologii	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych, komercyjnych podmiotów B+R • Liczba zrestrukturizowanych i sprywatyzowanych podmiotów B+R • Liczba specjalistów zatrudnionych w komercyjnych podmiotach B+R, projektowych i transferu technologii • Wielkość sprzedaży komercyjnych podmiotów B+R, projektowych i transferu technologii
P5. Uczestnictwo w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba regionalnych podmiotów B+R uczestniczących w realizacji międzynarodowych projektów badawczo-rozwojowych • Liczba międzynarodowych projektów badawczo-rozwojowych, w realizacji których uczestniczą regionalne PBR • Liczba pracowników sfery badawczo – rozwojowej, uczestniczących w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych • Wielkość przychodów z działalności badawczo-rozwojowej PBR, uzyskanych w wyniku realizacji międzynarodowych projektów B+R
P6. Rozwój badań multidyscyplinarnych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych projektów multidyscyplinarnych B+R • Liczba pracowników sfery badawczo – rozwojowej zatrudnionych w projektach badań multidyscyplinarnych • Wielkość przychodów uzyskanych z realizacji badań multidyscyplinarnych
P7. Wspólne inwestycje w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych projektów wspólnych inwestycji w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej, w tym w ramach CZTP • Liczba podmiotów włączonych w realizację projektów wspólnych inwestycji w rozwój regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej • Wielkość inwestycji w rozwój wspólnej regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej • Wielkość przychodów z wykorzystania wspólnej regionalnej bazy laboratoryjnej i aparaturowej

Źródło: opracowanie własne

12. Zakładane rezultaty wdrożenia RIS-P w horyzoncie do 2013 roku - „kamienie milowe”

W Tab. 42 przedstawiono zamierzenia do osiągnięcia w horyzoncie do 2013 r. dzięki wdrożeniu Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego.

Tab. 42. Zamierzenia RIS-P w horyzoncie do 2013 r.

	Stan wyjściowy	Zamierzenia
Wzrost liczby nowo zarejestrowanych patentów (od roku 2007)	133 (2000 r.)	10 % rocznie
Liczba nowych firm wysokiej innowacyjności ²⁸ , utworzonych dzięki technologiom opracowanym w Regionie (do roku 2013)	-	250
Liczba MSP przekształconych w firmy wysokiej innowacyjności (do roku 2013)	-	1000
Udział innowacyjnych MSP ²⁹ w populacji firm sekcji przetwórstwa przemysłowego (do roku 2013)	18% (2001 r.)	36 %
Liczba grup branżowych utworzonych przez firmy współpracujące w obszarze rozwoju innowacji (do roku 2008)	-	10
Liczba MSP współpracujących w grupach branżowych (do roku 2008)	-	150
Liczba studentów uczestniczących w działaniach w obszarze innowacji i przedsiębiorczości ³⁰ (od roku 2007)	-	2 000 rocznie
Liczba osób zatrudnionych w sektorach wysokiej i średnio-wysokiej techniki (do roku 2013)	ok. 26 000 (2001 r.)	50 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw przemysłowych w latach 1998–2000”, Informacje i opracowania statystyczne, GUS Warszawa 2002 oraz Rocznik statystyczny województwa pomorskiego 2002.

Dynamika rozwoju innowacyjności w Regionie będzie uwarunkowana przede wszystkim zaangażowaniem wielu partnerów RIS-P w proces wdrażania strategii oraz realizacji konkretnych projektów. Pożądane cele i kierunki rozwoju Województwa Pomorskiego w obszarze innowacji przedstawiono w następujących rozdziałach.

²⁸ Przez firmy wysokiej innowacyjności rozumie się firmy przemysłowe (sektora wysokiej i średnio-wysokiej techniki), produkujące nowe i zmodernizowane wyroby oraz wdrażające nowe procesy technologiczne (przy czym wyroby te i procesy są nowe w skali kraju) oraz wprowadzaniu innowacji organizacyjno-technicznych.

²⁹ Działalność innowacyjna w przemyśle polega na uruchamianiu produkcji nowych i zmodernizowanych wyrobów, a także wdrażaniu nowych procesów technologicznych (przy czym wyroby te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia przedsiębiorstwa) oraz wprowadzaniu innowacji organizacyjno-technicznych. (Źródło: Rocznik statystyczny województwa pomorskiego 2002, Tom I, s.339).

³⁰ Przez uczestnictwo w działaniach w obszarze innowacji i przedsiębiorczości rozumie się, uczęszczanie studentów na zajęcia obowiązkowe i kursy dotyczące innowacyjności i przedsiębiorczości, wykonywanie prac dyplomowych w obszarze nowych produktów i technologii, a także inne, własne inicjatywy w tych obszarach (np. zakładanie firm).

13. Zakres preferowanych dyscyplin i specjalności naukowych dla Działania 2.6 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

Potencjał naukowy Województwa Pomorskiego powinien być podstawą do rozwijania nowych technologii, innowacyjnych produktów oraz wspierania młodych naukowców z następujących dziedzin:

- matematyka, fizyka, chemia, biologia i nauki przyrodnicze,
- technologie informacyjne, telekomunikacja, elektronika, informatyka,
- biotechnologia,
- chemia leków,
- technologie przetwórstwa żywności,
- materiały funkcjonalne, nowe materiały, „nanotechnologia”,
- ekotechnologia, nowe źródła energii,
- elektrotechnika, automatyka i robotyka,
- budowa maszyn, pojazdów i statków,
- nowoczesne materiały i technologie budowlane,
- ochrona środowiska w zakresie strefy nadbałtyckiej,
- dyscypliny ekonomiczne i prawne, związane z ochroną własności przemysłowej, transferu innowacji, komercjalizacji nowych technologii i produktów.

Spis tablic

Tab. 1. Wybrane wskaźniki charakteryzujące Województwo Pomorskie.....	6
Tab. 2. Struktura firm Województwa Pomorskiego według liczby zatrudnionych.....	9
Tab. 3. Udział w przychodach ze sprzedaży w branżach przetwórstwa przemysłowego w województwie pomorskim z uwzględnieniem klasyfikacji poziomu technologicznego branż wg OECD (2002 r.).....	10
Tab. 4. Analiza SWOT dla branż przemysłowych i podmiotów gospodarczych (firm) Regionu.....	14
Tab. 5. Analiza SWOT dla podmiotów badawczo-rozwojowych (PBR) Regionu.....	18
Tab. 6. Instytucje wsparcia – charakterystyki wybranych instytucji.....	20
Tab. 7. Analiza SWOT dla instytucji wsparcia.....	23
Tab. 8. Analiza SWOT dla obszarów poza aglomeracją trójmiejską.....	25
Tab. 9. Cele szczegółowe i zadania wykonawcze celu H1.....	39
Tab. 10. Cele szczegółowe i zadania wykonawcze celu H2.....	41
Tab. 11. Cele szczegółowe i zadania wykonawcze celu H3.....	42
Tab. 12. Cele szczegółowe i zadania wykonawcze celu H4.....	44
Tab. 13. Metryczka działania F1.....	47
Tab. 14. Metryczka działania F2.....	48
Tab. 15. Metryczka działania F4.....	49
Tab. 16. Metryczka działania F5.....	49
Tab. 17. Metryczka działania F5.....	50
Tab. 18. Metryczka działania F6.....	51
Tab. 19. Metryczka działania F7.....	52
Tab. 20. Metryczka działania P1.....	54
Tab. 21. Metryczka działania P2.....	55
Tab. 22. Metryczka działania P3.....	56
Tab. 23. Metryczka działania P4.....	57
Tab. 24. Metryczka działania P5.....	58
Tab. 25. Metryczka działania P6.....	59
Tab. 26. Metryczka działania P7.....	60
Tab. 27. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W1.....	62
Tab. 28. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W2.....	63
Tab. 29. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W3.....	64
Tab. 30. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W4.....	65
Tab. 31. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W5.....	66
Tab. 32. Zadania i sposób ich realizacji dla działania W6.....	67
Tab. 33. Plan Realizacji działań dla Priorytetu 3 Zbudowanie Systemu Wdrażania RIS-P (Wdrażanie – W)	68
Tab. 34. Znaczenie i pilność poszczególnych działań RIS-P.....	72
Tab. 35. Źródła finansowania celów głównych.....	73
Tab. 36. Źródła finansowania działań priorytetu 1.....	74
Tab. 37. Źródła finansowania działań priorytetu 2.....	74
Tab. 38. Źródła finansowania działań priorytetu 3.....	75
Tab. 39. Miary osiągnięcia celów głównych.....	77
Tab. 40. Miary osiągnięcia działań z priorytetu 1.....	80
Tab. 41. Miary osiągnięcia działań z priorytetu 2.....	81
Tab. 42. Zamierzenia RIS-P w horyzoncie do 2013 r.	82

Spis ideogramów i schematów

Ideogram 1. Ideogram Regionalnej Strategii Innowacji Dla Województwa Pomorskiego (RIS-P).....	32
Ideogram 2. Ideogram Regionalnego Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze (CZTP)	33
Ideogram 3. Ideogram Infrastruktury dla Rozwoju Firm Innowacyjnych (IRFI).....	34
Ideogram 4. Ideogram Regionalnego Centrum Transferu Innowacji Pomorze (RCTIP).....	35
Ideogram 5. Ideogram Regionalnych Instytucji i Instrumentów Finansowania Innowacji (RIIFI).....	36
Ideogram 6. Ideogram Biura Wdrażania RIS-P	37
Schemat 1. Ogólna struktura celów RIS-P	27
Schemat 2. Struktura celów RIS-P	29
Schemat 3. Struktura działań Priorytetu 1 Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji	46
Schemat 4. Struktura działań Priorytetu 2 Wzrost wykorzystania strategicznego rozwój potencjału B+R	53
Schemat 5. Struktura działań Priorytetu 3 Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P	61

Załączniki

Załącznik 1. Słowniczek terminów

Dla unifikacji terminologii stosowanej przy opracowywaniu regionalnych strategii innowacji w niniejszym słowniczku wykorzystano terminy przywołane w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz w Regionalnej Strategii Innowacji „Innowacyjna Wielkopolska”.

BW RIS-P – Biuro Wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego.

Biotechnologia – nauka o integracji nauk przyrodniczych i inżyneryjnych w celu zastosowania komórek lub ich części oraz molekularnych analogów dla pozyskania produktów i usług.

CZTP – Centrum Zaawansowanych Technologii Pomorze.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje trzy rodzaje aktywności: **badania podstawowe** (prace teoretyczne i eksperymentalne, w zasadzie nie ukierunkowane na uzyskanie konkretnych zastosowań praktycznych) i **stosowane** (prace badawcze mające na celu zdobycie nowej wiedzy mającej konkretne zastosowanie) oraz **prace rozwojowe** (polegające na zastosowaniu istniejącej już wiedzy do opracowania nowych lub istotnego ulepszenia istniejących procesów, wyrobów lub usług, nie obejmują one prac wdrożeniowych).

Foresight – proces konsultacji i zbierania doświadczeń ekspertów zmierzający do budowania średnio i długookresowych scenariuszy rozwoju regionu oraz wskazania strategicznych, przyszłościowych sektorów regionalnej gospodarki dla realizacji celów innowacyjnej polityki na Pomorzu.

Fundusze Strukturalne UE - są to instrumenty Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

Grant – bezpośrednia dotacja o charakterze niekomercyjnym na rzecz określonego beneficjanta w celu podjęcia przez niego odpowiednich działań lub sfinansowania części budżetu projektu.

Infrastruktura innowacyjna – tworzą ją ośrodki innowacji i przedsiębiorczości, czyli podmioty wyspecjalizowane w działaniach na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, transferu i komercjalizacji nowych technologii oraz poprawy konkurencyjności gospodarki, takie jak: parki naukowe i technologiczne, centra transferu technologii i informacji, inkubatory przedsiębiorczości i centra technologiczne, ośrodki szkoleniowo-doradcze, lokalne fundusze pożyczkowo-poręczeniowe, fundusze venture capital.

Innowacyjność – zdolność do tworzenia i wdrażania innowacji oraz faktyczna umiejętność wprowadzania nowych i zmodernizowanych wyrobów, procesów technologicznych lub organizacyjno-technicznych.

Innowacja – zmiana wprowadzona celowo, która polega na zastępowaniu dotychczasowych rozwiązań innymi, ulepszonymi. Można wyróżnić innowacje organizacyjne oraz innowacje technologiczne w obrębie produktów i procesów.

Innowacje technologiczne dzieli się na **produktowe** i **procesowe**. W obrębie innowacji produktowych wyróżnia się produkty nowe pod względem technologicznym oraz produkty ulepszone technologicznie (zmodernizowane).

Innowacja technologiczna w obrębie procesów to zaadoptowanie nowych, znacznie udoskonalonych metod produkcji, z włączeniem metod dostawy produktu. Metody te mogą

wiązać się ze zmianami w obrębie urzędzeń lub organizacji produkcji, albo w obu tych sferach, i mogą wynikać z wykorzystania nowej wiedzy.

Innowacje organizacyjno-techniczne obejmują przedsięwzięcia związane ze zmianą organizacji wydziałów produkcyjnych, stanowisk pracy oraz wydziałów pomocniczych, w tym realizowane w ramach własnych prac racjonalizatorskich oraz przedsięwzięcia związane zarówno z zakupem oprogramowania komputerowego, wprowadzaniem komputerów do sterowania i regulacji procesami produkcyjnymi, jak również z instalacją sieci komputerowych.

Innowacyjne przedsiębiorstwo – przedsiębiorstwo, które wdrożyło nowe lub znacząco udoskonalone rozwiązanie technologiczne lub organizacyjne w obrębie produktów lub procesów w branym pod uwagę okresie badawczym.

Institucje wsparcia – to instytucje, które koncentrują swoją aktywność na newralgicznych dla procesów rozwojowych obszarach wspierania przedsiębiorczości i procesów innowacyjnych w formie:

- szerzenia wiedzy i umiejętności poprzez doradztwo, szkolenia, informację w ramach **ośrodków szkoleniowo-doradczych**;
- pomocy w transferze i komercjalizacji nowych technologii w ramach **centrów transferu technologii**;
- pomocy finansowej (*seed capital*) w formie parabankowych **funduszy pożyczkowych i poręczeniowych**, oferowanej osobom podejmującym działalność gospodarczą i młodym firmom bez historii kredytowej (*start-up*);
- szerokiej pomocy doradczej, technicznej i lokalowej dla nowo powstałych przedsiębiorstw w pierwszym okresie działania w **inkubatorach przedsiębiorczości i inkubatorach technologicznych**;
- tworzenia skupisk przedsiębiorstw (tzw. klasterów, z ang. *cluster*) i animacji innowacyjnego środowiska poprzez łączenie na określonym zagospodarowanym terenie usług biznesowych i różnych form pomocy firmom w ramach: **parków technologicznych**, stref biznesu, parków przemysłowych.

Dla instytucji tych przyjęło się w Polsce określenie – ośrodki innowacji i przedsiębiorczości.

IRFI – Infrastruktura dla Rozwoju Innowacji

ISO - skrót od *International Organization for Standardization*, organizacji zajmującej się ustanawianiem międzynarodowych standardów technologicznych i handlowych.. ISO m.in. wydaje certyfikaty zgodności (tzw. ISO 9000/14000). Certyfikaty te dowodzą, że sposób wytwarzania danego produktu lub usługi jest zgodny z daną normą - na przykład 9000:2000 (zarządzanie jakością produktu) lub 14000 (zarządzanie środowiskiem; ochrona środowiska).

JBR - jednostka badawczo-rozwojowa.

Kapitał ludzki – to zasób wiedzy, umiejętności, zdolności i entuzjazmu, zawarty w danym społeczeństwie.

W uproszczeniu utożsamia się go z wiedzą i umiejętnościami zasobów ludzkich.

Kapitał intelektualny – wiedza i umiejętności kadr regionalnych, a na poziomie przedsiębiorstwa: wykształcenie i umiejętności pracowników oraz ich zaangażowanie w rozwój firmy.

Kapitał społeczny – różne formy więzi społecznych stanowiących podstawę relacji między ludźmi i ciałami społecznymi.

Kapitał społeczny można określić jako zespół takich cech organizacji społecznej jak zaufanie, normy i powiązania między jednostkami, które zwiększają ich sprawność w zbiorowym działaniu, a zarazem czynią z nich wspólnotę, pozwalając im na osiągnięcie pewnych celów niemożliwych do realizacji bez posiadania tego kapitału.

Know how – wiedza i doświadczenie w dziedzinie przemysłowej, handlowej lub naukowej.

Kultura innowacyjna – obejmuje zachowania (elastyczność, otwartość na współpracę, świadomość o konieczności wprowadzania zmian i ustawicznego zdobywania wiedzy) charakterystyczne dla danej zbiorowości społecznej stwarzające dobre warunki dla powstawania i rozwoju innowacji.

MGiP – Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

MSP – małe i średnie przedsiębiorstwa. W rozumieniu Ustawy Prawo działalności gospodarczej z dnia 9 listopada 1999 roku (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 z późn. zm.) za **małego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, który w poprzednim roku obrotowym:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz
- 2) osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 7 milionów € lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równowartości w złotych 5 milionów €.

Nie uważa się jednak za małego, przedsiębiorstwa, w którym przedsiębiorcy inni niż mali posiadają:

- 1) więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
- 2) prawa do ponad 25% udziału w zysku,
- 3) więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

Zgodnie z ww. ustawą, za **średniego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, nie będącego małym przedsiębiorcą, który w poprzednim roku obrotowym:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
- 2) osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 40 milionów € lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równowartości w złotych 27 milionów €.

Nie uważa się jednak za średniego, przedsiębiorstwa, w którym przedsiębiorcy inni niż mali i średni posiadają:

- a. więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
- b. prawa do ponad 25% udziału w zysku,
- c. więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

Nanotechnologia – hipotetyczna technologia, której wyroby powstają dzięki tworzeniu struktur złożonych z pojedynczych atomów i molekuł, co pozwala zapewnić kontrolę nad tą materią. Do struktur tych zalicza się m.in.: tworzywa sztuczne, sztuczne włókna, molekularne układy elektroniczne, mikromaszyny.

OECD - *Organisation for Economic Cooperation and Development*. Działalność Organizacji opiera się na trzech podstawowych zasadach: demokracji, przestrzeganiu praw człowieka i wolności obywatelskich oraz stabilnym wzroście gospodarki rynkowej. Dążeniem OECD jest ograniczanie interwencjonizmu państwowego, liberalizacja gospodarki krajów członkowskich, rozwój handlu światowego na zasadzie niedyskryminacji, podnoszenie produkcji i rozwój prywatnej przedsiębiorczości. Działalność OECD obejmuje również rozwój współpracy finansowo-walutowej i pomoc dla państw słabo rozwiniętych.

PAN - Polska Akademia Nauk.

Park naukowy/technologiczny - zainicjowany i subwencjonowany ze środków publicznych kompleks naukowo-przemysłowy, którego zadaniem jest tworzenie klimatu sprzyjającego przedsięwzięciom innowacyjnym, zwiększającego dynamikę rozwoju regionu poprzez transfer i komercjalizację technologii ze sfery B+R do praktyki gospodarczej. Park naukowy/technologiczny jest ulokowany na terenie lub w pobliżu ośrodka naukowego, przez co zapewnia kontakty podmiotów gospodarczych z instytucjami naukowymi. Dostarcza odpowiedniej do potrzeb powierzchni pomieszczeń na prowadzenie działalności MŚP, laboratoriów, instytutów naukowo-badawczych. Zapewnia w pewnym zakresie usługi wspierające biznes (gł. doradztwo patentowe i technologiczne), a także pośredniczy w pozyskiwaniu środków finansowych na prace badawcze, wdrożeniowe i uruchomienie działalności nowych firm, gł. typu *spin-off*.

Patent - dokument nadający prawo wyłącznego korzystania z wynalazku na określony czas, w sposób przemysłowy i handlowy.

PBR - podmioty badawczo-rozwojowe, czyli uczelnie, jednostki/instituty PAN, JBR, itp., które oferują wyniki prac badawczo-rozwojowych celem komercjalizacji.

Pomorska Sieć Innowacyjna (PSI) – Regionalny system innowacji – zbiór firm i instytucji wzajemnie powiązanych na terytorium regionu, działających na rzecz lub sprzyjających procesowi innowacji i postępu technologicznego w gospodarce.

Produkt krajowy brutto (PKB) - mierzy wielkość produkcji wytworzonej przez czynniki wytwórcze zlokalizowane na terytorium danego kraju niezależnie od tego, kto jest ich właścicielem (mieszkańcy danego kraju, jak i cudzoziemcy) w określonym okresie, przeważnie jednego roku.

Produkt nowy - pod względem technologicznym jako nowy uznaje się produkt, którego cechy i przeznaczenie różnią się znacząco od uprzednio wytwarzanych produktów. Takie innowacje mogą wiązać się z radykalnie nowymi technologiami, mogą być oparte na połączeniu istniejących technologii w nowych zastosowaniach lub mogą wynikać z zastosowania nowej wiedzy.

Produkt ulepszony technologicznie to produkt, którego działanie zostało w znaczący sposób usprawnione lub ulepszone.

RCTIP - Regionalne Centrum Transferu Innowacji Pomorze.

Region - Województwo Pomorskie.

Regionalne Forum Innowacji (RFI) – konferencja odbywająca się okresowo w Regionie, w której uczestniczą najważniejsi aktorzy systemu innowacji.

RIF - Regionalna Instytucja Finansująca - regionalny partner Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, współpracujący przy wdrażaniu polityki „sektorowej” adresowanej do MSP w Regionie. W Województwie Pomorskim funkcje RIF pełni Agencja Rozwoju Pomorza S.A.

RIFI - Regionalne Instytucje i Instrumenty Finansowania Innowacji.

RIS-P - Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Pomorskiego.

Seed capital – fundusze „załążkowe” - wsparcie w formie dotacji, pożyczek, gwarancji wstępnej fazy komercjalizacji technologii. Finansowanie obejmuje przygotowania prototypu, uzyskanie certyfikatu i norm jakości czy dopuszczenie do rynku, uzyskanie patentu, studia wykonalności, wstępne analizy rynku, szkolenia, itp.

Sektor B+R (badawczo-rozwojowy) – ogół instytucji i osób zajmujących się pracami twórczymi podejmowanymi w celu zwiększenia zasobów wiedzy i możliwości jej zastosowań. W skład sfery B+R w Polsce wchodzi:

- placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk
- Jednostki badawczo-rozwojowe (JBR)
- Szkoły wyższe publiczne i prywatne prowadzące działalność B+R
- Jednostki obsługi nauki

Jednostki rozwojowe – przedsiębiorstwa posiadające własne zaplecze badawcze

Skupisko (klaster, grono) – sieć małych i średnich przedsiębiorstw, które ze względu na swoją niewielką siłę przy działaniu w pojedynkę decydują się na współpracę.

Skupiska obejmują kontakty i współpracę przedsiębiorstw z instytucjami naukowo-badawczymi i władzami publicznymi.

Podział skupisk (wg OECD):

- SKUPISKA OPARTE NA WIEDZY - skupiające firmy, dla których istotny jest bezpośredni dostęp do badań podstawowych i publicznych instytucji badawczych oraz uczelni wyższych (przemysł lotniczy, chemia, elektronika)

- SKUPISKA OPARTE NA KORZYŚCIACH SKALI - skupiające firmy powiązane z instytutami technicznymi i uniwersytetami prowadzące własne badania na ograniczoną skalę (przetwórstwo materiałów masowych, przemysł samochodowy, maszynowy)
- SKUPISKA UZALEŻNIONE OD DOSTAWCY - skupiające firmy importujące technologie w formie dóbr kapitałowych i półproduktów, których działalność innowacyjna determinowana jest przez zdolności do współdziałania zarówno z dostawcami jak i usługami posprzedażnymi (rolnictwo, leśnictwo, tradycyjne gałęzie przemysłu przetwórczego jak przemysł włókienniczy, meblarski i metalowy oraz usługi)
- SKUPISKA WYSPECJALIZOWANYCH DOSTAWCÓW - skupiające przedsiębiorstwa o dużej intensywności B+R, kładące nacisk na innowacje produktowe, zazwyczaj zlokalizowane blisko siebie, klientów i użytkowników; firmy produkujące komponenty do złożonych systemów produkcyjnych (sprzęt i oprogramowanie komputerowe).

Spin-off – nowoutworzone przedsiębiorstwo oparte na wiedzy, pozyskanej w procesie badań, założone przez naukowców uczelni wyższej.

SWOT jest akronimem angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse w otoczeniu), *Threats* (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT oparta jest na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- zewnętrzne pozytywne - szanse,
- zewnętrzne negatywne - zagrożenia,
- wewnętrzne pozytywne - mocne strony, czyli atuty organizacji,
- wewnętrzne negatywne - słabe strony organizacji.

Transfer technologii – to proces, dzięki któremu technologia, wiedza i/lub informacja rozwinięte przez daną organizację, na danym terenie lub w określonym celu, są aplikowane i użytkowane w innej organizacji, na innym terenie lub w innym celu.

Venture Capital - jest to kapitał własny wnoszony na ograniczony okres przez inwestorów zewnętrznych do małych i średnich przedsiębiorstw, nie notowanych na giełdzie papierów wartościowych. Przedsiębiorstwa te dysponują na ogół innowacyjnym produktem, metodą produkcji lub usługą, które nie zostały jeszcze zweryfikowane przez rynek, a więc stwarzają wysokie ryzyko niepowodzenia inwestycji. Jednocześnie w przypadku sukcesu takiego przedsięwzięcia, wspomaganego również w zarządzaniu, inwestycje te zapewniają znaczący przyrost wartości zaangażowanego kapitału.

Własność przemysłowa - zazwyczaj wyróżnia się tu dwie dziedziny:

1. Ochrona oznaczeń odróżniających, w szczególności znaków towarowych (które odróżniają towary lub usługi jednego przedsiębiorstwa od takich samych dóbr innych przedsiębiorstw) oraz oznaczeń geograficznych (które identyfikują dobra z miejscem pochodzenia, nadającym dobru charakterystyczne właściwości ściśle związane ze wskazanym regionem geograficznym). Ochrona takich odróżniających oznaczeń ma za zadanie popieranie uczciwej konkurencji oraz ochronę konsumentów, poprzez ułatwienie im wyboru towaru lub usługi dzięki uzyskanej na podstawie takiego oznaczenia informacji o jego pochodzeniu. Ochrona oznaczeń jest bezterminowa pod warunkiem utrzymania cechy odróżniającej znaku.

2. Inne rodzaje własności przemysłowej dotyczą rozwiązań technicznych. Do tych kategorii należą wynalazki (chronione patentami), wzory i modele przemysłowe, a także tajemnice produkcyjne i handlowe. Społecznym celem w tej kategorii jest ochrona inwestorów nowych, postępowych technologii i technik, ponoszących wysokie koszty badań i wdrożeń. Funkcjonujące systemy ochrony

własności przemysłowej mają też ułatwiać transfer technologii w formie udziału zagranicznego kapitału, spółek typu joint venture oraz licencji. Ochrona tego rodzaju jest ograniczona w czasie (zazwyczaj do 20 lat w przypadku patentów).

Wzornictwo przemysłowe (Industrial Design) - to działalność twórcza, której celem jest określanie formalnych wartości przedmiotów wytwarzanych przez przemysł. Do tych wartości formalnych zalicza się cechy zewnętrzne produktów, ale przede wszystkim te strukturalne i funkcjonalne relacje, które przekształcają produkt jako system w spójną całość z punktu widzenia wytwórcy i nabywcy.

ZBR - zespół badawczo-rozwojowy - wyodrębniona część struktury podmiotu (PBR), złożona z ludzi, wyposażenia i aparatury, informacji i know-how oraz występujących relacji, zdolna do kreowania innowacji produktowych i technologiczno-organizacyjnych.

Załącznik 2. Struktura celów SPO RZL (Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich)

Priorytet 1: Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej

Działanie 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy

Działanie 1.2. Perspektywy dla młodzieży

Działanie 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia

Działanie 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Działanie 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka

Działanie 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet

Priorytet 2: Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy

Działanie 2.1. Zwiększenie dostępu do edukacji - promocja kształcenia przez całe życie

Działanie 2.2. Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy

Działanie 2.3. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki

Działanie 2.4. Wzmocnienie zdolności administracyjnych

Priorytet 3: Pomoc techniczna

Działanie 3.1. Wsparcie zarządzania Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich

Działanie 3.2. Informacja i promocja działań Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich

Działanie 3.3. Zakup sprzętu komputerowego

Źródło: MGiP, SPO RZL.

Załącznik 3. Struktura celów SPO WKP (Sektorowy Program Operacyjny – Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw)

Priorytet 1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu

Działanie 1.1 Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw

Działanie 1.2 Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw

Działanie 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm

Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką

Działanie 1.5 Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line

Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw

Działanie 2.1 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo

Działanie 2.2 Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw

Działanie 2.3 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje

Działanie 2.4 Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska

Priorytet 3. Pomoc techniczna

Działanie 3.1 Wsparcie zarządzania SPO

Działanie 3.2 Komputeryzacja oraz wyposażenie w sprzęt biurowy instytucji zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie SPO

Działanie 3.3 Informacja i promocja działań SPO

Działanie 3.4. Wsparcie jednostki oceny

Źródło: MGiP, SPO WKP.

Załącznik 4. Struktura celów ZPORR (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego)

Priorytet I. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów

- 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego
- 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska
- 1.3 Regionalna infrastruktura społeczna
- 1.4 Rozwój turystyki i kultury
- 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
- 1.6 Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach

Priorytet II. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach

- 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy
- 2.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne
- 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa
- 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi
- 2.5 Promocja przedsiębiorczości
- 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy

Priorytet III. Rozwój lokalny

- 3.1 Obszary wiejskie
- 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji
- 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe
- 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa
- 3.5 Lokalna infrastruktura społeczna

Priorytet IV. Pomoc techniczna

- 4.1 Wsparcie procesu wdrażania ZPORR - wydatki limitowane
- 4.2 Wsparcie procesu wdrażania ZPORR - wydatki Nielimitowane
- 4.3 Działania informacyjne i promocyjne

Źródło: MGIP, ZPORR.